

بین کاشن آریوتسا چسا ونگر ما کشتاد و نرا

طرفه خار لبست بوستان گلهامی نصائح خندان من اصنیفات عارف عسلا
خواجہ مجد الدین حجانی شیوا زبان درش و نظم گفتار بتقلید و تتبع کلی ہمروش

در گل زمین مطیع می منش می بایستی ناع کی نویا

در گل زمین مطبوع می شود کاشیای انطباق یافت

فهرست شانزده ابواب استان شروطنم هرگز گفتا گلستان متفصیل عنوان هر حکایت کلاما مال اندر توضیحت

باب اول در اوصاف حکام ۲۴ حکایت						
مضمون	نوع	مضمون	نوع	مضمون	نوع	مضمون
حکایت نعمان بن منذر	۴	حکایت سلطان محمود غاز	۵	حکایت ابو شیران بایز	۶	حکایت خصایت فرعون
۸ پادشاه	۹	ترکان کرمانی	۹	مخمر الملک وزیر	۱۰	امام زاده اسنل قول
۱۱ سلطان مظفر الدین	۱۱	سلطان مظفر الدین و شیخ حسن یغلا	۱۲	پادشاه غازان	۱۲	تغابی سلطان
۱۳ سلطان فیروزشاه	۱۳	امام حسین علیه السلام	۱۵	امام جعفر صادق علیه السلام	۱۶	حضرت علی علیه السلام
۱۴ رستم پادشاه	۱۴	سلطان محمود بکتگین	۱۸	پادشاه غازان	۱۸	شاه او دسلو
۱۹ رستم پادشاه	۲۰	مارون رشید خلیفه	۲۱	اسکندر رستم	۲۲	حضرت امیر ابو یوسف
۲۳ ملک عرب	۲۵	پادشاه غازان				
باب دوم در شفقت و ایثار ۵ حکایت						
۲۷ حکایت صاحب همان نواز	۲۸	حکایت سید کائنات صلی الله علیه و آله	۲۹	حکایت امیر ابو یوسف	۳۰	حکایت امیر المومنین علیه السلام
۳۱ حکایت امیر المومنین علیه السلام	۳۲	حکایت امیر ابو یوسف	۳۳	حکایت امیر ابو یوسف	۳۴	حکایت امیر ابو یوسف
۳۵ حکایت امیر ابو یوسف	۳۶	حکایت امیر ابو یوسف	۳۷	حکایت امیر ابو یوسف	۳۸	حکایت امیر ابو یوسف
۳۹ حکایت امیر ابو یوسف	۴۰	حکایت امیر ابو یوسف	۴۱	حکایت امیر ابو یوسف	۴۲	حکایت امیر ابو یوسف
باب سوم در فضیلت علم ۱۱ حکایت						
۴۳ حکایت امیر ابو یوسف	۴۴	حکایت امیر ابو یوسف	۴۵	حکایت امیر ابو یوسف	۴۶	حکایت امیر ابو یوسف
۴۷ حکایت امیر ابو یوسف	۴۸	حکایت امیر ابو یوسف	۴۹	حکایت امیر ابو یوسف	۵۰	حکایت امیر ابو یوسف
۵۱ حکایت امیر ابو یوسف	۵۲	حکایت امیر ابو یوسف	۵۳	حکایت امیر ابو یوسف	۵۴	حکایت امیر ابو یوسف
۵۵ حکایت امیر ابو یوسف	۵۶	حکایت امیر ابو یوسف	۵۷	حکایت امیر ابو یوسف	۵۸	حکایت امیر ابو یوسف
۵۹ حکایت امیر ابو یوسف	۶۰	حکایت امیر ابو یوسف	۶۱	حکایت امیر ابو یوسف	۶۲	حکایت امیر ابو یوسف
باب چهارم در عشق ۱۸ حکایت						
۶۳ حکایت امیر ابو یوسف	۶۴	حکایت امیر ابو یوسف	۶۵	حکایت امیر ابو یوسف	۶۶	حکایت امیر ابو یوسف
۶۷ حکایت امیر ابو یوسف	۶۸	حکایت امیر ابو یوسف	۶۹	حکایت امیر ابو یوسف	۷۰	حکایت امیر ابو یوسف
۷۱ حکایت امیر ابو یوسف	۷۲	حکایت امیر ابو یوسف	۷۳	حکایت امیر ابو یوسف	۷۴	حکایت امیر ابو یوسف
۷۵ حکایت امیر ابو یوسف	۷۶	حکایت امیر ابو یوسف	۷۷	حکایت امیر ابو یوسف	۷۸	حکایت امیر ابو یوسف
۷۹ حکایت امیر ابو یوسف	۸۰	حکایت امیر ابو یوسف	۸۱	حکایت امیر ابو یوسف	۸۲	حکایت امیر ابو یوسف
۸۳ حکایت امیر ابو یوسف	۸۴	حکایت امیر ابو یوسف	۸۵	حکایت امیر ابو یوسف	۸۶	حکایت امیر ابو یوسف
۸۷ حکایت امیر ابو یوسف	۸۸	حکایت امیر ابو یوسف	۸۹	حکایت امیر ابو یوسف	۹۰	حکایت امیر ابو یوسف
باب پنجم در عهد و پیمان ۹ حکایت						
۹۱ حکایت امیر ابو یوسف	۹۲	حکایت امیر ابو یوسف	۹۳	حکایت امیر ابو یوسف	۹۴	حکایت امیر ابو یوسف
۹۵ حکایت امیر ابو یوسف	۹۶	حکایت امیر ابو یوسف	۹۷	حکایت امیر ابو یوسف	۹۸	حکایت امیر ابو یوسف
۹۹ حکایت امیر ابو یوسف	۱۰۰	حکایت امیر ابو یوسف	۱۰۱	حکایت امیر ابو یوسف	۱۰۲	حکایت امیر ابو یوسف

نمبر	مضمون	نمبر	مضمون	نمبر	مضمون	نمبر	مضمون
			۴		۵۰		۵۱
					۵۲		۵۳
					۵۴		۵۵
					۵۶		۵۷
					۵۸		۵۹
					۶۰		۶۱
					۶۲		۶۳
					۶۴		۶۵
					۶۶		۶۷
					۶۸		۶۹
					۷۰		۷۱
					۷۲		۷۳
					۷۴		۷۵
					۷۶		۷۷
					۷۸		۷۹
					۸۰		۸۱
					۸۲		۸۳
					۸۴		۸۵
					۸۶		۸۷
					۸۸		۸۹
					۹۰		۹۱
					۹۲		۹۳
					۹۴		۹۵
					۹۶		۹۷
					۹۸		۹۹
					۱۰۰		۱۰۱
					۱۰۲		۱۰۳
					۱۰۴		۱۰۵
					۱۰۶		۱۰۷
					۱۰۸		۱۰۹
					۱۱۰		۱۱۱
					۱۱۲		۱۱۳
					۱۱۴		۱۱۵
					۱۱۶		۱۱۷
					۱۱۸		۱۱۹
					۱۲۰		۱۲۱
					۱۲۲		۱۲۳
					۱۲۴		۱۲۵
					۱۲۶		۱۲۷
					۱۲۸		۱۲۹
					۱۳۰		۱۳۱
					۱۳۲		۱۳۳
					۱۳۴		۱۳۵
					۱۳۶		۱۳۷
					۱۳۸		۱۳۹
					۱۴۰		۱۴۱
					۱۴۲		۱۴۳
					۱۴۴		۱۴۵
					۱۴۶		۱۴۷
					۱۴۸		۱۴۹
					۱۵۰		۱۵۱
					۱۵۲		۱۵۳
					۱۵۴		۱۵۵
					۱۵۶		۱۵۷
					۱۵۸		۱۵۹
					۱۶۰		۱۶۱
					۱۶۲		۱۶۳
					۱۶۴		۱۶۵
					۱۶۶		۱۶۷
					۱۶۸		۱۶۹
					۱۷۰		۱۷۱
					۱۷۲		۱۷۳
					۱۷۴		۱۷۵
					۱۷۶		۱۷۷
					۱۷۸		۱۷۹
					۱۸۰		۱۸۱
					۱۸۲		۱۸۳
					۱۸۴		۱۸۵
					۱۸۶		۱۸۷
					۱۸۸		۱۸۹
					۱۹۰		۱۹۱
					۱۹۲		۱۹۳
					۱۹۴		۱۹۵
					۱۹۶		۱۹۷
					۱۹۸		۱۹۹
					۲۰۰		۲۰۱
					۲۰۲		۲۰۳
					۲۰۴		۲۰۵
					۲۰۶		۲۰۷
					۲۰۸		۲۰۹
					۲۱۰		۲۱۱
					۲۱۲		۲۱۳
					۲۱۴		۲۱۵
					۲۱۶		۲۱۷
					۲۱۸		۲۱۹
					۲۲۰		۲۲۱
					۲۲۲		۲۲۳
					۲۲۴		۲۲۵
					۲۲۶		۲۲۷
					۲۲۸		۲۲۹
					۲۳۰		۲۳۱
					۲۳۲		۲۳۳
					۲۳۴		۲۳۵
					۲۳۶		۲۳۷
					۲۳۸		۲۳۹
					۲۴۰		۲۴۱
					۲۴۲		۲۴۳
					۲۴۴		۲۴۵
					۲۴۶		۲۴۷
					۲۴۸		۲۴۹
					۲۵۰		۲۵۱
					۲۵۲		۲۵۳
					۲۵۴		۲۵۵
					۲۵۶		۲۵۷
					۲۵۸		۲۵۹
					۲۶۰		۲۶۱
					۲۶۲		۲۶۳
					۲۶۴		۲۶۵
					۲۶۶		۲۶۷
					۲۶۸		۲۶۹
					۲۷۰		۲۷۱
					۲۷۲		۲۷۳
					۲۷۴		۲۷۵
					۲۷۶		۲۷۷
					۲۷۸		۲۷۹
					۲۸۰		۲۸۱
					۲۸۲		۲۸۳
					۲۸۴		۲۸۵
					۲۸۶		۲۸۷
					۲۸۸		۲۸۹
					۲۹۰		۲۹۱
					۲۹۲		۲۹۳
					۲۹۴		۲۹۵
					۲۹۶		۲۹۷
					۲۹۸		۲۹۹
					۳۰۰		۳۰۱
					۳۰۲		۳۰۳
					۳۰۴		۳۰۵
					۳۰۶		۳۰۷
					۳۰۸		۳۰۹
					۳۱۰		۳۱۱
					۳۱۲		۳۱۳
					۳۱۴		۳۱۵
					۳۱۶		۳۱۷
					۳۱۸		۳۱۹
					۳۲۰		۳۲۱
					۳۲۲		۳۲۳
					۳۲۴		۳۲۵
					۳۲۶		۳۲۷
					۳۲۸		۳۲۹
					۳۳۰		۳۳۱
					۳۳۲		۳۳۳
					۳۳۴		۳۳۵
					۳۳۶		۳۳۷
					۳۳۸		۳۳۹
					۳۴۰		۳۴۱
					۳۴۲		۳۴۳
					۳۴۴		۳۴۵
					۳۴۶		۳۴۷
					۳۴۸		۳۴۹
					۳۵۰		۳۵۱
					۳۵۲		۳۵۳
					۳۵۴		۳۵۵
					۳۵۶		۳۵۷
					۳۵۸		۳۵۹
					۳۶۰		۳۶۱
					۳۶۲		۳۶۳
					۳۶۴		۳۶۵
					۳۶۶		۳۶۷
					۳۶۸		۳۶۹
					۳۷۰		۳۷۱
					۳۷۲		۳۷۳
					۳۷۴		۳۷۵
					۳۷۶		۳۷۷
					۳۷۸		۳۷۹
					۳۸۰		۳۸۱
					۳۸۲		۳۸۳
					۳۸۴		۳۸۵
					۳۸۶		۳۸۷
					۳۸۸		۳۸۹
					۳۹۰		۳۹۱
					۳۹۲		۳۹۳
					۳۹۴		۳۹۵
					۳۹۶		۳۹۷
					۳۹۸		۳۹۹
					۴۰۰		۴۰۱
					۴۰۲		۴۰۳
					۴۰۴		۴۰۵
					۴۰۶		۴۰۷
					۴۰۸		۴۰۹
					۴۱۰		۴۱۱
					۴۱۲		۴۱۳
					۴۱۴		۴۱۵
					۴۱۶		۴۱۷
					۴۱۸		۴۱۹
					۴۲۰		۴۲۱
					۴۲۲		۴۲۳
					۴۲۴		۴۲۵
					۴۲۶		۴۲۷
					۴۲۸		۴۲۹
					۴۳۰		۴۳۱
					۴۳۲		۴۳۳
					۴۳۴		۴۳۵
					۴۳۶		۴۳۷
					۴۳۸		۴۳۹
					۴۴۰		۴۴۱
					۴۴۲		۴۴۳
					۴۴۴		۴۴۵
					۴۴۶		۴۴۷
					۴۴۸		۴۴۹
					۴۵۰		۴۵۱
					۴۵۲		۴۵۳
					۴۵۴		۴۵۵
					۴۵۶		۴۵۷
					۴۵۸		۴۵۹
					۴۶۰		۴۶۱
					۴۶۲		۴۶۳
					۴۶۴		۴۶۵
					۴۶۶		۴۶۷
					۴۶۸		۴۶۹
					۴۷۰		۴۷۱
					۴۷۲		۴۷۳
					۴۷۴		۴۷۵
					۴۷۶		۴۷۷
					۴۷۸		۴۷۹
					۴۸۰		۴۸۱
					۴۸۲		۴۸۳
					۴۸۴		۴۸۵
					۴۸۶		۴۸۷
					۴۸۸		۴۸۹
					۴۹۰		۴۹۱
					۴۹۲		۴۹۳
					۴۹۴		۴۹۵
					۴۹۶		۴۹۷
					۴۹۸		۴۹۹
					۵۰۰		۵۰۱
					۵۰۲		۵۰۳
					۵۰۴		۵۰۵
					۵۰۶		۵۰۷
					۵۰۸		۵۰۹
					۵۱۰		۵۱۱
					۵۱۲		۵۱۳
					۵۱۴		۵۱۵
					۵۱۶		۵۱۷
					۵۱۸		۵۱۹
					۵۲۰		۵۲۱
					۵		

مضمون	مضمون	مضمون	مضمون	مضمون
۱۳۵ حکایت مراد و سی در شیراز	۱۳۴ حکایت بیوفائی زینا	۱۳۳ حکایت امیر المومنین علیه السلام	۱۳۲ حکایت در شهر بصره	
۱۳۱ بر رفتی در بصره	۱۳۲ علوی	۱۳۲ شخصی از جوزن		
باب دوم از دهم در حسد و حکایت				
۱۳۳ حکایت قارون	۱۳۴ حکایت دیو برادر و غلط	۱۳۵ حکایت فیض و دم و پدر او	۱۳۶ حکایت مرد فاسق و خوا	
۱۵۰ معصم خلیفه	۱۵۱ شمس العالی قابوس	۱۵۲ سیف الدین پادشاه	۱۵۳ برادران یوسف	
	۱۵۳ وعظ و مقصود هرات			
باب سیزدهم در بیان ظلم و فساد و حکایت				
۱۵۴ حکایت نظامی در بیان	۱۵۵ حکایت تنی نصیر و مردم	۱۵۶ حکایت بزرگی پسر	۱۵۷ حکایت شخصی نابکا	
۱۵۷ رئیس دست	۱۵۸ زید را هب	۱۵۹ از کتب ابل بند کشید	۱۶۰ بر وقتی با جهات و دشمنان	
۱۶۲ بر وقتی در بیان لوط	۱۶۳ وقتی از عراق بغایت شتم	۱۶۴ یکی از سپه سالار معصم	۱۶۵ در تواریخ ملک عم	
۱۶۵ پادشاهی بختیاری	۱۶۶ پادشاه طرسوس	۱۶۷ وقتی ظالمی آنش ظلم	۱۶۸ در عهد عبدالعزیز	
باب چهاردهم در بیان بخل و لیبی و حکایت				
۱۶۹ حکایت چون که مردم نند	۱۷۰ حکایت ال عیسی از ابر	۱۷۱ حکایت ام المومنین علیه السلام	۱۷۲ حکایت نوایب و سبک	
۱۷۱ روزی با جمعی یاران	۱۷۲ مردی با کوه نشسته بود	۱۷۳ معصم با بند	۱۷۴ شیخ حسن بختیاری	
	۱۷۵ بخیل متکبر			
باب پانزدهم در نواز و کلام و حکایت				
۱۷۷ حکایت حلیه سلیمانی بگردید	۱۷۸ حکایت از حکمی پسر	۱۷۹ حکایت امام ابوحنیفه علیه السلام	۱۸۰ حکایت در دیوانه و نواز	
۱۷۹ دیهی در کنار نرند	۱۸۰ در زبانی	۱۸۱ دیوانه در صفهان	۱۸۲ شمعون جود و دیوانه	
۱۸۱ مردی بدی بگریه رسید	۱۸۱ دور و راه در دام	۱۸۲ دور و راه از طلاقات	۱۸۳ محاسب سبب سستی	
۱۸۳ مولانای صدر شریعت	۱۸۳ مامون رشید	۱۸۴ شخصی گفت که کافران	۱۸۵ حکیم و مجور	
۱۸۵ مولانا قطب الدین شیرازی	۱۸۵ ملک زوزن	۱۸۶ سه کور بصره	۱۸۸ مردی بزاز	
	۱۸۸ ترکمان کرمانی	۱۸۹ شتر و شغال در و راه	۰	
باب شانزدهم در نظرات و لطائف مردم و حکایت				
۱۸۹ حکایت دانشمند	۱۸۹ حکایت از لایق و بی لایق	۱۹۰ حکایت پند حکیمانه گری	۱۹۱ حکایت یکی از متریدان	
۱۹۳ روزی بخیل قاضی مردم	۱۹۳ قاضی و دعا	۱۹۴ خطیبی	۱۹۵ قاضی ادیدم	
۱۹۵ وقتی ولایت باخر	۱۹۵ یکی از سادات	۱۹۶ ترکمان زاده	۱۹۷ در حدود با زندان	
۱۹۷ خطیبی را دیدم	۱۹۸ وقتی خطیبی گویا میگفت	۱۹۸ داعی را دیدم	۱۹۹ پسر بختیاری حیدر	
۱۹۹ دروشی و حلقه صوفی	۲۰۰ در عهد شیخ ابدی	۲۰۱ تقریب کتاب خوارستان	۲۰۲ خانه الطبع مناجات	

بیمش گلشن آراء و ساجد و نگین ما گلستان و آن

طرف خجستان که گلهای ای اندرز و نصائح خندان که سینه پیر خا شین را بپایان بیاورد و روت فلین میش کاستن

همانکه از نگارگری که دیو بزرگین بقال خضر و محمدالدین بنوعیست که در نیت تصنیفش اقوال اخلاص

در گل زمین مطیع می‌شوی نوکشو با سپهر نظامت باز می‌آید

نظم

جَمِيلُ الْعَفْوِ غَفَّارُ الْخَطِيَا	جَزِيلُ الْبِرِّ رَازٍ أَفَّا كَرِيْمًا
وَاسْتَغْفِرْ لَهُ مِنْ كُلِّ ذَنْبٍ	كَانَ اللَّهُ تَقًا أَبًا حَكِيمًا

در آثار مذکورست و در اخبار مسطور که آن شب که خوشید عالم شریعت را
از خضیض خاک با فوج اهلک رسانیدند و از جام مالا مال شربت وصال
چشانیدند که سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ
در مقام قرب دینی فتدلی نزول کرد و تشریف فَاَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ
مَا أَوْحَىٰ تَبُولُ نَظْم

ای شده چاکر و گاه تو سر خیل ملک	کمترین پایه جاه تو نرم طاق فلک
ز احترام قدمت تا بادهش حمید	گر و غلین تو ز ایل نکلند از تارک
نوشته روی دل خسته تو مآ آوخی	مرهم سینه ریش تو که شرح لک

نقود اسراری که در خزینه سینه او نهادند و ندای مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ
مَا كَرَّ أَيْ بَعَالَمِ دُرْدَانْد بَعْدُ دَسْت هزار بود فرمان شده که ای محمد هزار را
ازین پوشیده دار و هزار را اعیان و در هزار دیگر مخپری خواهی آشکار دار
و خواهی پنهان أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ گفت پرسیدم از آن
اسرار که مخپری بود گفت یکی آنست که از خداوند خویش خواستم که روز قیامت
نامنه اعمال امتانم را پیش از آنکه برایشان غرضه کنی بمن بخانی تا منم و دم

در این شب که خوشید عالم شریعت را از خضیض خاک با فوج اهلک رسانیدند و از جام مالا مال شربت وصال چشانیدند که سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ در مقام قرب دینی فتدلی نزول کرد و تشریف فَاَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ تَبُولُ نَظْم

مجموعه آثار

نارستان

پیشوایان ره روان تقیین	رحمت حق شایر شان آمین

فهرست ابواب خارستان بدینسان

باب اول در اوصاف حکام باب دوم در شفقت و اینار باب سوم
در فضیلت علم باب چهارم در عشق باب پنجم در عهد و پیمان باب ششم
در بیوفائی دنیا باب هفتم در کرامات اولیا باب هشتم در آداب نفس
باب نهم در صحبت داشتن اشرار و اجتناب اشرار باب دهم در ریاضت
باب یازدهم در سخا و احوال زنان باب دوازدهم در حسد با سبیزم
در بیان نظم و فساد باب چهاردهم در بخل و بیهی باب پانزدهم
در نوادیر کلام باب شانزدهم در ظرائف و لطائف مردم

باب اول در اوصاف حکام

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا هَمَّ الْوَالِيُ يُخَيِّرِ جَعَلَ اللَّهُ
الْبَرَكَهَ فِي الدُّنْيَا حَتَّى الصُّرْعِ وَالنَّارِ عِ بَدَأَ أَنْ يَنْظُمَ جِهَانَ يَسْقِي زَمَانَ
بَعْدَ الْحُكَامِ مَنْوُوسِيَّتِ وَثَمَرُهُ عَدْلٌ بِمَعْمُورِي لَشْكُرٍ وَكُشُورٍ مَرْبُوطٍ وَبَرْكَاتٍ
گفته اند که رعیت خزانة شاه اند چون خزانة خالی شود شاه محتاج گردد به دشمنی

داند آنگون زعتل آگاه است	که رعیت خزانة شاه است
چون خزانة به مال معمور است	لشکر شهریار منصور است
هرگاه که حاکم رنج خویش از برای راحت رعایا تواند گزید بیل ضبط ملک است	

در این باب
در بیان اوصاف حکام
در فضیلت علم
در عهد و پیمان
در بیوفائی دنیا
در کرامات اولیا
در آداب نفس
در صحبت داشتن اشرار
در ریاضت
در سخا و احوال زنان
در حسد با سبیزم
در بیان نظم و فساد
در بخل و بیهی
در نوادیر کلام
در ظرائف و لطائف مردم

و حفظ رعیت باشد و الا بر عکس آن قطع	
گرگ نیارد که برد گو سپند	شفقت چو بان چو بود بر گله
ور نبود گرگ چه حاجت بود	خود گله را هست ز چو بان گله
حکایت آورده اند که عثمان بن منذر یکی بود در عرب قریب العهد باسلام پیش از منصب حکومت منتقم بودی و جامه های نفیس پوشید و پهلوی جز در حریر نهدی چون حکومت یافت جامه پشمین پوشید و دیگر در نعم نکوشید الآن حریمت علی اللذات قطع	
ترک آسایش خود باید کرد	حاکمی که حکم افراشت
خواب در دیده او چون آید	هر که را پاس جهان باید داشت
حکایت سلطان محمود غازی رحمه الله علیه عادت داشت که چون شب در آمدی خرقه پشمین پوشیدی بر صفت درویشان شی احوال عایا و عدل ظلم خویش از خلق معلوم کردی	
انچه در پیش پادشاه گویند	نبود جز صفات نیکویش
گو بخیه پیرس سیرت خویش	تا چه گویند یکبیک خویش
سلطان شی با طائفه درویشان که سیاحت بسیار کرده بودند و آثار مالک دیده محمود سبکتگین چو به یکبیک گفتند نیک است اگر بشهرت موع نبودی سلطان محمود بعد از آنکه از سران در گذشت ملک هندوستان او را مستخر شد	
دل منه بر قامت خوبان و لعل دلیبران	نیزه گیر اندر کنار و بوسه بر شمشیر زن

اینکه در این فقره
خویش مقدم دارد
ملک از دست رود
در بیت نزل کرد تا
عنه ترجمه کنون
حرام شد برین
انتقاد کن لذت
نفیس خویش
موقع بفرم بیم
و در او خوف
و بخت لام
و عین معلوم
میسلم
در این حدیث
از درویشان
چو به یکبیک
گفتند نیک
است اگر بشهرت
موع نبودی
سلطان محمود
بعد از آنکه
از سران در گذشت
ملک هندوستان
او را مستخر شد

عنه ای سلطان محمود

شہوت زن پیش مردان بایہ دیوانگیست	سیر شہوت می بر اندر و معنی شیر زن
ہم اور آوردہ اند کہ چون ملک مومنات را بگرفتہ تی پیش سلطان آوردند کہ وہ از حسن او قاصر بود گوئی کہ ضرب المثل خوبان بجنم او بود بت پرستان بہالغی زیر قبول کہ سلطان بستیاند و ببلشکر صرف کند و بت باز دہد و زراہین صلاح دہند سلطان بعد از تفکر بسیار فرمود کہ در عرصات قیامت چہ خبر گویم در وقتیکہ نہ کنند کہ کجاست آذربت تراش و محمود بت فروش تابت ابو خنجر	صف از حسن او قاصر بود گوئی کہ ضرب المثل خوبان بجنم او بود بت پرستان بہالغی زیر قبول کہ سلطان بستیاند و ببلشکر صرف کند و بت باز دہد و زراہین صلاح دہند سلطان بعد از تفکر بسیار فرمود کہ در عرصات قیامت چہ خبر گویم در وقتیکہ نہ کنند کہ کجاست آذربت تراش و محمود بت فروش تابت ابو خنجر
گر ای آن نکند مال و منصب دنیا نیز ز دآن ہمہ ملک جهان بدان بکد	کہ از برای قبولش سری بجنبانند کہ در مقام تہرہ رشتہ در مانند
حکایت در تواریخ چنان دیدہ ام و نیز چنین شنیدہ ام کہ تخت گاہ کسری در مدائن بود و در پہلوی آن عصبہ کہ صدف بنا می ساخت پیر زنی خانہ داشت تنگ چون دل عاشق شیدا و تار یک چون زلف معشوق رعنا بہیچ نمی فروخت و نمی گذاشت کسری فرمود تا ہچنان رہا کردند پیر زن بر بساط مرصع خسروی میرفت و بکلیہ خود می در آمد کسری از او پرسید کہ موجب او چہ بود کہ نفرختی گفت تا صورت عدل تو بعالیمان بنمایم و من بحجاب بر بساط سلطنت در ایست	حکایت در تواریخ چنان دیدہ ام و نیز چنین شنیدہ ام کہ تخت گاہ کسری در مدائن بود و در پہلوی آن عصبہ کہ صدف بنا می ساخت پیر زنی خانہ داشت تنگ چون دل عاشق شیدا و تار یک چون زلف معشوق رعنا بہیچ نمی فروخت و نمی گذاشت کسری فرمود تا ہچنان رہا کردند پیر زن بر بساط مرصع خسروی میرفت و بکلیہ خود می در آمد کسری از او پرسید کہ موجب او چہ بود کہ نفرختی گفت تا صورت عدل تو بعالیمان بنمایم و من بحجاب بر بساط سلطنت در ایست
بعد از کوشش کہ شد سالہا پس از کسری	کہ کس نہ دید در ایوان عدل کس را
حکایت آورده اند کہ فرعون را و خصلت بود کہ بسبب آن و خصلت عمر از یافت و تمسح دنیا دید اول آنکہ داد عام دادی دوم خوان انعام	حکایت آورده اند کہ فرعون را و خصلت بود کہ بسبب آن و خصلت عمر از یافت و تمسح دنیا دید اول آنکہ داد عام دادی دوم خوان انعام

۷۱
قولہ اورای
سلطان محمود را
۷۲
ساعتی
بسیار وقت عین حال
بالف
نشانی تو فغانی
در رخ بجای آورد
عنا بسلطنت
کردن و خنجر
ترستن

۷۳
بالف
در اقصای شہر
۷۴
تخت گاہ و نیز در آن
۷۵
و تشدید و جوان
و دالان
غیاث

و اگر کسی که بگزینان نگر و چون	در آید از در او ماهر و می مهر گسل
و اگر کسی که ز کوفتی دهد بمسکینان	بدان مثابه که باشد خلق از و غافل

حکایت آورده اند که ^{۱۲}شیرکان که مانی رحمة الله علیه چون مدرسه قطبیه را تمام کرد ^{۱۳}الحی سهرابی بدان لطافت ندیده بود دم و بان طراوت نشنیده الله و طلبه را اجلاس فرمودی یکی از وزرای دولت روزی در خانه طالبی درآمد نظرش بر ^{۱۴}شیرکان افتاد بسمع ^{۱۵}شیرکان رسانید وزیر را ملامت کرد و گفت طالب علم را کنیزکی بدید و بفرمود تا در خانهها بر قفا نهادند که ستر پوشیدن و مخفی داشتن اولی است ^{۱۶}نظم

آدمی را گناه رسوائیست	دور باش از گناه بطاعت کوش
گر تو خواهی که از گناه رسوا	نشوی یک نصیحتم بنیوش
هر که از گناه پرده درید	پرده غضب بر گناهش پوش

حکایت درویشی نزدیک فخر الملک وزیر رفته گفت که یا شیخ معذ ورم دار که مشغولم گفت از ان پیش تو آمدم که با وجود مشغول خود کفایت من کنی ای مشغول شغل خوش باش که مشغول پیش داری قوله تعالى ^{۱۷}يَكُنْ لَهُ امْرَأَةٌ مِّنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ مَصْرَعٌ ^{۱۸}الا ابي که مشغولی مشغول باش قوله عليه الصلوة والسلام ^{۱۹}فَاَسْتَغْلُواْ بِشُغْلِ الْمُسْلِمِينَ وَالنَّصْرُ وَهُوَ يَنْصُرُكُمْ اللَّهُ قَوْلُهُ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ إِنَّ اللَّهَ فِي حُكْمِ الْعِبَادِ مَا دَامَ الْعِبَادُ

۱۲ شیرکان
۱۳ الحی سهرابی
۱۴ شیرکان
۱۵ بسمع شیرکان
۱۶ نظم
۱۷ قوله تعالى
۱۸ الا ابي
۱۹ قوله عليه الصلوة والسلام

آسیه دانست که بر خور داری او ازین دو خصلت است چون در زوال است
 اورا ازین کار منع کرد و گفت پادشاه را غضب از ظلم بیش باید تا مفسد
 ولی نشوند و آیتار از دخل کم تا محتاجان سیر نشوند فرعون ترک این دو
 خصلت کرد تا ملک او را زوال آمد قطعه

دور سم بود در آئین خسروان عجم	که ضبط ملک دران یافتند بی دین
یکی نسا دن خوان کرم فقیران را	دوم شنیدن عجز و نیاز مسکینان

حکایت آورده اند که یکی از ملوک روزگار وقتی بشکار میرفت بدیو
 درویشی بیرون آمد و عنان اسب شاه بگیرفت و رخ نیاز بر خاک مالید
 که در پای پیل ظلم افتاده ام یا بساط عدل در نور دیا دیا دیا دیا دیا
 از ظلم فرزین قناریستان که یقیناً ^{۱۱} ^{۱۲} جانور وار تو گرفتارم شاه بفرمود
 تا جانور وار را حاضر آوردند و شخص فرمود حق بطرف مظلوم بود دادوی
 و انصاف وی بستاند بعد از وفات شاه بزرگی او را بنواب دید که بهشت
 میخراست و میگفت بسبب یک ساعت عدل گناه پنجاه ساله عفو کردند قطعه

بدانکه هفت گروه اند زیر سایه عرش	بجمله نض پیمبر کی شر عادل
دوم جوان نکو اعتقاد با پر هیز	دگر دو یار موافق بکار دین بکیل
و اگر کسی که ز خشم خدا چو یاد کند	سحاب دیده او در زمان شود سال
و اگر کسی که نماز فریضه بگزارد	دلش بوقت نماز دگر بود مائل

آسیه که
 بین ملوک و فقیر
 نام زن فرعون
 که سلطان بود
 و پنهان بود
 علیه السلام را
 آورده اند
 و غایت
 یعنی از او عالم
 و از خان عالم
 در این
 منصف
 بصلوات
 مقدم
 و این
 سعاد
 و غایت
 و از او عالم
 و از خان عالم

و

وگر کسیکه بگوید زمان نگر و چون
وگر کسیکه ز کوفتی ده بمسکینان

در آید از در او ماه روی مهر گسل
بدان متناهی که باشند خلق از و غافل

حکایت آورده اند که ترمکان که مانی رحمة الله علیه چون مدرسه قطبیه را
تمام کرد و آنحضرت^ص را می بداند لطافت ندیده بودم و بان طراوت نشنیده ام
و طلبه را اجلاس فرمودی یکی از وزرای دولت روزی در خانه طالب علم
در آمد نظرش بر پشتنگری افتاد بسمع ترمکان رسانید وزیر را ملاست کرد
و گفت طالب علم را کینزکی بدهمید و بفرمود تا در خانها بر قفا نهادند که
ستر پوشیدن مخفی داشتن اولی است نظم

آدمی را گناه رسوا نیست
 مگر تو خواهی که از گناه رسوا
 هر که از گناه پرده درید

دور باش از گنہ بطاعت پوش
نشوی یک نصیحتم بنیوش
پرده عفو بر گناہش پوش

حکایت درویشی نزدیک فخر الملک وزیر رفته گفت که یاشخ معذورم دار
که مشغولم گفت از ان پیش تو آمدم که با وجود شغل خود کفایت من کنی
ای مشغول شغل خوش باش که مشغور پیش داری قوله تعالى لِكُلِّ امْرءٍ
مِّنْهُمْ يَوْمَئِذٍ شَأْنٌ يُغْنِيهِ مَرَّع ^{آیه}
قوله عليه الصلوة والسلام فاشتغلوا بشغل المسلمين والنصارى
ينصركم الله قوله عليه الصلوة والسلام ان الله في عون العباد ما دام العبد

دو صد و شصت و نه
و اربع و بیست و یک سال
بعد از سال
عبادت جلیل حضرت
زکریا و یحیی علیهما السلام
در روز دوشنبه

۵۲
شماره پنجم
۱۳۰۵
مجله ادبی
موسسه فرهنگی
کتابخانه ملی

شماره ۱۲۱
 بدین سبب
 در دگر ای بند
 می باشد تا آنکه او
 بکار وادی برادرین
 خود می باشد ۱۲
 برادر و از
 ایشان آنکه در شکی
 که کلیت سبب شکی
 بکار ۱۳

چو یزدانت همی روزی رساند
چرا از دیگری منت پذیرد

شعر

فَإِنَّ الرِّزْقَ تَنْزِيلُ مِنْ سَمَاءٍ
فَلَا تَقْلُوبُوا عَلَى الْيَدِ الْأَمِيرِ

حکایت شنیده ام که آخر سال را پادشاه غازان روزی تو بره کاهی از
و بهقانی بستم بستاند پادشاه فرمود تا سبک گاه جمع کرد و آتش در زد
و آخر سال را در آتش انداختند تا دیگران چنین ستم نکنند

شتر بانی که خصت یابد از شاه
ز جو را حبی و هیچ
که بستاند ز رشت تا چار من گاه
نباشد هیچ و هفت آن او بر

حکایت تمغای با صوفی عربده آغاز کرد که خر خریدم تمغایده صوفی گفت
اهل ذمه نیستیم که سرخرینه در آرم گفت تمغای سلطان خرینه جهودان است
گفت نی آن حلال است و این حرام خبر ملک رسانیدند ملک صوفی را این
فرمود حاکم را آن شب قولنج گرفت حاصل آنکه شکمش چون بروت متکبران
پر تاب شد و مخرجش چون مدخل نمسکان مهر نیکشاد قطع

خواهر را خاک صفت باید بود
عجبی نیست که قو لنج شود
تا از و خلق نه در رخ شود

خاطر در ویش را در یافت و فی الحال کشایش یافت باز با خود نظر کرد
که در ویشان را بعد از آن هیچ باب نیاز و قطع

آخر سال را مرکب
بسی دارد و غریب
اسبان ۱۲
رستم را یکل
نصفه و دست بینه
فرموده و هم بستی
و هفتان ۱۲
تغای بهی مهر یک
در اسباب تجارت
انظرون حکام
دار و خدای
در و خدای
چون در و خدای
باغ نام در و خدای
در و خدای
پیامی شود و صاحب
است و خدای
در و خدای
در و خدای
در و خدای
در و خدای

۱۱۹۱

اهل دل مرهم دلریشانند	که از ایشان همه راحت یابند
خنجر هست ایشان تیزست	آنکه زور و نه جرات یابند
حکایت شیخ شهاب الدین سهروردی را با تمناچی ندیم سلطان فیضیه	افتاوندیم گفت امروز حال تو با سلطان گبوم شیخ گفت مشبّح حال با حان گبوم
هر کسی روی بچپیزی آرند	حاجت خویش بدو بردارند
در گمت قبله درویشانست	حضرت مرهم دلریشانست
ندیم بادام پیش سلطان رفت و گفت که ساگوسی را در مملکت رها کرده که ندیم ترا	می آزارد سلطان گفت فردا حکم کرده شود شیخ نماز خشتن گزارده سجاده و خلوت بدینا
وسر حضرت حق پرداخت و گفت ظالمی را گدشته تا بندگان ترامی رنج	از گوشه صومعه آوازی شنید که مشبّح این حکم کرده شود قطعه
از در دستور و شهنه هیچ بخشاید ترا	روی عجز آوریدرگاه خدائی و اجمال
حیف باشد رقعۀ حاجات خود بپرستان	جز بقیومی که در ملکش نباشد انتقال
چون سحر شد ندیم راتپ گرفت و با داد کالبه سردگر و سلطان نزدیک	شیخ آمد و عذر خواست شیخ گفت او را معبودی بود و مرا نیز معبودی هر دو
حاجت خود میبودان خود را عرض داشتیم معبود من غالب آمد نظم	در حق گیر و در گریز با آن
مکش از در گم شهمان بیداد	تا بیابی مراد های زمان
	بنده اش باشش تا شوی آزاد

سرود نام شکر
 در عراق مجسم
 غیاث الملک
 شیخ شهاب
 سیکاز باب
 کو ذوال باجاس
 میرکره محمول
 در آنگاه که دروغ
 سحر
 سحر خاوری
 زبان در گوشت
 سحر
 با شیخ عبادتی
 حیف باشد
 غم و سحر و جادو
 غم و جادو

حکایت شنیده ام که یکی از سادات عرب را که مال و جاه عظیم داشت یکی از حکام شهر بحر می که در واقع نبود گرفت و قریب یکسال او را هر روز صد چوب زدی و آن بزرگ را خدای تعالی تحمل و صبری داد و ناگاه احوال بر عکس شد و حاکم از حکم ممنوع و از عمل مغرول گشت و او را به میر برودند فرمود تا انتقام نمایند در روز او را بفرمود تا او را حاضر آوردند و شریف پوشانیدند و هر چوبی دیناری در پیش او نهادند و این معنی را او را از می ساخت که هر روز صد دینار باو میداده باشند قطعه	
دشمن چو شد مسخر فرمان بطوع و بشی	مرو که میش از در احسان طلب کند
آنرا که نیست منصب عالی میان خلق	دانا شمار پایت شمرش ادب کند
چون مدتی بر آید حاکم تحمل شمساری نداشت گفت توقع از خدمت امیر آنست که بفرماید تا مرا بکشند یا نه او را رخصت دینار هر روزه منع کنند امیر فرمود که فلان خریطه را بیا رید آوردند پنج تن بوزن شرع پوست خود را جمع کرده گفت این بزرگ مقابله کنید و بوی بد بهید تا بدانند که او کیست و من کیستم نظم	
اگر جزای بدی را بدی کنی سهل است	و اگر نکوئی پیش آوری ز بهی احسان
جزای سیه چون سیه کنی سهل است	و هل جزاء الاحسان الا الاحسان
حکایت آورده اند که امیر المومنین حسین رضی الله عنه خادم بود روزی کاسه آشی گرم نزد یک امیر المومنین می آورد و قطره از آن بر کتف مبارک می	

اشقام و غنی گفت
طبع
بافتن زینت
دفعه شش
یکصد و شصت و نه
مقتال شد
مردی که

۳۰

حکایت

بند و خویش را که بی حس	خواجہ امروز گوشمال دهم
مگر از گوشمال روز جزا	می ترسد که ذوالجلال دهم
غلام گوش امام نرم بالید امام گفت ای غلام چرا محاسب میکنی سخت تر نمی مالی گفت از کسی که نوعی ترسی من نمی ترسم امام ازین سخن بسیار بگریست و او را از مال خود آزاد کرد حکایت آورده اند که سلیمان پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم روزی بر تخت شاهی نشسته بود و بساط نشاط گسترده بادشاه دروان ابرداشت و در پناه بشادی روان کرده از احوال مردن و حساب قیامت موعظتی هم میگفت قطعه	
از بیم اجل یک تن دل شاد نخواهد رفت	یک بنده ازین محنت آزاد نخواهد رفت
وی تخت سلیمان کو بر باد همی رفت	کو تخت شهری کامروز بر باد نخواهد رفت
آواز موعظت سلیمان بگوش پیر و هقان رسید بگریست و باخود گفت که اگر من سلیمان ادیدی باوی دو سخن گفتمی این سخن اباد بگوش سلیمان علیه السلام که رسانید باد را فرمود تا تخت را بر زمین نهاد پیر و هقان انجا اند و گفت آن دو سخن کدام است گفت اول لذت شادی تو و محنت من که دی بود امروز ترا چه فائده و مرا چه زیان سلیمان گفت هیچ خطم	
محنت و لذت جهان بینه	کز جهان همچو باد میگذرد
من ندانم که تا چهره خواجہ	با غم مرگ شاد میگذرد
گفت دیگر چیست گفت آنکه من و تو بپیریم نه تو پادشاهی را با خود داری	

عاجل محنت دنیا
بالضم یعنی
روزگار است
مروت و لطافت
بضم دال یعنی
پادشاه و سلاطین
و شایسته و در
موت و فساد
خداوند است
بضم سین
افزون و نیکو
و نصیحت

ونه من درویشی را گفت راست میگوئی بپیت

درویش بمیرد و غنی هم با خود نبردشادی و غم

حکایت آورده اند که حاکم نیشاپور یعقوب نام بغیریت حرب بیران
نئی نزار مرد سوار آهن پوش باوی بود چنانکه از اسپ و مرد جز چشم و
گوش برهنه نبود امیر لخطه در لشکر تامل کرد و از اسپ پیاده شد و روی
بر زمین نهاد و بسیاری بگریست یکی از وزرا پرسید که سبب گریه چه بود و گفت
تمنا کردم که کاش با این لشکر در حرب کربلا بودم تا حسین بن علی را
مدد کردم و با عبد الله بن زیاد دست بردن و نمودم آن شب سید کائنات
و خواب دید که سیگفت بشارت مرگ مرا کرده شهیدان کربلا با این نیت نیکو که گشتم

خواهی که شوی از عمر و دین بجز خوردار	در نصرت دین غریمت نیکو دار

حکایت آورده اند که سلطان محمود شهبخت گین چون غزیت سومنات کرد
صد هزار مرد کاری با وی بود چون به سومنات رسید ده هزار کس پیش نهاد
سلطان بتفکر شد آن شب خورشید جمال بی زوال محمدی را بخوابید
که میگفت من گان الله گان الله که شعر

خواهی که ترا خدا بود یار | یاری ز خدا طلب بهر کار

چون بعزیمت و نصرت الهی سومات را بگرفت بتخانها را ویران کرد
و مساجد و مدارس بنیاد نهاد و ملک را اترار دین داد و قطع

[illegible]

کی سلمان ز تو شود نو مسید	ز آنکه کافر امید میدارد
در حال همه مسلمان شدند و از گروه باپشیمان پیرو جوان خدا را بخوانند و شمع کلمه استغفار بر زبان رانند خدای تعالی بکمال کرم آن بلاما از ایشان دفع کرد و یونس را باز بایشان رسانید و آن نیک را عمر در از بخشید و از نو اولیا گردانید تا بعد صیقلی علیه السلام ملکوت میراث فرزند ان او شد حکایت آوردده اند که روزی در حضرت مارون رشید ذکر خوردنهای سیرت اتفاق کردند که هیچ چیز به از هر سیه نیست که قوت گندم و گوشت دارد و بهترین غذاها این هر دو است شکر	
به یقین دان که قوت مردم	جمله از گوشت است و از گندم
مارون رشید مطهری را بخواند و حکم کرد که فردا باید که هر سیه سازی چون و دیگر آنرا ان نعمت آورد و هر سیه نیاورد و مارون گفت چه هر سیه نیاوردی گفت فراموش کردم گفت من برای تو چیست گفت آنچه خدای تعالی بآدم کرد و قطعه آدم بسو کرد خطای توبه کرد	
بر آدمی بغفلت اگر دآوری و	زودر گذشت آنکه خداوند عالم است
تو نیز در گذار که فرزند آدم است	
گفت آری راست گفتی پس با تو همان کنم که بآدم کردند و ترانیز از خوان سالاری بیرون کردم تا دانسته باشی شکر	
تفکّر فی الکلام کن سمیعاً	بخوان قلنا اهبطوا منها جميعاً

مطهری بهشتیم
یعنی باوری ۱۲
که زودر و مارون
که زودر و مارون
که زودر و مارون

سکندر گفت تو سزاوار احسانی آنچه از تو میخواستم از سر آن برخاستم پس
ملک چین لشکر را بقفا برد و مانده نهاد که بصف راست نیاید و پیرماش
خیمه اطلس و کشید چنانکه دایره فلک و محیطش داخل می نمود همه را در ساق
آورد و فرشها بدیبا قیمتی آراسته بتخصیص خوانی از زر نهاد و کاسه های
پرزرو مروارید قیمتی چنانکه قیمت آن پنج ساله خراج چین بود پیش سکندر
نهاد و گفت ملک باید که ازین طعام بخورد اسکندر گفت این جوهرست قوت آدمی
نشاید گفت تو پس چه میخوری گفت آنچه مردم میخورند نان و گوشت استمال آن
گفت در روم نان و گوشت نبود آن مقدار که بخوری و چندین ریخ بخورد نه
گر جهان بگیردی سکندر گفت که ازین سفر مرا همین فائده بود پس دست قطعه

مردم در چین اگر همه عالم بدودند	حرفش بسوی عالم دیگر کشد عیان
چون بگر و نصیب ازین جهان بست	بهر تنش گلهی و بجز شکم و دنان

حکایت آورده اند که جعفر صمعی ادیب مامون بود و برادر وی محمد امین گفت
روزی مادر مامون کسی فرستاد که مامون را ادب کن که در خانه بی ادبی میکنند
او و هنوز بغایت خرد بود و فرمود تا او را بر پشت کشیدند و خندانانه محکم نزد چنانکه
ازالم آن مامون چند قطرات اشک بر رخساره روان کرد و گوی رشتاشه گلاب بود
بر صغوه گلنار یا رشیجه سیاح بر صغوه لاله زار یا بر سطح عقیق دانه تراله بود یا قطره شبنم
بر روی لاله حاصل آنکه بسیار بگریست و جگر نمود آری نشعر

باز در کتاب
که در این کتاب
چندین قصه
بود و در این کتاب
فارس را که از این
و بعضی ششمین
نامشکیبایان
و بی صبری ۱۳۳

فَصْرٌ عِنْدَ تَادِيْبٍ اَكْثَرِ	فَصْرٌ عِنْدَ تَادِيْبٍ اَكْثَرِ
فَصْرٌ	فَصْرٌ
مَنْ مَوْزَمٌ وَقْتُ پَرِي هَسْتِ بَرِياد	جَنَائِي مَكْتَبِ وَتَادِيْبِ اَوْسَاد
نشسته بودیم که یکی از در در آمد که وزیر بر در است و میخواهد که مامون را ببیند در وازه ۱۲ مامون در حال چشمان را پاک کرد و در صدر بتعظیم نشست و اجازت داد که در آید جعفر برکتی میگوید که وزیر آمد و من از حدیث مامون ایمن نبودم نباید که شکایتی در پیش وزیر کند از این معنی هیچ نگفتم و کلمات پسندیده گفتم چون وزیر رفت من او را عذر مانخواستم و گفتم از کرده پشیمان بودم که از من پیش وزیر شکایتی نرود و قطعه	
طَعْلُ زَادِ رَسْمِ مَكْنِ مَحْمُومِ	كُزْ بَانَشِ اَز اَن زَبُونِ آيِدِ
آب در کوزه لطیف کنی	بترشح از آن برون آید
گفت معاذ الله که از اوستاد خود شکایتی کنم تو مثالی به پدری و من به یقین ای مامون ۱۲ پناه بخدا ۱۳ میدانم که این تادیب برای آن کردی که فردا که بزرگ شوم و چون از خردی بر آیم و تادیب دیده باشم مرا بر بیچارگان در تعذیب ترحم آید صمعی گفت او را دعا کردم و بر عقل و لطیف فهم وی آفرین نمودم و بچراغی بودی امیدوارم که ای مامون ۱۳ هر که دارد و نور عزت بر جبین	
مردمان گویند هر میوه که آن	پرتو از طفلیش در سیما بود
حکایت یکی از ملوک عرب را علت ناشنوائی پیش آماجری بسیار و فرج	نیک باشد برگلش پیدا بود

سلازم
زادن مسلم باشد
شیر شتر ماده را
که در یک آن زنده باشند
مراد سود و منفعت
پیشگیای با من
وقت ادب و داند
ادب و داند
ناتقص باقی ۱۲

در آید جعفر برکتی
از خردی و بزرگی
نیتین فارغی
مجددین مدد
خوف و ترس
و فرج اول که
زبان و غایت

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الشَّفَقَةُ نِصْفُ الْإِيمَانِ نَحْمُ

شفقت نیمه ز ایمان است	شفقت عادت مسلمان است
هر که ارسم و مهربانی نیست	زاد میت درو شانی نیست

شرط آدمی آنست که بر اتباع خویش مهربانی کند و اگر نه همه النواع حیوانات
 بشماست افراد آدمی زیادت است بلکه ایشان را شفقت با یکدیگر پیش
 از آدمی است چنانچه مار و مور و آشیال آن هرگاه کسی قصد یکی از
 افراد ایشان میکند همه بقتل و شمع برقع آن معاون گردند و بزرگان گفته اند

هر که قصد مار و موری میکند	جمله میگوشتند در دفعش بجان
آدمی را اگر کسی قصدی کند	کس معاون نیست اندر دفع آن

باز آنکه مال شفقت ایشانست معنی ایثار اختیار نمودن غیر است بر مراد خویش با وجود احتیاج

نصیحتی ز سر احتیاط خودم کرد	بگویش جهان شنو از باغن سرت باشد
مراد خویش تو ایثار با افرادی کن	که نامر او دو عالم بیشتر باشد

حکایت یکی از اصحاب راهمانی رسید فرزندان و عیال آن گرسنه بودند
 حاضر اندکی بود چون شتره طعام پیش آوردند زن چسبید به پاهای بگشت
 ایشان دست کشیده داشتند تا همان بقدر احتیاج تناول نماید خود گرسنه
 نشدند این آیت در حق ایشان نازل شد قُلْ لَّهِ تَعَالَى وَتُؤْتُونَ
 عَلَى أَنْفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَتُقَطَّعُ

۵۰
 زنده بماند
 اسلام که بگوید
 و در هر یک
 نیت از آن
 ایمان است
 اختیار میکند
 بر اویش اگر
 باشد ایثار
 احتیاج به حق
 دیگران را به
 خویش مقدم
 عسل تناول
 بنم و او را
 و مجازا
 خوردن
 غایت اللغات

گر سینه بنشین و همان سیر کن	تا ترا گویم بهشتی و سخن
آنکه باشد سیر و همان گرسنه	باشد از روی مروت و دوزخ

و بزرگان گفته اند مردم جهان چهار قسم اند یکی لئیم که خود بخورد و بکسی ندهد
دویم نجیل که خود بخورد و بکسی ندهد سئوم سخی که خود بخورد و بکسی دهد چشام
کریم که بکسی دهد و خود نخورد و این صفت خدای تعالی است قوله تعالی

وَهُوَ يُطْعِمُ وَلَا يَطْعَمُ
و او رزق می دهد و از رزق داده میشود ۱۲

حکایت آورده اند که سید کائنات روزی در راه میرفت کنیزکی را
دید کاسه شکسته در دست و میگرفت خواجه عالم گفت که چه بوده است
ترا ای کنیزک که میگرفتی گفت یا رسول الله قدری روغن خریده بر آید
خواجه امی بردم پایم در سنگ آمد بیفتم کاسه شکست و روغن برخت
از خواجه تبرسم سید کائنات از برای وی کاسه روغن بخرد و بداد کنیزک
گفت یا رسول الله می ترسم که خواجه گوید چرا دیر مانی رسول الله صلی الله
علیه و سلم گفت من با تو بروم و ترا شفاعت کنم و با وی روان شد قطعه

چون غمگسار منی در جهان چه غم دارم	شفیع من که تو باشی ز جان چه غم دارم
اگر چنانیت هر دو جهان مرا باشد	شفیع من چو تو باشی از ان چه غم دارم

چون بدر سیرای رسید دست برد نزد جمودی بیرون آمد که خواجه کنیزک بود
و گفت ای محمد چه شغل شد درم رنج فرموده گفت بخرم کنیزک را بمن بخش گفت بپوشش

کسب بزم کاف ناک
و بیخ نامی سیر و سکون
بین ملک و کبود
شتمای عالم
و بزم اول و سکون
شانی و شمشیر
یزم و شمشیر
بهار غم ۱۳

پاینگ آمدن
نوب خوردن در دنیا
زنگی که در دنیا
بپوشش

و گفت زود ایمان عرضه کن که مرا تا جلم تو نیست خواجہ کائنات ایمان عرضه کن و موجود سلطان نظام

ای شرف خاک کعب پای تو تاج سر من

من که با شتم که تو آئی شفاعت من

این چرخ است که ناگاه رسیده بر

وین چہ اقبال کہ استاد چنین بود

حکایت نقل کرده اند که خلیل الرحمن جملات اللہ و کبریا امانی رسید

مشترک پیری سفید موی سیاه گلیم زناری در میان داشت ابراهیم علیه السلام

گفت ای اگر ایمان آری چنانکه شرط است احسانی کنم با تو مشتمل را زین سخن پند

و دیگر دید چون مشرک رفت جبرئیل علیه السلام برپا میگفت ای ابراهیم حق مخلوق و

سیکویڈیا اور اہفتہ سال نان دادیہ و ایمان طلبیدہ عمر توحید سرور تکلیف کر دیں

مؤمن و کافر و ترسنا و جهود

جمله در قسمت یکسانند

زرق ایشان بخیر و برکت برسد

از فضول هم سرگردانند

سنت از خلق هر امپارند

چون هر کس خود میدانشد

ارجمند السلام و عقیق و یار و ابشده و مرافت استغفار کرد و بر سر

گفتند که این را بشوید و بپزید

کے لئے اور اس کے لئے اور قطعہ

ایستغفرکم و در آزار شما

ما دوستدار خود را دوستدار خدا و رسول خدا و دوستدار

من الغنم

دارالاسلام فضاہ کو مرزوق و حساب

کتابخانه

۱۰۰

گفت بدان دیگری بده که از من تشنه ترست نزد دوم بروم سوم را نشان داد
باز به نزدیک اول آمدم از تشنگی مرده بود بدوم و سوم رفتم همه از تشنگی مرده بودند

معاش اهل موت بدین شوق بودست	که جان خود بخت نثار میکردند
باتفاق ز بهر حیات یکدیگر	هلاک خویش همه اختیار میکردند

حکایت آورده اند که شخصی دختر عم خویش را میخواست پدرش گفت من نزد پسران بروم
مقلوبش اغنیت میبخشام و چون صفت فرو میکنند کوشش او دست تر دارم

در ویش شکسته که آید بدرم	هرگز نه بنان یاد کنم نه بدرم
در خانه من برادرم یا پدرم	گر پای نهد جامه ز دستش بدرم

حاتم طائی را دشمن سپدارم اگر سروی نزد یک من آری دختر بتو دهم
او پدر حاتم رفت و آواز داد حاتم بیرون آمد هرگز حاتم را ندیده بود گفت
حاتم در خیمه است گفت میخواهم که او را بکشم تا عم و دختر را بمن و پدر گفت
زیر فلان درخت رو تا به پنی و بخشی و کاری تو بر آید در حال حاتم بدان
موضع رفت و دستاری بر سر کشیده خود را در خواب ساخت و گفت قطعه

گر بجان من در ویش بر آید کارت	دل قوی دار که من جان بارادت بدهم
در ز جان بیج زیادت بود آنم خواهم	تا فرای قدمست آن زیادت بدهم

چون بیای درخت آمد شخصی را دید خفته و دستاری بر روی کشیده روی وی را بکوشش
همان شخص بود که بر در خیمه دیده بود داشت که حاتم است و فوت می نماید در حال

بنی آدم هر کس را که
در پیش چشمش
چیزی است که
در دلش است
چون بخت او
بسیار است
سپدارم
فوت بخت
و تشنه و او
نفس جو افروزی
دوست ۱۲
غیاث اللغات

و قدش افتاد و عذر خواست و باز گشت و عمر را بگشت و دخترش را بگرفت
 حکایت آورده اند که جمعی اسیران از نزد حضرت رسالت پناه آورده و در انجیا
 عورتی بود که خود را بجلباب حیامی پوشید و در مستوری حال می پوشید و رو
 چون رای عاقلان در پس پرده نهان می داشت پیغمبر علیه السلام را چون معلوم شد
 که او دختر حاتم است در اعزاز و احترام او مبالغه بسیار فرمود و آزاد کرد که پدر
 او مرد کرم بوده است و قبیل باقی آساری اشارت نمود دختر حاتم گفت اول
 مرا بکشید بعد از آن شما و انید چون گفتگوی آن زن بسبع شمع انجمین رسالت
 همه آن جماعه را آزاد کرد پیغمبر علیه السلام دختر حاتم را نزد یک خود بغرت بنشانید
 و گفت از کرم پدر خود شعله بگو گفت یا رسول الله از جو انمردی که در حین حیات کرده است
 بگویم یا بعد از وفات گفت جو انمردی که بعد از وفات کرده است بگو قطعه
 نیست از زنده کرم چندان عجیب
 بلکه زنده است آنکه او دارد کرم
 لیکن از مرده کرم باشد عجیب
 مرده آن کو از کرم شد بی نصیب
 گفت بعد از وفات وی بسنه روز شبی در خواب دیدم که گفت در فلان بیابان
 قومی گرسنه و تشنه اند برخیز و ایشان را در یاب بر خاستم و مشکلی آب و سفره نان
 برو شستم و روی بدان بیابان نهادم ناگاه جماعتی از کاروانی را دیدم
 در طلب آب و نان سرگردان انچه با خود داشتیم بخور ایشان گزاشتم و ایشان
 را راهبری کرده بمنزل خلعتش^۱ و لالت نمودم و مراعات شان ننموده

جلباب بکر جمیع
 یعنی جامه دراز
 مسله اسارتی
 بعضی اول و بعضی
 مسله در آخر الف
 صورتی است که
 یعنی گرفتاری
 باشد یا غارت
 مسله نه باغ
 و نشانی دیدم در
 علی رسالتی که
 در یاب و بیابان
 و در بیابان
 و در بیابان

بگو

بقیله آوردم چون این گجنت امیر المومنین ابو بکر صدیق رضی الله تعالی عنه
گفت یا رسول الله کی از ان جماعت که میگوید من بودم

حکایت یکی از خواجگان بزرگ زربلانی داور که بنزدیک داود طائی بود
اگرچه قبول کند تو آزاد از مال همین غلام بنزدیک داود طائی بر دق قبول نکرد
گفت آخر درین قبول کردن آزادی منست گفت آزادی تست
و بندگی من خود را هرگز نبنده نگویم بسبب آنکه تو آزاد شوی قطعه

اگر چه احسن آزادی است اندر مال	ولی یک بندگی اندر قبول احسانست
ز بجز زربچه کرد در نهین هر ناگشت	باختیار و ارادت کسی که انسا

حکایت آورده اند که هارون رشید و ابویوسف قاضی یحیی که وزیر او بود
هر سه بزیارتی میرفتند بزرگی را دیدند که بر کسی نشسته بود و حج عظیم گردوی حلقه
خلیفه رسید که این کیست ابویوسف گفت که عبدالرحمن بشیر که خلیفه اسلام وی آمده
و زیارت او را از بهر خلیفه قیام نمود و التفات بدو نکرد و تحمل بازگشت قطعه

فقیه قانع سلطان و پادشاه خود است	چه غم ز حضرت سلطان پادشاه دارد
اگر چه پادشاه خیل و سپاه دارد و مال	فقیه دارد ازین پیش چون خدا دارد

یحیی وزیر رسید از کسی که این مرد از دنیا هیچ دار و دانی آن کس گفت صد هزار
درم قرض دارد دیگر روز یحیی صد هزار درم فرستاد عبدالرحمن قبول نکرد
و گفت یحیی را بگوئید که مروت تو از همت درویشان بیش نیست

عبدالله بن عباس
داود طائی
که پیوسته به
دیندار و جوان
بزار درم و
و با خشنود
و دیندار
نام خلیفه بغداد
که نهایت صاحب
مروت بود ۱۲
غیاث اللغات

مُرَوّت آن نبود که طریق استغنا مُرَوّت از رُو عقل آن بود که با حاجت	تو نگر می بقییری و در فضاله خویش قبول می نکرد آن فضاله را در رُویش
حکایت ابراهیم اودهم از صوفیان و مشق پرسید که سیرت شما چیست گفتند اگر بیا بیم بخوریم و اگر بیا بیم صبر کنیم ابراهیم بخندید و گفت سگان بلخ را همین حالت است گفتند سیرت صوفیان بلخ چیست گفت اگر الهی بنیاید ایشان را شکر کنند و اگر بنیاید شکر کنند گفته اند قطعه	شکر بر نیستی کند عارف هستی و نیستی یکی داند
حکایت شخصی را قرض بسیار بر آرد و از نزدیک که می برد و نشان داد او را و باز دید که در معامله سبجه محاسب میکرد باز گشت و میگفت بیعت ترا که این همه گفت ست و گوی بردی	چگونه از تو توقع کند کسی کریم
خواجده داشت که بکاری آمده است در عقب وی برفت و گفت بدانچه آمده بودم بیفانده بود و بجلای اشارت کرد غلام صرّوزر که هزار دینار بود بداد داد و در عجب آمد و گفت آن چه بود و این چیست گفت آن معامله بود و این مَرَوّت ایهال آن بی مُرد و ستست و ایهال این دو را از مُرَوّت قطعه	بسیف گرد می تا کسی ز من بُبرد و گر هزار بد رویش مستمند دهم
دو هفته فکر کنم در زبان تو قصیرش دو سال شکر کنم در قبول تو فیرش	دو هفته فکر کنم در زبان تو قصیرش دو سال شکر کنم در قبول تو فیرش

تو نگر می بقییری و در فضاله خویش
قبول می نکرد آن فضاله را در رُویش
حکایت ابراهیم اودهم از صوفیان و مشق پرسید که سیرت شما چیست
گفتند اگر بیا بیم بخوریم و اگر بیا بیم صبر کنیم ابراهیم بخندید و گفت سگان
بلخ را همین حالت است گفتند سیرت صوفیان بلخ چیست گفت اگر
الهی بنیاید ایشان را شکر کنند و اگر بنیاید شکر کنند گفته اند قطعه
شکر بر نیستی کند عارف
هستی و نیستی یکی داند
حکایت شخصی را قرض بسیار بر آرد و از نزدیک که می برد و نشان داد
او را و باز دید که در معامله سبجه محاسب میکرد باز گشت و میگفت بیعت
ترا که این همه گفت ست و گوی بردی
چگونه از تو توقع کند کسی کریم
خواجده داشت که بکاری آمده است در عقب وی برفت و گفت بدانچه
آمده بودم بیفانده بود و بجلای اشارت کرد غلام صرّوزر که هزار دینار بود
بداد داد و در عجب آمد و گفت آن چه بود و این چیست گفت آن معامله بود
و این مَرَوّت ایهال آن بی مُرد و ستست و ایهال این دو را از مُرَوّت قطعه
بسیف گرد می تا کسی ز من بُبرد
و گر هزار بد رویش مستمند دهم
دو هفته فکر کنم در زبان تو قصیرش
دو سال شکر کنم در قبول تو فیرش

حکایت

حکایت آورده اند که در وقت سلیمان پینا مبر صلوکات الله علیه جمعی
بر مانده نشسته بودند یکی در میان صوفی بود که بزودی یک او آمد تا بحکم
حُبُّ الْهَرَقَةِ مِنَ الْإِيمَانِ از خوان کریم خوان استخوانی بوی دهنگی نزد
و پای گیره را بشکست گریه شکایت بنزدیک سلیمان بُرد و گفت بعد از آنکه
جنایت پایی شکسته بردست وی درست کنم داد من بستان سلیمان گفت
مثل این جنایت را در شرح من قصاص نباشد گریه گفت در مروت قصاص
کن گفت چگونه گفت آنکه لباس تصوف از بر روی برکش تا بحیثی رگان
غلط نکنند که جامه ایثار دارد سلیمان فرمود تا چنان کردند و قطعه

حکایت گریه از
ایثار سلیمان
در شرح من
قصاص نباشد
گریه گفت
در مروت
قصاص کن
گفت چگونه
گفت آنکه
لباس تصوف
از بر روی
برکش تا
بحیثی رگان
غلط نکنند
که جامه
ایثار دارد
سلیمان
فرمود تا
چنان کردند
و قطعه

داوود مرقع بده ورنه برون کن ز تن	تا نکلند غلط پیش تو سر محمد سخن
لاف مروت زنی نام مروت بری	گریه کند گاه و اکل پیش تو بسته دین

حکایت نقل کرده اند از عبد الله مبارک رحمه الله علیه که گفت که گریه در
همسایگی من بود روزی که هوا چون نفس طامعان از نم فشرده بود و زمین چون
دست بخیلان در هم فشرده آب چون دیده مصیبت زدگان قطرات زاله
سیر خیت و چرخ از غریب فلک بر روی زمین برف می بیخت او را دیدم که از
راه برفت را دور میکرد و دانه میپاشید گفتم چه میکنی گفت امروز جانوران هوا
از دانه بی بهره اند با ایشان مروت میکنم گفتم این مروت ضایع است چون
ندارم گفت دین با مروت کار ندارد که گفته اند هر که تخمی بکار دوزخ آن بردار و قطعه

حکایت گریه از
ایثار سلیمان

ندارم از تو سبکم که مرد این اهی | چو در معاش ننداری طریقه صوفی

باب سوم در فضیلت علم

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا فَخْرَ إِلَّا بِالْعِلْمِ مَثْنَوِي

ز دانش بودم در افتخار | نباشد چو بیداشی هیچ عار
خدا گفت بیدانسان را مثل | بقرآن کالانعام بل هم اضل

بدانکه علم بحسب مفهوم خویش از تعریف مستغنی است از آنکه همه خلق که
معنی دانش دارند از امور اضافی است یعنی این صفت و بعضی زیاد
و در بعضی کم و عالم مطلق آنست که همه داند و واجب است تعالی قطع

آنکه او هیچ نداند بحقیقت هیچ است | و آنکه داند همه چیزی بحقیقت همه است
گویش اندر پی دانش اگر عقلی است | ز آنکه دانش بر عاقل بهمه حال آنکه است

پس عالم آن باشد که چیزی داند و جاہل آنکه چیزی نداند و بمعنی تفاوتی است عظیم
وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلَيْهِ

مکن دعوی که داناتر از تو نیست | که این دعوی از تو باور نباشد
نباشد هیچ دانائی بعالم | که داناتری دیگر نباشد

تمثیل علم با عمل همچو طعام بانگ است هر که را هر دو هست حکمتی تمام دارد
و طعام بی نمک اچه توان کرد بیت

عمل بی علم نامضبوط باشد | همیشه شرط با مشروط باشد

لا
فردی غیر خدا
صلی الله علیه و آله
و سلم از سر
بویا
انسان
نیست که بدون
علم
اقتباس از آیه
اولی که کائنات
بلی هم مثل آنست
هم الفاعلون ترجمه
ایشان دانش
چهار پایه است که
ایشان را می خوانند
ایشان را می خوانند
صلی الله علیه و آله
و سلم از سر
بویا
انسان
نیست که بدون
علم
اقتباس از آیه
اولی که کائنات
بلی هم مثل آنست
هم الفاعلون ترجمه

حکایت شخصی بود مفلوح و نابینا و اگر قصه و از دنیا چندان داشت که حساب آن نمیدانست روزی طالب علمی از معاش شکایت کرد چنانکه بکفر نزدیک بود گفتم ای بیچاره ناسپاس اضی هستی که معاش تو در دنیا با فلان کس متبدل شود گفت نمی خورش باش که دنیا بدین طاقفه دروغ نیست و این علم که تو داری تو در بیخ است	هر کجا ناکسی است در عالم و آنکه با علم و عقل موصوف است
هست باغ و ناز هم زانو صاحب الحزن انما کانو حکایت درمیدر تحصیل بدر مرانغ میگردد از مدرسه که بسیار طالب علم بی استعداد بودند که در علم سعی می نمودند صلاحیت کار دیگر داشتند و از جهت تحصیل آنرا فرو میگذاشتند و بدین نمیرسیدند فرد	اصل آهن همه سنگ است چه ایساز از یکی تیغ و پنهان و زرگری شیر و بر تا روزی او ستاد جهان و علامه دوران امام محقق عالم مشفق ضعیف الحق والدین الخواتم طیب الله مرقد کافر بود که منقش مکن که استعداد تمام دارد و مراد و طاقفه رحم می آید یکی بر استعداد بی سعی و دیگری بر شاعری نامستعد قطعه
بلکه هستند در زیان و فساد ساعی کوندارد استعداد	دو گروه اند اهل بخشایش مستعدی که سعی می نکند
حکایت در اصفهان کشتی گیری بود نیک مایه و بزرگواران قادر بر نبدی راکشادی دانستی و هر گز فتنی را نهادی هیچ پائی از دستش نجستی و هیچ سر	

۴۱
مفلوح ای فلان
آن ضعیف با شکوه
نصف اعصاب
پیران طبله
سستی پیش بود
تجربه صاحب
غم در هیچ جز این علم
و عقل نیستند

۴۲
اصفهان با لکسر
دفع فاشتر مشهور
در ایران نام برده
از بوسی ۱۲
لبالب

طعمه بی آزمون قوت باضمه چون گرگ گرسنه روی با خلاط داده بود و چون مجامعت از بهر لقمه از عقل اختلاط نهاده همچنان پای در دامن قناعت کشیدیم و سر بگریبان تفکر فرو بردیم و رباع	
در ویش آن بود که گزید قناعت بدوید و جمع کرد و نیا سود عاقبت	در ویش آنکه هیچ ندارد و بیاضی بیچاره آنکه روز و شب اندر پی حرام
ناگاه طالب علمی کتاب کشف در دست گفتم چیست گفت توندانی گفتم درین تعریف امور نامتناهی داخل است قطعه	
مجهول را نهایت و غایت پذیر نیست و اندر عدم بدانکه نهایت پذیر نیست	معلوم خلق را بصورت نهایت معلوم و متنوع همه مجهول مطلق اند
مفهوم یا واجب است یا ممکن یا متنوع واجب عقل را قبول نمیکند و عقل متنوع را و ممکن اگر معلوم است همان حکم دارد و اگر موجود است و اگر غائب است بجز معلوم نیست و اگر حاضر باشد اما مشاهده از قضا واجب نمی آید و	
مفهوم میشود که چه مفهوم میشود	زین قسمتی که کردم زین حجتی که گفتم
چون این حکایت گفتم خواهی انام کتاب بمن داد بکشادم سوره و البسمه را بد گفتم عامل در آذ اچیسست گفت و او قسم گفتم چه کند چون نصب کند و کلمه منصب دیگر غصب گفت چه انشاید که به نیابت فعل نصب کند و بخود از اینجا نصب لازم آید نه غصب گفتم یک حرف دو عمل را تا خوانده یا در حیل فرد	

نارستان
کتاب کشف
در ویش آنکه هیچ ندارد و بیاضی
بیچاره آنکه روز و شب اندر پی حرام
ناگاه طالب علمی کتاب کشف در دست گفتم چیست گفت توندانی
گفتم درین تعریف امور نامتناهی داخل است قطعه
مجهول را نهایت و غایت پذیر نیست
و اندر عدم بدانکه نهایت پذیر نیست
مفهوم یا واجب است یا ممکن یا متنوع واجب عقل را قبول نمیکند و عقل متنوع را
و ممکن اگر معلوم است همان حکم دارد و اگر موجود است و اگر غائب است بجز
معلوم نیست و اگر حاضر باشد اما مشاهده از قضا واجب نمی آید و
مفهوم میشود که چه مفهوم میشود
زین قسمتی که کردم زین حجتی که گفتم
چون این حکایت گفتم خواهی انام کتاب بمن داد بکشادم سوره و البسمه را بد
گفتم عامل در آذ اچیسست گفت و او قسم گفتم چه کند چون نصب کند
و کلمه منصب دیگر غصب گفت چه انشاید که به نیابت فعل نصب کند و بخود
از اینجا نصب لازم آید نه غصب گفتم یک حرف دو عمل را تا خوانده یا در حیل فرد

یک حرف کس ندید که هم نصیب جبر کند فتنه بودند حرف که زیر و زبر کند

آخر انصاف او و درویشان را سفره کشاد و دعوت هر روزه بنیاد نهاد له

حکایت محمد حسن شیخیانی رحمه الله علیه مکرزاده بوده است از روی در بیان غم و مصیبت

و معروف است در میان علما بزرگی و بی روزی و رغبت او بدرس امام اعظم و بخار او و همچون

ابو جعفر کوفی رحمه الله علیه افتاد آن فرصت را غنیمت شمرد یک لحظه حالی است از نظر

بنشست و مسئله فائده برد مسئله آن بود که چون بستن نشینی مسئله مرغزار

دست برد ماغ باید گرفت که پیغمبر خدا فرموده است قطع بفتح تیم و سکون

گفت پیغمبر خدای که هست غین و چون بوقوف

چون بد انجارسه چسب میکن چایک در آن سبز

مجلس علم مرغزار بهشت بسیار رسته باشند

که به است از هزار سبزه کشت چون غم با فتنه و نوبت

روزی محمد حسن رحمه الله علیه در قضای حاجت بنشست این مسئله را از کجای می بیند و می

کار بست فرارش زده کمان در گردش افکند تا او را هلاک کند از آنکه برادران را گشته اند بران

محمد بدین او را اغوا کرده بودند و وعده عطا داده چون محمد دست برد ماغ ای عمل نمود ۱۲

داشت در گردش نیفتاد و فرارش تبرسید که خود را در قبضه قهر دید خالی چون چله ۱۲

کمان پشت عجز و اضطراب رخ داد و چون تیر در خدمت امیر راست بایستاد در غایت ۱۲

وزنها خواستن گرفت و صورت حال بگفت محمد هیچ نه آشفت و خشم نکرد ای آغاز کرد ۱۲

فرارش را گفت که مملکت بتو بخشیدم که این نجات بسبب علم دیدم هرگاه یک مسئله ای ۱۲

از هلاک بسبب نجات است یقین که در حفظ مسائل بسیاری درجات است ۱۲

از هلاک بسبب نجات است یقین که در حفظ مسائل بسیاری درجات است ۱۲

گر بهر دو جهان امان خواهی	صحبت عالمان بجان خواهی
این جهان راز دانش است نجات	زان جهان برجه سائیان درجات
بخدمت امام اعظم آمد و در طلب علم سعی تمام کرد تا بدان درجه رسید که شنیده آورده اند که هرگاه مسئله معلوم کردی گفتی این آیت الله المولود فارغین من هذه اللذات قطع	
چه لذت است بعالم و رای دانائی	چه محنت است ز دنیا پیر نادانی
کسی که لذت او را کف و ذوق انش یافت	چه جای لذت شایهی و ذوق سلطان
حکایت بنقل شنیده ام که امام محقق فخرالدین رازی رحمه الله علیه گشته است که در مسائل فکر میکردم چون مرا معلوم میشد از ذوق احتیاج می افتاد قطع	
نگند از عروس صورت یاد	هر که ذوق عروس معنی یافت
چکند سایه درخت دگر	هر که او پیر تو تجلی یافت
حکایت ملحقان حکیم پیر اوصیت کرد که هر روز یک مسئله یاد گیر و کل کن باز و شماره آن بیاپی قطع	
بسیاری علم فاند نیست	هرگاه که در عمل نیارے
چون بر نکشی بروی دشمن	بیکار هزار تیغ دارے
حکایت روزی حکیم زاده بطلب علم میرفت یکی مرکی را تعلیم میکرد که تکیه بر پای چپ کن حکیم از روی فکر و قیاس دانست که تعلیم قضای حیات در وقت احتیاج حالی یاد گرفت و باز گشت در آن نزدیکی	

کجا هستند فرزندان
شماران که خاله
و بی پروا و ناصواب
چراغی معلوم
عجیبی روشن
و آشکارا کردن
و جلوه نمودن و
استعمال خاسر
کنایه از غلبه نورانی
که نوری علیه السلام
را بطریق ظاهر نشود
که نوری علیه السلام
از آن بهوش شد
۱۲ غیثات

گفت پیکس از اهل عمامه ممتاز نهست گفتند نهست اما درین مجمع نیست
گفتند از شاگردان امام اعظم رحمه الله علیه یکی است که ازین جمع غائب است
و او را در هر قسم فکری صائب ^{استوار} مارون رشید با حصار او اشارت کرد
ابو یوسف حاضر شد با جامه خلّاقان بر عمامه خلّاقان بگذشت و رو تخت کرد
حاجب اشارت کرد که در پایی تخت نشیند و سوال را جواب گوید گفت سلطنت
^{چو بد آر ۱۲}
با احتیاج راست نیاید و او ستاد در مرتبه فوق شاگرد باید آید مارون امر
که تو سائلی و من سؤل من حاکم و تو از حکم معزول اگر خواهی که در جوابم
از تخت فرود آیی تا من بر آیم مارون از تخت فرود آمد ابو یوسف بر تخت
نشست و به تقریر تعبیر پوست و گفت اشارت به پنج انگشت اشارت
به پنج امر است عبارت آن که تاویل آن بجز خدا کس نداند و بنده را نشنا
که در آن هیچ سخن راند قوله تعالی ^{۱۳} اِنَّ اللّٰهَ عِنْدَهُ عِلْمُ السَّاعَةِ
وَيُنَزِّلُ الْغَيْثَ وَيُعَلِّمُ مَا فِي الْاَرْحَامِ وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا
تَكْسِبُ غَدًا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ بِأَيِّ اَرْضٍ تَمُوتُ اِنَّ اللّٰهَ عَلِيمٌ خَبِيرٌ
چون ابو یوسف تعبیر شافی کرد مارون گفت چه میخواهی گفت سلطنت یکروزه
مارون بوی مسلم داشت ابو یوسف با عثماری بکوچه جهود رسید کوی بود که
فضای او چون مجال همت جهودان تنگ و هوای او چون مجال طلعت
بی دینان تاریک ابو یوسف بفرمود تا جهود را حاضر آوردند گفت دیدی

۱
خلّاقان بجمع اول
و سکون لازم بود
فان بعضی گفته اند
۲
خدا بی نیاز از بند
نزدیک است علم
فیات و در حق است
باران را و می داند
انچه در شکم حاکما
باشند و نشاندند
بشخصی که کار
۳
و می دانند هیچ شخص
که بیک امر ازین خواهد
بر آیند نه ادا نا
خبر دار است ۱۲
فتح الرحمن

که غمخیزی نمی گنجید نخل شد و کوه را ویران کرد و قطعه	
علم در هر دو جهان سلطنت و فرمان است	عالم اندر دوسر اسر و فرمان ده و شأ
گر نخواهی که شوی در نظر خلق حقیر	سوی عالم مکن از دیده تحقیر نگاه
حکایت روزی ز بیخده خاتون مارون گفت ای دوزخی گفت اگر دوزخی ام بر تو سه طلاق ز بیخده چادر در سر کشید مارون از آنم پرسید گفتند معلوم نیست احتیاج تجدید کجاست و شبهه حرام غالب بر مباح مارون متروک گشت فرد	
گر عاقلی مخور قسم اندر طلاق زن	هر چند مدعی بقسم این طلب کند
از ابو یوسف پرسیدند گفت در آن روز خلیفه نفس خود را از حرامی تهی کرد و دوزخی نیست قوله تعالی وَاَمَّا مَن خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَهَيَّ الْقَسْرَ عَنِ الْهَوَىٰ فَاِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ خلیفه گفت قصد کنیز کی کردم گفت معذورم دار دوشتم که از دوزخ یا قوتش غسل نداد آب می رود و از حقه مر جانش حقیق ناب در آن فرصت بحکم لا تَقْرَبُوا هٰذَا حَتّٰی یُطَهَّرَ ت معذور دوشتم گفت طلاق واقع نیست قطعه	
خواهی بهشت بر تو شود جاودا و حلال	یک لحظه منع نفس کن از شهوت حرام
این بهشت فوق حالی و آن لذت ابد	وین بگذرد بلحظه و آن ماندت ابد
حکایت آورده اند که یکی از ملوک ماضی را پسر شایسته بود و او را بغایت دوست میداشت روزی با و زر گفت این فرزند را کدام حرفه بهتر باشد	

نیز به بعضی اول
زای بگویند و قبیای
سوده و سکون
عقالتی زن مارون
خلیفه بغداد و آن
زن بسیار بزرگ
و نیکو کار بود و از
آن روز که از او
پرسیده باشد از
ایستادن بخشور
بمیر و کار خلیفه
و باز در نوشته باشد
نفس را از شهوت
ببین اگر نمیکنی
و آنست جای او را
تسخیر احسن
نیز یکی گفته اند
ما از کسی شنیده
فخ احسن

تا بدان تحریر کسند همه اتفاق کردند که از علم شریف تر پایه و لطیف تر
سر پایه نیست از آنکه عقل از همه چیز و علم از وی بهتر که عقل بی علم
آنکه است بی مثل و سر دبی دانش پیرایه است معطل قطعه

این حال نزد عقل چو خورشید روشنست	بی آفتاب علم ندارد و خرد صفا
در خانه دلی که نه از علم روزگارست	خورشید عقل را نبود و زره فروغ

ملکزاده را بطلب علم فرستاد بانکه روزگار علم بسیار حاصل کرد از آنکه
استعداد کسب کمال بزرگان از زیادت است روزی با جمیع طالب علم
ببازار برگشت امتحان را پیش بقالی رفت گفت دسته تیره بمن ده
تا تره سکه تعلیم کنم بقال گفت تیره بسکه فروشم زر بسیار قطعه

پیش بقال علم جالینوس	می نیز و بدسته تیره
گاو خرا بسیار گاه و سبوس	علم و حکمت به پیش دانابر
نزد نادان بهر زده و افسوس	دانش خوشتن مکن صنایع

بی نماز شام پیر متغیر بخانه آمد تلک پرسید که سبب تغییر چیست گفت
رای وزیر اخطا افتاده که به هنری اشارت کردند که بدسته تیره نمی خردند
تلک را معلوم شد که چه بوده است روز دیگر جو انهریس قیمتی بوی داد
که پیش بقال بر او گفت تره را زر بایند به سکه فروشم و نه به تیره جو آب
پیش بهر تره گفت پیش جوهری بر سر او ده هزار دینار قیمت کرد و ملکه او را

بقال بی علم
و نشد بیانات مقبول
بالفرد و از خرد
درین روزستان
چند روز پیش
دیدن بقال
و نشد بدال
صحیح بهشته و نزد
بال زبان بقال
تره فروش سلطان
غیاث اللغات

معلوم شد که گهر گران بهایی علم را هر کس قدر و قیمت نداند ریاضی	گهر قیمت علم خواهی از دانا پرس
وزیر تو آفتاب از بینا پرس	نادان چشناسد که چه جوهر داری
قدر گهر گران بها از با پرس	

باب چهارم در عشق

قال رسول الله صلى الله عليه وسلم من عشق وكنتم وعفت
ثم مات مات شهيدا اول فهرست کتاب بر پانزده باب نهاده بودم
دوستی از من درخواست کرد که یک باب دیگر در عشق زیاده کن که نمک باشد چون
عشق است گفتم اگر اول سیفتی نمک از مانده پیشتر می نهادم چنانکه رسم است گفت یک
در میان بگویم با گفتم خنم نمک است چنین گفتی شیرینی را احتیاج به نمک نیست

شکر از مصر بیارید که از گفته من	شکر از خواف روان است بصرو بخاد

پس بالتماس آن دوست این باب اور میانه درج کردم و مبلغ لطافت
خرج هر که ازین بی بهره نیست داند که نقود بی بهره نیست بدانکه
عشق از تعریف مستغنی است از آنکه عبارت از وی قاصر است
و همه کس معلوم حکما گفته اند که هیچ موجودی خالی از عشق نیست

هر که آمد از عدم سوی وجود	جز کمال عشق از و مقصود نیست
هر وجودی را چه عشقت لازم	هر که عاشق نیست او موجود نیست

دلیل برین آنست که هیچ موجودی از کمال خالی نیست از برای آنکه

ترجمه نمود در این باب
صلی الله علیه و آله
گفت و پرسید
آنها و با عشقت ناند
پس چه گویند
آنکس شهید ۱۲

وجود عین کمال است پس اگر این موجود شمع کمال است هر آینه
 بکمالات خویش مائل باشد و این عشق است و اگر بعضی از کمالات دارد
 و بعضی نه مائل این بعض باشد و طالب آن بعض پس ثابت شد
 که هیچ موجودی بی عشق نیست هر جا که کمال زیاد است میل زیاد است
 پس حقیقت ^{و محقق آنست} ازین سخن معلوم گشت بطریق ^{و مستند از ادب ایشان} از ادب ایشان
 حکایت بزرگان گفت اند عشق را سه طریقه است مقام اول
 کشش از محبوب تا محبوس پیدا نشود از عاشق غبت محبوس پیدا نشود

گر سر از طوق ارادت بیکشتم	طوق اگر انیم بگردن سیکشد
عاشقان را نیست باخود احتیاج	طبع و مفاطیس آهمن میکشد

مقام دوم کوشش یعنی تابادیه و جاهد و افینا از سر قدم نمازین
 در او ریاضت نگذارند بطریق عبیه صفاتی ^{و جهاد در راه} و جهاد در راه

گر تر آرزوی صحبت ماست	قطع کن صحبت دل و جان را
هر که منشور کعبه میشود	طی کند محنت بیابان را

مقام سوم کشش نفس یعنی چون بجهوب رسد غمخ شود و در
 پر تو خورشید چندان ظهور دارد که بخورشید نزدیک نیست
 حکایت شیخ شهاب الدین ^{مهروردی} مهروردی رحمة الله علیه آورده است
 که عشق را از عشقه گرفته اند و عشقه گیاهی است که بهر چیزی که رسد ناخیزش کند

عشق
 به کمال کمال است
 و محقق آنست
 ازین سخن معلوم گشت
 بطریق و مستند از ادب ایشان
 از ادب ایشان
 حکایت بزرگان گفت
 اند عشق را سه طریقه است
 مقام اول
 کشش از محبوب تا محبوس پیدا نشود
 از عاشق غبت محبوس پیدا نشود
 مقام دوم
 کوشش یعنی تابادیه و جاهد و افینا
 از سر قدم نمازین در او ریاضت نگذارند
 بطریق عبیه صفاتی و جهاد در راه
 مقام سوم
 کشش نفس یعنی چون بجهوب رسد غمخ شود
 و در پر تو خورشید چندان ظهور دارد که بخورشید نزدیک نیست
 حکایت شیخ شهاب الدین مهروردی رحمة الله علیه آورده است
 که عشق را از عشقه گرفته اند و عشقه گیاهی است که بهر چیزی که رسد ناخیزش کند

حکمت عشق دو قسم است یک قسم آنست که نصیب روح است و آن
 قسم شوق محال روحانی است که آثار صنع را در آینه متعاینه حسن مشاهده میکنند
 و یک قسم آنست که بهره نیست در آن از لذت روحانی بلکه آن کمال طلب لذت
 نفسانی است فضلات را دفع کند و این قسم را شهوت گویند چه خواهی شرکیانند و آن قطع

این همه صورت زیبا اثر هستی است	زین اثر هستی او بین که تو صاحب هستی
تا درین آمده آثار الهی بسیم	گر ندینی تو یقین شد که نه اهل عجبی

حکایت آورده اند که در عهد لیل بسیار می دعوی محبت او میکردند آنرا
 هیچ یک را صادق تر از مجنون نمیدید قطع

هر کسی لاف محبت میزند	هیچ یک در عاشقی صادق نیستند
مدهی در عشق بسیار اند لیک	چون به بینی بیشتر عاشق نیستند

روزی ایلی گفت نقادین مدعیان کذب را که لاف و گزاف میزنند
 و دعوی بی معنی میکنند بر محاکم امتحان زخم تا هر کسی چه عیار دارد و بفرمود
 تا گرد و گوشتش وی آتش عظیم افروختند قطع

رویم چو کاه کرد و بیک جو غمش نبود	آه اردر افتد آتش آهیم بخرمنش
سنگ است و آهنی دل نا اهریان او	من سوخته برابر آن سنگ و آهنش

فرمود هر که سزاوارد باید که خود را درین آتش در افکند تا از مواصلت با هر جور گردد
 بگی از سر دعوی محبت او در گذشتند چون مجنون را ازین واقع آگاهی داد

عاشق با نفی
 جان در محبت تو آن
 و نام حضرت عیسی
 و زوایای امارت
 لطیف شود در دل
 و زوایای امارت
 عیسی با نفی
 و سکون تنهایی
 لام با نای سوز
 و جمل بر دو طرف
 درست نام مشهور
 قیس وین اسم نفوس
 سخن تو آن
 سواد بودند بیک
 مستحق شد از غایت
 طبع از آن بگون
 قادی و فراموشی
 و طبعی که بجا بود
 و بختی که بخت بود
 و داشت بهی افکار
 و بود از آن
 و بختی که بخت بود
 و بختی که بخت بود
 و بختی که بخت بود
 و بختی که بخت بود

پروانه وار از شوق جال لیلی قدم در آتش نهاد و از جانب دیگر سلامت

بیرون آمد چون ایلی عیب از نقد مجنون را کامل یافت استیضای خاطر

مجنون را خواست تا عت بمواصلت نمکد و مشید گرد و مجنون گفت

مرا چه قدر آنکه در خلوت انیس باشم و در صحبت جلیس فرسود

بر این گمان که از تو طبع وصال دارم
بهین خوشم که دانی ز غمت چه حال دارم

حکایت چون یوسف علیہ السلام را نیجا بوصول خود دلالت کرد یوسف گفت ای

لیجا آتش را نیز ممکن که دیگر طبع خام تو از من بچته نشود و نمیدرشد بزدان فرستاد

حکایت پروانه گفتند چون پیدانی که ترا از وصل شمع بجز سوختن هیچ

نذره بیست چیرا کرد و پی میگردی گفت من حیات از برای یک نفس میخواهم که بسوزد

حکایت صاحب دینی را با صاحب جمالی نظری بود و هیچ حال وصال او ممکن نبود

پایه پنجم از عالم فرد و دخت و دل بخت صبر اند و خت روز می حقوق وی

تمام بیرون آمد این پشیمان و است چهره دل فریب خود را دید گفت بیا

مرو و خود را بدان بیچاره نمیدید و به ما می گفت صورت خود را در آئینه خوب دیدم

ن از در صورت درویش و اندک بیچاره حیران بماند که آیا چه حالت است پیش
 صبر گفت: ای پادشاه! آنکه میگفتی خوار است از این راه

بسیار پسندید و فرموده که از اینجمله نمودید و هم خود را بگویم در ویش دست
نهاد و عذر خواست که در این نگارخانه رسیده است و بهر جهت از اینجمله

پس ما دو عدد خواستیم که در میان آنها یک عدد را بدی و از آن غصه را بترسانند و بگویند که ما را چه

درین پنج سبید سون خود را دیدی من این حیرت را سوا هم دید

[illegible]

تمثیل از آن دیده همه عالم را بیند که خود را نه بیند چون بدین خود مشغول شود هیچ
نه بیند هر و دیده که جمال معشوق حقیقی را دید در هیچ حال دیگر ننگرد و اگر بنگرد نه بیند
از آنکه دیده از مشاهده نورش همیشه و علی الخصوص که در غایت شعاع و ظهور با
و از اینجاست که پیغمبر صلی الله علیه و سلم از زبان جبرئیل امین ^{۱۲} سگود
ببینی و بین الله سبعین الف حجاب من نور و تمثیل این حدیث
چشم شبیره و نور آفتاب است

حکایت شیخ ما میفرمودند که از آن مولی صلوات الله علیه را بت زبانه
 لکن ترانی آداب میکردند که در سوال خود راست گزینت بدید قولا تعالی
 رب آری انظر الیک محمد رسول الله را از آن گفتند اکبر ترالی
 رب که خود را از میان نفی کرد و چهار گزینت بحضرت الهی جل ذکره خطاب کرد که
 سبحانک لا احصي ثناء علیک انت کما اثنیت علی نفسک
 حکایت آورده اند که درویشی مرقع پوشی ناگاه بدر سرای خواجهر رسید و آب
 طلبید خواجهر را در قفای پرده عصمت دختری بود که دیده و ران صفای طلعتش را
 بر شعله خورشید ترجیح نهادندی و جهت حل دقائق زلف عنبر فامیش که آبتی
 از سوره و التلیل مفسران تلویح و توضیح کشادندی آن دختر شنیده بود که کسی
 بدست خود دختری کند ثواب بسیار دارد و در روز حساب اجر بیشتر قریح آید
 که بکباب و پنجه پرورده بودند برداشت و بدر سرای آورد مرقع پوشی دید و پیش

تبریز در میان سن
و در میان خاندان
پنهان بود و در آن انداز
نور ۱۶ اسطوره
نور و صحنه ای عالی
ای پروردگار من
بیانگر هر آنچه میش
تا نظر کن بسی تو را
تو را می خدای کنی
و در احاطه بیسازد

و دل از علایق و محالاتی برگزیده آب را بدست درویش داده خود بقضای درویش
 بتعظیم ایستاد چون درویش کاسه آب بر لب نهاد بوی خوش ششام درویش
 رسید بر اثر آن بوی چشم کشادان جهان بود و دل بر باد دادن و بجا کافتادن همان
 کاسه از دست درویش بر زمین افتاد و شکست و دختر در سرای بخت
 و در خانه خودش است چون درویش با فاقه آمد دختر را ندید گفت بیت

آبی دادی که آتش ز در دل	دستم بر سر باند و پایم در گل

درویش بر آستانه چهل شبانه روز از بعین محنتی بر آورد و خواهان برآ
 پرسید که ای درویش شعر

در چه کاری و برین در چه طمع میدار	حاجت خویش بگو پیشم اگر تشیارس

درویش بنالید و گفت شعر

در چه کارم دل گم کرده خود میجویم	حاجت خویش چه حاجت که پیشت گویم

خواج درویش را صادق یافت دست وی گرفت و بجانۀ بر دو لباس فاخره
 و خرقه بر کشید و لباس در وی پوشانید و دختر را با فکاح کرد چون دختر پیش
 درویش آمد جمال او نادیده دست بر چشم نهاد و فریاد برآورد که خرقه من بیات
 که بیک نظر دل از دست دادم اگر بنظر دیگر دین از دست دهم عجب نباشد
 حکایت آورده اند که فرشته ایست که هر روز ندا میکند که ای فرزندان آدم
 بنگرید که باشما که احسان میکند و شما که او دست میدارید و از که دور شده اید

درویش را پیش
 خواجده از راه داد
 اصل درویش
 پیش از آنکه
 و در روزی که
 بر سر بخت
 چون در وقت
 در سرای
 که در مجلس
 در میان
 که در درگاه
 پس زار و پیش
 بد که در
 دست از
 بهیچان
 چون اطلاق
 بعد از رسیدن
 نمی آید و زیاده
 پس بخت
 بعضی دل
 که کس
 و در پیش
 و بعضی
 و از آن

و بچه مغرور گشته نگاه کنی که معشوق شاد دوستی می آرد و بانه قوله تعالی

ضَعُفَ الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ فَرَد

عشق با و له ارفانی ضایع گشت | باستگر مهربانی ضایع ست

حکایت بزرگی را حکایت میکنند که در بیمارستان بغداد رفتم جوانی را دیدم خوب روی و جامه های نو پوشیده و بر حصیر کهنه نشسته بید می در دست و زنجیری در پای قومی بر و گرد آمده و این معنی میگفت بیت

در عشق تو انگشت نهای زلف مردم | هر لحظه فرو نشت ز سودای تو مردم

پیش آیدم و گفتم ای جوان هیچ آرزو داری گفت ارم گفتم چه گفت وصال دوست

هر کسی را آرزوی دیگر ست | آرزوی ما وصال دلبر ست

گفتم تدبیریت گفت اگر میتوانی بجمه نخر زجاج رود آسجا که در جسد

و نه تها نشت و بکوب و سرانی ست و بقبله از ترسائی فسر و

قبله بمن سرای آن ترساست | جانم اندر رهوای آن ترساست

و حال این رنجور فراق را بگور باغی

در عشق تو ارم طاقت سوانی نیست | در هیچ تو ارم تاب شکست بائی نیست

تا و نفع و توان بود و تحسین کردم | دیگر چه کنم و نفع و توانی نیست

بدر آن سرای آدم و آواز دادم پیر زنی بیرون آمد با او این حکا

گفتم در خانه رفت و آواز دختر شنیدم که گفت ربا ع

کرم در و دزدی است
نام آن شد طالب
و مطلوب است
صبر و تقوی حاصل
بیشتر از این
زای و نشاید
بالفک شده و در
آزیم تانی نیست
آبک سار است
بجز با نفع نبرد
بغیر از این
و بکس صافی
خاکش از انبات
صفت شریفان
خبر و شنیدن
و بسنی و بچیدن
غایت انبات

در هیچ تو ارم تاب شکست بائی نیست

در عشق کسی را که توانا نی نیست	در هجر تحمل و شکیبائی نیست
مرگ است علاج وی و بیرون از مرگ	هر مصلحتی دگر که فرامائی نیست
باز آمدم و این حکایت پیش جان گفتم نعره بزد و جان بداد چون بچله فرم فریاد برآمد که دختر نیز حکایت و قتی یکی از مشایخ بکوی ترسایان گذر کرد و نظرویی بجال ماه رو افتاد که غمزه او آفت راه سلمانی و ابروی او آیت بین نصرانی بود و با	
گر زاهد صد ساله چنین وی بدید	منزل که خود کوی خرابات گزید
سجاده نشینی که بید می سر زلفش	ز نار به بستی و عجبائی بدریدی
بر در سرای ترسای عتکاف بنشست و نماز و نیاز بقبله روی او آورد بعد از یکسال پرسید که کیستی و برین در طالب حبیبی درویش گفت نقد وقت خویش گم کرده می طلبم دختر ازین کلمه سر حرف رسید و بجلقه زلف خود اشارت کرد و بیچاره دانست که کار پریشان است و این مزار بستن ز نار نشان رباعی	
نه روی آن که دست از دل بشویم	نه رای آن که ترک دین بگویم
مسلمانان سلمان بگویند	که من درمان آیین در دازم که جویم
مدتی زاری و نرساید میکرو نه نشان عافیت سپید و نه بوی طهقت می شنید دختر گفت دورنگی در طریقی محبت شری نیست و سرو	
گر مرا جوئی ترک دین بگو	ورنه همچون خویش دلداری بگو
خرویش چاره ندید ز نار خواست تا بر بند دناگاه دل دختر کشاده شد	

شرایط جنانه
طرح خانه در ایران
عبدالمصطفی
تکمیل و تصحیح
مجله الفناش
مجله اشکاف
بالکرم گشته نشین
سجده دار ایستادن
از جنری ۱۲ منتخب

نویسندگان

حکایت امیر المومنین علی رضی الله تعالی عنه کنیزکی داشت در غایت خوبی
 و نهایت محبوبی روزی حضرت امیر المومنین آمد و گریان شد امیر المومنین فرمود
 ترا چه بوده است گفت فلان کس مرا گفت که ترا دوست میدارم امیر المومنین گفت که این
 که این حکایت گوید تو بگوئی که من نیز ترا دوست میدارم و جوابی نزدیک من بیا
 دیگر از آن شخص با کنیز که آن سخن گفت کنیز که نیز در جواب آن شخص آن سخن گفت
 آن مرد و گریست این آیت خواند ^{۱۱} قَوْلُكَ تَعَالَى إِنَّمَا يَتَى الصَّابِرِينَ أَجْرُهُمْ يَبْدَأُ حَسَابَهُ
 کنیز که پیش امیر المومنین گفت در حال امیر المومنین کنیز که را بدان مرد بخشید
 حکایت روزی ابویوسف قاضی رحمه الله علیه پیش مارون رشید بود
 باو از خوشی سر آن میخواند و برادرزاده مارون که چون موسی در حسن
 بد بیضا داشت و چون عیسی در لطف و هم اصحابا ایستاده بود ابویوسف در
 نظر سپرد مارون رشید بوی اعتراض کرد گفت یا امیر المومنین قطع
 آواز خوشی و جمال نیکو
 آنجا که غذا بر روح مینماید
 این هر دو غذا ای روح باشد
 گر دست و دهنت و روح باشد
 هر نظر که از سر شهوت نسبت بکند از روی اعتبار است بدانکه محض عباد
 پروردگار است مارون گفت از اصحاب ابو حنیفه گناه دور است قطع
 غذای روح و چیز است پیش اهل فقیهین
 یکی شنیدن آوازهای جان پرور
 که هست هر دو نزدیک من است حرام
 و اگر شایده دلبران سیم اندام

۹
 کنیز که پیش امیر المومنین گفت در حال امیر المومنین کنیز که را بدان مرد بخشید
 حکایت روزی ابویوسف قاضی رحمه الله علیه پیش مارون رشید بود
 باو از خوشی سر آن میخواند و برادرزاده مارون که چون موسی در حسن
 بد بیضا داشت و چون عیسی در لطف و هم اصحابا ایستاده بود ابویوسف در
 نظر سپرد مارون رشید بوی اعتراض کرد گفت یا امیر المومنین قطع
 آواز خوشی و جمال نیکو
 آنجا که غذا بر روح مینماید
 این هر دو غذا ای روح باشد
 گر دست و دهنت و روح باشد
 هر نظر که از سر شهوت نسبت بکند از روی اعتبار است بدانکه محض عباد
 پروردگار است مارون گفت از اصحاب ابو حنیفه گناه دور است قطع
 غذای روح و چیز است پیش اهل فقیهین
 یکی شنیدن آوازهای جان پرور
 که هست هر دو نزدیک من است حرام
 و اگر شایده دلبران سیم اندام

حکایت دوستی بغدادی مرا حکایت کرد که پارسال میان طواف صاحب جمال
 دیدم رویش چون کعبه سزای قبله بود و خالش چون حج سزا^{۱۲} آسود برای قشقه
 و دمانی داشت چون حلقه خاتم و لبا^{۱۳} نی چون چشمه ز مزم در چنان حال
 چشمم در حیران و دلم باو بسیار نگران قطع

اگر تو رخ بنامی سیاه عرفت ^{۱۴}	هزار حاجی بیچاره را کنی بیدل
درون خانه نشینی و ترک خمر کنی ^{۱۵}	به است زانکه کنی حج بر مومنان باطل

پیشتر آدم و گفتم اگر روی پوششی و گو سفندی بگشتی به است
 از آنکه روی بگشتانی و از هر طرف مستندی بگشتی^{۱۶} قطعه

مردم اندر حرم از فتنه امان می طلبند ^{۱۷}	چه بلایی تو که این فتنه همی انگیزی
رخ پوششی و زریزی بجنایت خونی	به که بگشتانی و صد خون بناحق بریزی ^{۱۸}

بگو چشمی در نظر کرد و گفت دل با خویش در سر و پیش که حق ناظر است و ملائکه حاضر
 را از آن امروز روی برهنه رو است که مرد از مشایده جمال کعبه نابیناست مشغولی^{۱۹}

گروهی کفن پوش ثر و لبیده مو ^{۲۰}	همه مردگانند با لای هو
ستوران پراکنده از هر طریق ^{۲۱}	قباآتین من کل فج عقیق
همه مست و از حال خود بیخبر	چه پروای روی و چه پروای سر
کسی را که شهوت بود در نهان ^{۲۲}	درین حال باشد خیر کاروان

این بگفت و از نظر من غائب شد

طواف باغ را دیدم
 گردیدن را با تشدید داد
 خادای که نوری و دم
 خدمت کند از متخلف
 عجب آسود
 شکست بیاورد که
 کس را در حق توبه
 از آنکه سستی است
 نزد من بگفت
 پروردگار می بخشد
 نزدیک که با او
 عرفت
 بختات را بجای
 است و شدن با او
 افکار و زج است
 آن صحرای است
 زانکه با کعبه کرده
 از کعبه با کعبه
 غرض باغ را بودیم
 اندر سر و تن بود
 و بختی افشردن نیزه
 بهر

حکایت نامور

حکایت مخنون در بادیه میگشت آهوی را دید پای در بند نظر کرد چشم او بالایی داشت
پایش گشتاد و خود در بند شد صیاد گفت چه کردی گفت چه کردم صیاد او بوجو قطعه

آنگاه لاف شیر مردی میزد و صد شد چشم چو آهوی ترا
گشت بارنج و بلا پس سه جنت هر که دید آن طاق ابرو ترا

حکایت کی از فحول انچه عراق حکایت میکرد که جد مرا شمس جو دی میگفتند
تجلیل علم بطلب بخوارزم رفته بود پیش خواجه نجیب طبیب بعد از آنکه تحصیل

روی بوطن آورد و در مسکنی وی باغی بود و درین باغ نظر کرد و دختری دید که
چون سرود چمن میخامسید و چون گل در غنچه میخندید رنگش خوش بکشد آهوی

را صید میکرد و سنبلی زلفش بفتنه دلها را فید شمس چون در مقابله قرار آفتاب
آیت کسوف بر خواند و از پای در افتاد و مقابله با محبوب مجرب دوست و مقارنه

با او طالع مسعود طالب علم چون این صورت بدید نقد معنی از دست داد
با دل بیمار و تن زار روی بخانه طبیب نهاد و ناچار آفتاب پیش طبیب گفت

خواجه نجیب گفت این حال پیش کسی گوی بنشین و صبر صبر با بهیله
در بیا نیز و فیون بنون با غار یقون غم خطا کن و در دیک دل

باشش محبت مطبوع ساز و در سحرگاه و جد بنوش
تازین حدیث آخر کار تو چنان شود سودای تو ز سر برود و یا خون شود

بسکین دل برین اندوه نهاد و تن بختلوری در داد هر روز میگذاخت

در بادیه میگردید
چون آهوی در بند
پیش طبیب میماندیم
تا خوار از سر کردیم
۵۴ قول بنشین
روان و زاری جوان
صغیر غل
۵۵ اگر شکر بکرتین
بیم بختین اشارت
چشم و آبرو
۵۶ کسوف بنشین
گفتی آفتاب ماه
وید فال شمس و در
کسوف و ماه بنشین
بنشین و در
۵۷ سحرگاه
۵۸ سحرگاه
۵۹ سحرگاه
۶۰ سحرگاه
۶۱ سحرگاه
۶۲ سحرگاه
۶۳ سحرگاه
۶۴ سحرگاه
۶۵ سحرگاه
۶۶ سحرگاه
۶۷ سحرگاه
۶۸ سحرگاه
۶۹ سحرگاه
۷۰ سحرگاه

وہ چمنان مہر و میسر میبخت قطعہ

از آن زمان که بدیدم خیال عارض شد
شدم ز آرزوی عارض قهرم و خیال
بلاک بدیدم چون شود مقابل حسن
شد از مقابل بد شمس حسن خیال

روزا سبق طلب بخواند و شهاب خیال علیج میگوید و هرگز اتفاق گذشتی سعادتی نظری نیست
تاگاه آه و فریاد از محله آید پس بد که چه شد گفتند و خمر و واسی و مال به عالم باقی برود

درین جهان بوجصال تو اتم نبود امید
امید و وصل بگلی دران جهان افتاد

بعد از سرور که نصرت تمام شد بر مرتبت وی بنائی ساختند طاق رفیع و مقفول
نخستین بر مرتبت وی کشیدند پدر دختر از خواجہ نجیب درخواست کرد که طالب علمی او را
بر مرتبت او بنمایند و در این مرتبت دارم خواجہ نجیب اشارت بشماره ۱۲۱
در نزد خوانده

عاشق بد که چنین حادثه در جسم آید
که نباشی تو و من بعد از آنکه باشم
خاک بر سر کف و بر سر خاکت باشم

مرو تا شب پیر خاک صیبت داشت چون شب درآمد گفت که پیر خاک
مرو خاک بکشایم اگر در زندگی ندیدیم باری در مرگی به بینم باشد که تسلی خاطر جان

آن خاک از سر قبر وی برداشت و دختر را از خاک برآورد و دست بر بنفشه می نهاد
حیات باقی دید و انست که غلت سگته بود و است در حال رگ وی بگشاید
پارسی سگته ۱۲
ای سگته ۱۲

مترجمش باز کرد و خود را بدین حال بدید فریاد برآورد و سپس گفت خیرین تاسیست
ل با تو گویم چون حقیقت در پیش ختم میگفت در قدم وی انقیاد و سرپیازی را

[illegible]

سر خاک محکم کرد و دختر را بجانم برد روز دیگر شمس پیش پدر دختر آمد و گفت دختر ترا
 سلام میگویم گفت مگر خوابی دیده دست وی بگیرفت و پیش دختر آورد چون پدر
 دختر را بدید هوشش از وی برفت دختر در قدم پدر افتاد و با حیرانی حال
 بگفت در حال دختر را با وی عقد بست و نیمه املاک خود بوی داد چنین
 گفت که پدر من پسر آن دختر بود قطع
 ای راوی ۱۲ ای پسر ۱۳

سلام
 فواید غیر خدا اصلی
 اسم علی و کار و عمل
 برستگار از شایسته
 نفاق در دود و دشت
 پیمان شکنی ۱۲

دست در امن صبور ی زن	تا بیایی ز چنگ محبت نجات
ای که آب حیات میطلبی	صبر کن در میان طلمات

باب پنجم در عهد و پیمان

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ إِنَّ مِنْ عِلْمَاتِ النِّقَاحِ نَقْضَ الْكَلِمَةِ

چو عهد کردی مروان در وفا میکوش	که نقض عهد مروان بسی موافق نیست

سلام
 ترجمه فرموده ای که
 از کتب بود است
 و در حدیث و تفسیر
 پند و اندرز ۱۲

ر ب ا ع

کجا روم ز درت گز ترا نه نمائے	که دستگیر شود که تو ایم نه بشنائے
و گز فضل کند چاره من بسکین	ز بهی خجالت بیچارگی و رسوائے

حکایت اسماعیل بن غیر علیه السلام را خدا ای تعالی صادق الوعد خواند که قوله
 تعالی اِنَّهٗ كَانَ صَادِقَ الْوَعْدِ وَكَانَ رَسُولًا نَّبِيًّا در اخبار آمده است
 که یک روز از شهری برآمد بود و شهری میرفت شخصی گفت توقف کن تا همراهی کنیم اسماعیل علیه السلام
 بایستاد و آن شخص بخانه خود رفت و یکسال نیاورد و او را انتظار نبشت و قطع

با هر که عهد بستنی اگر مرد صادق چون آب بی ثبات سبازد و چون خاک پست	باید که عهد او نرود و هرگز نت زیاده سرکش نباشد آتش و پیمان شکن چو باد
بعد از یکسال آن شخص آنجا رسید اسمعیل را و آن مقام دید پرسید چه میکنی گفت همچنان در عهد و پیمان تو ام آن مرد در قدم اسمعیل فستاد و عذر خواست حکایت در خبر آمده است که خدای تعالی چون آدم را بیا فرید گفت خداوند مقصود از آفرینش من چیست اگر عبادت است مسجیان ملا اعلی هستند که لا یصنون الله ما امرهم و یفعلون ما یؤمرون خطاب که درین کار مقصود کلی تو نیستی از نسل تو فرزندان فرزندان در وجود ما هم که نیاز ایشان از نماز ملائکه زیاده باشد	
نیاز بنده بپیاره از سر اخلاص تو گر نیاز نداری و حاجتی امروزی	به از عبادت که و بیان بدین درگاه بر آرد دست دعا و نیاز و حاجت
گفت خداوند از فرزندان خود را میخوانم که بیستم جبرئیل علیه السلام بزور پشت وی کشید همه فرزندان از صلب وی در وجود آمدند آدم نظر کرد احوال ایشان را تفاوت دید غنی و فقیر و قوی و ضعیف و صحیح و سقیم و شجاع و کریم و بعضی بر دست راست و بعضی بر دست چپ گفت باز خدا یا این تفاوت چیست	
اصناف آدمی همه از نسل او آمدند روشن نمیشود ز روح و حکمت که تا	آدم ز آب و خاک بتقدیر کردگار چندین تفاوت از چو قدامت و تبا

۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

فرمان شد که خلاف که در بنی آدم است سبب نظام عالم است از آنکه بنیاد
 خداوند بر احتیاج است و این مستغنی از احتیاج شود

اگر خلقتان همه در ویش باشند	اسیر حسیل خویش باشند
و گر باشد توانا و توانگر	جهان پر شور و شکر و دهر
یکی در ویش و دیگری در	همه در دین و دنیا چاکر

گفت خداوند اختلاف مکان چیست گفت اهل و ست راست
 و اهل دست چپ دوزخی گفت چرا دوزخی اند گفت از بهر آنکه افراتی کنند
 فرمان آمد اگر میخواهی که تا در پیش تو عهد کنند نگاه بینی که چگونه خلاف
 کنند هر یک با عهد و پیمان بستند و در پیمان بی نشسته و آخر
 بیشتری عهد شکستند **قوله تعالى اَلَمْ اَعْهَدْ اِلَيْكُمْ يَا بَنِي اٰدَمَ**
اَنْ لَا تَعْبُدُوا الشَّيْطَانَ اِنَّهٗ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ مشغولی

عبد کردی که در پی شیطان	زودم بعد از این روعصیان
ترک نفس هوا و شهوت کن	عهد خود را بسیار و پیمان کن

قوله تعالى يَا اَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوا اَوْفُوا بِالْعُقُوْبِ

حکایت آورده اند که لقمان حکیم را چون وفات نزدیک رسید پسر را
 پیش خواند و گفت وصیت بسیار از من شنیده و این است وصیت
 دیگر بشنو اگر عمل کنی بدان حکیم شوی اول آنکه هرگز از مردم خیل

شیطان ایام و کس
 لام و ایام است
 که برای تحقیق کان
 آید در اصل لغت
 عربی مستعمل نام
 و یا مقصود رنگ
 فارسیان کبر نام
 بانه سفل کنند
 از غایت الفت
 طایفه فرود
 خدای ابرار آید
 نخست آمده بودم
 بسوی خدای اولاد
 و کس که در پی
 شیطان است
 خداوند را
 و کس که در پی
 شیطان است
 خداوند را
 و کس که در پی
 شیطان است
 خداوند را

قرض نستانی که روزی در جو را و در مانی و تدبیر او ندانی قطع	
شاه چین از وزیر خود پرسید	که چه بدتر از قبضه سحر را نیل
گفت ای شاه گریز من پرسید	دیدن روی و امین خواه و بنیل
دوم آنکه هرگز با عوان دوستی نکنی که گفته اند اگر آموزگار و نوک	
پرهیزگار و عوان نسرمان بردار نشود قطع	
با عوان دوستی مکن ز غبار	ز آنکه شوم ست این معامله شوم
دوستی با عوان طالع طبع	دشمنی کردی ست با مظلوم
شوم آنکه بر عهد و پیمان زن اعتماد کنی که از زن عهد و پیمان و وفا	
نیاید و از رای زن صلح و صفای قطع	
لافت از وفای زن نزنم و دانکه	از روی عقل و شیوه انصاف مردیت
رستم که کس بقوت مردی او نبود	گر از وفای زن بزد لا ف مردیت
چون پیمان وفات کرد و پسر خواست که حکمت پدر بیازد باید با عوانی که همسایه او بود	
دوستی آغاز کرد و از خیلی در می چند قرض بستاند و گو سفید بخرد و کشت و بخت	
و در غلبه پیچید و پوزان بدوزن را گفت دشمنی و استم و اوقات فرصت گشته ام و	
سکان دفن کردن اسکان نیست با کسی گوی زن بگویند خور و عهد کرد که نکوید قطع	
بشنو از روی یقین چند حکیم	دور باش از تیر و مکر و استخوان
سهر که خواهد آنرا ماید تیغ تیز	دست بایستد پیش اول جان

۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

حکیمم زاده بهانه آغاز کرد و منازعت نمود و از خانه بیرون رفت زن در حال قضا^{۱۲}
 با عوان گجفت عوان پیش حاکم رفت و ماجرا تقریر کرد و حاکم کس فرستاد و درین حالت^{۱۳}
 او را پیش حاکم می بردند و او را خواست بخیل دامن می گرفت که ادای مال من کن قطعه^{۱۴}
 دی بر کنار دجله شنیدم که بایکی^{۱۵}
 ای دوستان عذاب بر چیزست در جهان^{۱۶}
 چون پیش حاکم آوردند فرمود که سیاست کنند حکیمم زاده گفت اگر ملک تبارک^{۱۷}
 که گشته را بیارند و بجشایند حجت استوار شود ملک گفت شاید چون حاضر^{۱۸}
 آوردند حکیمم را باز کردند گو سفندی بود پخته ملک گفت چه حالت^{۱۹}
 و چرا چنین کردی گفت حکمت پدر می آزمودم دیدم که همچنان بوده است^{۲۰}
 که میفرمودند ملک گفت او را را بکنید و این حکمت بنویسید قطعه^{۲۱}
 حکیمم دانا هر مو عظمت که فرماید^{۲۲}
 نصیحت حکما را بجان تقبل کن^{۲۳}
 حکایت در اخبار آمده است که آنحضرت بن بزیجا که وزیر حضرت سلیمان^{۲۴}
 گناهی کرد خدای تعالی سلیمان بنغیر و خبی فرستاد که آنحضرت را بگو که اگر دوبار از تو گناه^{۲۵}
 در وجود آید تر غوغوتی عظیم کنم گفت عهد کردم که نکنم باز دیگر آن گناه کرد و شعر^{۲۶}
 عهد کردم و باز بشستم^{۲۷}
 چه توان کرد عاشق و پستیم^{۲۸}
 باز دیگر عهد کرد و اب^{۲۹} با نیکو گناه رفت کزب سوخته و فانی که اگر این بار عیش کند قبول^{۳۰}

منازعت بین حکیم و زن
 حکیمم زاده بهانه آغاز کرد
 و منازعت نمود و از خانه بیرون رفت
 زن در حال قضا
 با عوان گجفت عوان پیش حاکم رفت
 و ماجرا تقریر کرد و حاکم کس فرستاد
 و درین حالت او را پیش حاکم می بردند
 و او را خواست بخیل دامن می گرفت
 که ادای مال من کن قطعه دی بر کنار
 دجله شنیدم که بایکی ای دوستان
 عذاب بر چیزست در جهان چون پیش
 حاکم آوردند فرمود که سیاست کنند
 حکیمم زاده گفت اگر ملک تبارک که
 گشته را بیارند و بجشایند حجت استوار
 شود ملک گفت شاید چون حاضر آوردند
 حکیمم را باز کردند گو سفندی بود
 پخته ملک گفت چه حالت و چرا چنین
 کردی گفت حکمت پدر می آزمودم دیدم
 که همچنان بوده است که میفرمودند
 ملک گفت او را را بکنید و این حکمت
 بنویسید قطعه حکیمم دانا هر مو
 عظمت که فرماید نصیحت حکما را بجان
 تقبل کن حکایت در اخبار آمده است
 که آنحضرت بن بزیجا که وزیر حضرت
 سلیمان گناهی کرد خدای تعالی
 سلیمان بنغیر و خبی فرستاد که
 آنحضرت را بگو که اگر دوبار از تو
 گناه در وجود آید تر غوغوتی عظیم
 کنم گفت عهد کردم که نکنم باز
 دیگر آن گناه کرد و شعر عهد کردم
 و باز بشستم چه توان کرد عاشق و
 پستیم باز دیگر عهد کرد و اب با
 نیکو گناه رفت کزب سوخته و فانی
 که اگر این بار عیش کند قبول

نکته

اما کی ای هست عهد بد پیمان	گر تو پیمان و عهد میشکنی *
اگر این بار بشکنی عهدم	پیش لاف مجبتم چه زنی
اصف بصحرافت و سر برهنه کرد و روی بقبله آورد و گفت خداوند اگر نفس و هوای شیطان نیست تو به از من شکسته دست نیای خطا حضرت ابابکر ^{رضی الله عنه}	
که اگر لطف و رحمت احسان نیست هیچ گناه گناه کار انشا بد نوسید شدن قطعه	
اگر نه از کثرت بشکنی مروت و عهد	بیایا که همان مونس و وفادارم
پست عهدی تو ترک دوستی نکنم	به بیوفائی تو در جنات نگذارم
حکایت یکی از ملکه زادگان بغرم شکار بدی رسید پیری را دید بهم معلول و سقیم ^{۹۸}	
وقتی کالفر چون القدیم نه از بوستان حیالش رسید شجره مونه از دخت وجودش ثمره در باغی در آمده بود و دخت می نشاند گفت ای شیخ فانی چه فائده از این شاخی که می نشانی فرد	
ترا که هست دخت و جوازین خشک	چگونه میوه شاخی خوری که بنشانی
پیر خنجدید و گفت دیگران نشاندند تا بخوریم ما نیز بنشانیم تا دیگران بلکه ما هم بخوریم	
ملکه اوده عهد کرد که اگر تو از میوه این باغ بخوری من ج پیاده بگزارم بعد از بد	
ملکه اوده آنجا رسید درختان را دید چون مختدرات ^{۹۹} دوشینه چادر زنگاری آورد	
بر کشیده و پیر معلول بر سر اربهارت مشغول شده قطع ^{۱۰۰}	
برون ز مالک تقدیر کس نمیداند	که رزق خلق چه چیز است و نشان چیست
در آنچه عقل ندارد بگفته آن عقل	کلن شروع که در قبضه خداوند است

این بخش را می خوانند
 و در این باب
 آن که نظر را با
 بنی صاحبان
 و خداوندان
 می شود
 کنند و صاحبان
 خداوندان
 را که معلول
 و سقیم
 و پیری
 و دخت
 و ثمره
 و شاخی
 و فانی
 و پیر
 و ملکه
 و مختدرات
 و دوشینه
 و چادر
 و زنگاری
 و پیر
 و معلول
 و اربهارت
 و مشغول
 و قطع
 و مالک
 و تقدیر
 و کس
 و نمیداند
 و عقل
 و آنچه
 و در
 و بگفته
 و آن
 و عقل
 و کلن
 و شروع
 و که
 و در
 و قبضه
 و خداوند
 و است

اورا را که بعد از یکماه باز آمد و تیغ بدست ابو مسلم داد و گردن بطعن خضاد
ای مجوسی را ^{مجوسی}
ابو مسلم گفت ترا بخشیدم مشرک بخندی گفت چرا میخندی گفت من با وجود کفر
ای همان مجوسی ^{مجوسی}
بعد دنیا و خاک کردم و تو با وجود ایمان بعد دین و خاک کردی تو که تعالی
و اَقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ ابو مسلم قصد کشتن وی کرد مشرک
در حال ایمان آورد ابو مسلم دست باز داشت

حکایت ادریس پیغمبر علیه السلام را چون آسمان بردند درخواست کرد
که میخواهم تا که بهشت را به منم گفتند نباید که بیرون نیایی فرد
بهر که او رفت سوی حشد برین نیست ممکن که او بر آید باز

عہد کر کہ بیرون آید چون در بہشت رفت گفت بیرون نمی آیم گفتند
بعہد وفا کن گفت مردم بعہد وفا میکنند تا در بہشت در آیند اگر وفا نم
از بہشت بیرون می باید رفت فرمان آمد کہ اورا رما کنند قطع
ای اورا پس ہزار سال

وفا و عهد کزان مرتراخلل باشد
بشرع و عقل خلافت اگر کنی شاید
اگر تو وعده خود را ببدل کنی شاید

حکایت پیر سنجانی ^{۱۳۵}مرا حکایت کرد که در وقت جوانی من و یار خراسانی ^{۱۳۶}با هم عهد کردیم که تازنده ایم از یکدیگر ^{۱۳۷}برنگردیم و رو براه گنج نهادیم ^{۱۳۸}چون رسیدند جنگ کردیم آن یار شهید شد چون دیدند که رفیق عمر و مرابستند ^{۱۳۹}بار یکباش دند و بردند چون شب درآمد آن یار بزمگشته را بخواب دیدم که سگ

مشغول شد که چگونه دختر خود را بوی دهم با وزیران مشورت کرد گفتند در ویش را
 سودای فاسد گرفته اگر نه از دنیا بوی دهمید از سر این حکایت در گذر و ملک گفت
 غبار یک از خلف و عده بدیل حیثیت بار کرد و از تحمل شنیدن از دواج با جنبیت یاد
 هر که باید او پیش آید با وی مشاورت کنم اتفاقاً دیوانه در ملاقات افتاد صورت
 حال بگفت دیوانه گفت اگر آن کسی که عهد کرده ترا احتیاجی هست بوعده خود
 وفا کن و الا تو دانی ملک را این سخن مؤثر افتاد و بعد وفات کرد

بایستشتم در بیوفانی دنیا

وَحَسَنَ ابْنِ هَرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ لَا يَزَالُ الْكَبِيرُ شَاكِرًا فِي أَثْنَيْنِ فِي حُبِّ الدُّنْيَا وَطَوْلِ الْأَمَلِ
 صَدَقَ رَسُولُ اللَّهِ قَطْعًا

پیر گشتیم و آرزو ما طفل است	شیخ گشتیم و حرص ما بزرگ است
حرص و آرزوی که اصل عصیان است	می ندانم که از چه مرست و چه خواست
گر ندانی بگویم ای خواجه	اصل هر دو محبت دنیا است

حقیقت حدیث نبوی آنست که چون مردم بطمع دنیا را دوست دارند و مشغول
 گرفته باشند هر چند جذب وصال زیادت میل آن زیادت باشد و حدیثی که پیغمبر صلی
 علیه و آله وسلم در مذمت دنیا فرموده و حجة الاسلام آورده معنی آن اینست قطع
 دنیا را

اگر عمارت دنیا ز سیم و زر بودی	و اگر عمارت عقبی از خشت بودی گل

خلف باطن خلاف
 کردن و صدق نیست
 حاصل یکسان نیست
 خلف و صدق نیست
 زیاد با کم نیست
 از نیکو بد با هم نیست
 بدی و بدی و نیکو
 خوشی با بدی و نیکو
 پنج طرف سخن است
 این ای قریب
 از دواج و دوشین
 اتفاقاً در این است
 که نمود رسول خدا
 صلی الله علیه و آله وسلم
 همواره پیوسته
 در دو چیز یکی در دنیا
 دنیا و دیگری در آخرت
 در آرزوی امید
 و آخرت است
 نمود رسول خدا
 صلی الله علیه و آله وسلم
 ۱۱

مرد کز تشنگی بنحو آمد مرد	شراب آتش از جهان بهتر
سلطنت از بر این جهان باید	سلطنت گو مباحش جان بهتر
گفت بعد از آنکه بیا شامی نغود باشد اگر در گلو گیر و یکینم پادشاهی اگر بدی نسرود و رو چو کنی گفت بضرورت بدیم قطعه	
چه عمت بار بود این چنین بزرگی را	که قدر قیمت آن خز بهای آبی نیست
خدای راست بزرگی و پادشاهی و حکم	که در مالک او هیچ انقلابی نیست
حکایت آورده اند که بهلول دیوانه بنزدیک مارون در آمد و را متفکر دید گفت موجب تفکر چیست گفت فکر از بیوفانی دنیا میکنم گفت ترا این فکر نمی باید کرد اگر جهان او فابودی هرگز این پادشاهی تو نرسیدی قطعه	
گفت با بهلول مارون کاشکه	کین جهان بنیاد محکم داشته
گفت بهلول ای امیر المومنین	گر چنین بودی هم آدم داشته
حکایت آورده اند که نابینائی بود در یزد که در یوزه گری کردی و کرد در مگشتی کودکی داشت که عصای وی میکشید بعد از مدتی کاروانی از یزد رسید چنانکه امیر کاروان صد هزار دینار داد که بار من بکشایند پرسیدم که این امیر کاروان کیست گفتند سپر فلان نابینای یزدی است حکایت وقتی در شهر کرمان بر در در سه ترکان بودم ناگاه بزرگ با کوبه و تاج بگذشت بعد از ساعتی فقیری جامه کنه بر سر و دست پیش من شان در شکوه ۱۱	

سلطان شربت
باصطلاح اعلی
دوای مشکباز
که یکبار خود فرود
از شمشیر
انقلاب بکشم
و در کون شاد
و بر شمشیر از کار
و حال و وجهت کب
و باطن گزین کردن
و افتادن سست
بشار عجم
معراج کران
تا به شربت از
فارس که خوش
بسیار نصیب
وزیر به سواد
آن خوب بهر سواد
خیاث الفات
که کوچه فرخ
کافه بنی خرم
بنی فرخ
از غلوت

درمی چند نوی داوم پیری حاضر بود دیگر است موجب که پرسیدم گفت آن بزرگوار

پسر گدائی بود و این فقیر از دختر بزرگی بر انقلاب احوال جهان میگیریم قطعه

دوش میکائیل اودیم بدستش فتری

چون نظر کردم بدقت پادشاهی میگذاشت
پادشاهی را بفروزند گدائی می سپرد

حکایت در تواریخ دیده ام که هرگاه یزدجرد شهریار تجمل بر خاستی یک فرسنگ

در راه او گلاب زوندی و چون به ششم بنیستی دو زاده هزار دختر و پسر و در هر

اسی کہ ہر ایک از مازلی بدن س چون مار جامہ حریر در تن می بودی فرد

سر اقدم رحیمہ حیوان لطیف

و در این زمانه که این خسته حلال با شایه اند شایه قوت

فروغ بخشیده ز انکه ملک عاریتی	تیمم زنده دم منجی بخشیده داد

کاشانند و بدوان و شهر اقصا و

فخر الامر زوال مملکت او بردست طائفه بود که از گرسنگی سنگ بر شکم می بستند

روقت غنیمت مروارید را بکنند مبریان برابر میفروختند و آخرت هلاک دوی

دست کاروانی بود که تاج مُرّقع اورا بقبای نمدی عوض میکردند قطعاً

نوارا گندم بریان زهر و اریده
بر تن غریبان نهد خوشتر از تاج آهنین

دنیای فانی خود و پوشش مشیت
صدف نصری یا نند مرغ مشیت یا جوین

مشور اینمن ز خشم او بشنو	ذکر هارون و قصه جعفر
چون او را بحکایت عباسی که خواهر هارون بود و ششم کردند با آنکه هارون میان ایشان عقد نکاح کرده بود و از مضاجعت نمی کرده شخصی را بفروود که برو و جعفر	ای در میان جعفر یکی و خواهرش ۱۲
نیز و یک من پیار پادشاه و ابوی از یک گریبان بر آورده بودند و نامشامش از گریبان برداشت	۱۲
نازش مکن ببال و تفاخر مکن بجا	بازی نکر که گنبد دوار میکند
آنگاه همچو کوزه دولاب هر زمان	بر میکند ز اوج نگونار میکند
در آن ساعت که آن شخص و آمد تیغ و طشت بدست جعفر داشت که بکشتن و	آمده است کاغذی برداشت و سطرپی چند نوشت و در زیر مسند نهاد
بعد از چند روز که جعفر از کشت هارون از آن شخص پرسید که در وقت کشتن چه گفت گفت هیچ نگفت سطرپی چند نوشت و در زیر مسند گذاشت گفت	برو بسیار چون حاضر آورد این معنی بازی نوشته بود و قطع
ای که بداد کنی بر من سکین امروز	بیچیت اندیشه فردای قیامت نبود
چرخال ست ترا در دل و سودا در سر	خون ناحق کنی و بر تو غرامت نبود
هارون چون این سخنان چندان گریست که بخود شد چون بهوش باز آمد پشیمان شد و سودا	شست
حکایت روزی بهلول شسته بود چند گله سری در پیش نهاده هارون رسید به	رسید پرسید که این گله با چیست گفت گله پدر من گله پدر تو میان ایشان فرق میجویم قطع
برداشت و گله بوسیده روز خاک	گفتم که فرق باشد هر دم بجان شان

ای جعفر که
در میان هارون و جعفر
عقد نکاح کرده بود
و از مضاجعت نمی کرده
شخصی را بفروود که برو و
جعفر
ای در میان جعفر یکی و
خواهرش ۱۲
نیز و یک من پیار پادشاه
و ابوی از یک گریبان
بر آورده بودند و نامشامش
از گریبان برداشت
۱۲
بازی نکر که گنبد دوار
میکند
بر میکند ز اوج نگونار
میکند
در آن ساعت که آن شخص
و آمد تیغ و طشت بدست
جعفر داشت که بکشتن و
آمده است کاغذی برداشت
و سطرپی چند نوشت و در
زیر مسند نهاد
بعد از چند روز که جعفر
از کشت هارون از آن شخص
پرسید که در وقت کشتن
چه گفت گفت هیچ نگفت
سطرپی چند نوشت و در زیر
مسند گذاشت گفت
برو بسیار چون حاضر
آورد این معنی بازی
نوشته بود و قطع
ای که بداد کنی بر من
سکین امروز
چرخال ست ترا در دل و
سودا در سر
هارون چون این سخنان
چندان گریست که بخود
شد چون بهوش باز آمد
پشیمان شد و سودا
شست
حکایت روزی بهلول
شسته بود چند گله سری
در پیش نهاده هارون
رسید به
رسید پرسید که این
گله با چیست گفت
گله پدر من گله پدر
تو میان ایشان
فرق میجویم قطع
برداشت و گله
بوسیده روز خاک
گفتم که فرق
باشد هر دم
بجان شان

بر خاک نهاد و گفت یا من لا اله الا الله الملك القدوس الملك القدوس

ای مالکی که ملک ترا نیست انتقال | رحمت کنی بر آنکه برو ملک شد زوال

این سخن بگفت و جان بداد

حکایت جهودی با عیسی همراه شد عیسی علیه السلام سه قرص نان
بوی داد که نگاهدار که بوقت حاجت بکار آید جهود یک قرص اینهمانی بخورد و بگوید

نباشد کار مرد باد یا نت | که با همه کند در ره خیانت
ز همراهی که آزار وجود دست | نه مؤمن بل که ترسا و جهود دست

چون بمنزل رسید عیسی نان طلبید جهود دو نان پیش آورد عیسی گفت
یکدیگر که جهود سوگند خور که از همین دو بیش نبود پیشتر رفتند نابینائی

پیش آمد نگاه کردند بوستان رخس بی رنگس بصر بود و درخت وجودش
بی ثمر نظر عیسی چون بر آن نابینا افتاد و عاگرد بقدرت الهی بینا شد

گفت بدان خدا اینک مرا این مجزوه داد بگو که نان کجا شد گفت همین دو بیش نبود
پیشتر رفتند استخوان بوسیده دیدند جهود در ابدل گذشت که من یحیی

الاعظام و هی ارمیو عیسی در حال باد بان و مید زنده شد از جهود و پیر
که نان کجا شد گفت همین دو بیش نبود چون پیشتر رفتند سه خشت ز

یافتند عیسی گفت بیا تا ز را قسمت کنیم کی از آن تو دیگری از آن آنکه
قرص را خورده جهود گفت ای عیسی بخش که من خورده ام عیسی بروی

۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

حکایت آورده اند که یکی از ملوک و سلاطین نامدار بپادشاه ^{۱۲۵} بالشکریسیا
 بسوی شکار میرفت بسیار ازان فیل تن و مردان صفت شکن بر میمند و میسیر
 عرض داد و خود چون شیر جنگی در میان لشکر بایستاد و گفت که ارجحال است
 که در معرض من در آید با خیال آنکه خود را بمن رساند ناگاه ملک در کنار
 لشکر نظر کرد و درویشی را دید که سر و روی جنبانید ملک ترسید و عنان کب
 باز کشید درویش پیش آمد و گفت یا ملک ختمی دارم حاجبان پیش آمدند
 گفت خود بگویم چون پیشتر آمد سر در گوش ملک نهاد و گفت منم عزرائیل
 ملک در اضطراب افتاد گفت چندان مجال ده که بخانه روم گفت قرآن
 خوانده که ^{۱۲۶} قَوْلَهُ تَعَالٰی فَاِذَا جَاءَ اَجَلُهَا يَسْتَاخِرُونَ سَاعَةً وَا
 یَسْتَقْدِرُونَ چند آنکه زاری کرد هیچ فائده نکرد همچنان بر بر زمین نهاد و جان
 حکایت آورده اند که چون اسکندر بمشرق رسید طائفه را دید که غذای
 ایشان گیاه صحرا بود و جامه ایشان بقدر عورت پوشی و مسکن بر زیر زمین

بایست ششم و بیست و نهم
 حکایت آورده اند که یکی از ملوک و سلاطین نامدار بپادشاه بالشکریسیا
 بسوی شکار میرفت بسیار ازان فیل تن و مردان صفت شکن بر میمند و میسیر
 عرض داد و خود چون شیر جنگی در میان لشکر بایستاد و گفت که ارجحال است
 که در معرض من در آید با خیال آنکه خود را بمن رساند ناگاه ملک در کنار
 لشکر نظر کرد و درویشی را دید که سر و روی جنبانید ملک ترسید و عنان کب
 باز کشید درویش پیش آمد و گفت یا ملک ختمی دارم حاجبان پیش آمدند
 گفت خود بگویم چون پیشتر آمد سر در گوش ملک نهاد و گفت منم عزرائیل
 ملک در اضطراب افتاد گفت چندان مجال ده که بخانه روم گفت قرآن
 خوانده که قَوْلَهُ تَعَالٰی فَاِذَا جَاءَ اَجَلُهَا يَسْتَاخِرُونَ سَاعَةً وَا
 یَسْتَقْدِرُونَ چند آنکه زاری کرد هیچ فائده نکرد همچنان بر بر زمین نهاد و جان
 حکایت آورده اند که چون اسکندر بمشرق رسید طائفه را دید که غذای
 ایشان گیاه صحرا بود و جامه ایشان بقدر عورت پوشی و مسکن بر زیر زمین
 در بیان آید و این بیت مناسب این حکایت است
 در بیان آید و این بیت مناسب این حکایت است

بایست ششم و بیست و نهم
 حکایت آورده اند که یکی از ملوک و سلاطین نامدار بپادشاه بالشکریسیا
 بسوی شکار میرفت بسیار ازان فیل تن و مردان صفت شکن بر میمند و میسیر
 عرض داد و خود چون شیر جنگی در میان لشکر بایستاد و گفت که ارجحال است
 که در معرض من در آید با خیال آنکه خود را بمن رساند ناگاه ملک در کنار
 لشکر نظر کرد و درویشی را دید که سر و روی جنبانید ملک ترسید و عنان کب
 باز کشید درویش پیش آمد و گفت یا ملک ختمی دارم حاجبان پیش آمدند
 گفت خود بگویم چون پیشتر آمد سر در گوش ملک نهاد و گفت منم عزرائیل
 ملک در اضطراب افتاد گفت چندان مجال ده که بخانه روم گفت قرآن
 خوانده که قَوْلَهُ تَعَالٰی فَاِذَا جَاءَ اَجَلُهَا يَسْتَاخِرُونَ سَاعَةً وَا
 یَسْتَقْدِرُونَ چند آنکه زاری کرد هیچ فائده نکرد همچنان بر بر زمین نهاد و جان
 حکایت آورده اند که چون اسکندر بمشرق رسید طائفه را دید که غذای
 ایشان گیاه صحرا بود و جامه ایشان بقدر عورت پوشی و مسکن بر زیر زمین

چونم بیشتر ز کفایت	آنچه زو انقلاب خواهد بود
از حلالش حساب خواهد دید	وز حرامش عذاب خواهد بود

اسکن در ملک ایشان گفت این سختی معیشت چه تحمل میکنید
 تا که گفت از آنکه و طلب زیادت شقت پیش از آن است که
 در بیان آید و این بیت مناسب این حکایت است

در وقوع کرامات چه سخن است که در قرآن قصه اصحاب کف میخوانی
و احوال مادر موسی میدانی قطع

هر که این حال نه بیند و در خود	هست مستنکر حال دیگر
آنکه در پایه نقصان خود است	نشود از تو کمال و گری

جنتی بگفت ای گفت رحمة الله علیه در مسجد سید طائفة ازین معنی
سخن میگفتند یکی گفت کسی دانم که اگر بدین ستون اشارت کند زرگر
در حال زرگشت گفت بجال خود برود و در حال سنگ شد

حکایت در ملک گرم سیر بودم دوستی مرا گفت در فلان ناحیه پیر
ضد و هفتاد ساله مدتی بمصاحبت شیخ زین الدین هندی بود بزیرایش
رفتم و راه گفتم اگر این شیخ که امانی دارد ما را پالوده آرد خدمت وی
رسیدم گفت مجد خوافی بهوا آلوده است و در تمنای پالوده بزبان هست
با پریدی گفت طبعی پالوده آورده بار دیگر گفتم اگر این اتفاقی نبود اول القیمین
برداشت گفت بگیر و درویشان ابکرامات امتحان کن که گاهی اختیاری نیست

کسی که لاف کرامات میزند ز نهار	حدیث او شنود ز آنکه یار شیطان است
چه احتیاج بود مرد در ادین معنی	که حاصلش جذبات وصال حزن است

شیخ ما فرمود که کرامات درویشان ملازمست شریعت و مداومت طریقت
و مراقبت حقیقت است و اگر یکی ازین مجوز است کرامات از وی

۵۰ مستنکر بنوعی
۵۱ چنانچه از شیخ
۵۲ و سکون مخفی نام
۵۳ بچرا در اولیا
۵۴ سخن شریف
۵۵ حای از دلالت
۵۶ عارف شریف
۵۷ با فتح راه
۵۸ زین محمدی
۵۹ و سلالات
۶۰ راه طریقت
۶۱ تکیه باطن
۶۲ تکیه ظاهر
۶۳ هم او
۶۴ هم او
۶۵ هم او
۶۶ هم او
۶۷ هم او
۶۸ هم او
۶۹ هم او
۷۰ هم او

دست در گریبان کردم و نقدی که داشتم بوی عرضه داشتم و در حال دست
 در هوا کرد و یکشت زیر گرفت و وحیب من افکند و گفت ^{عطی} اعطیننی
 من الجحیب و کنت اعطیتک من الغیب و چون باو برفت بدیت

که تو سیم وزری میدی کیست گنج ^{ای اگر ۱۲} من از خزانه غیبیت میدم ^{۱۳} هم میخ

حکایت سده یحیی گفت نزدیک عبدالواحد روزی بودم او را دیدم ضعیف تر از آنکه اگر
 کفای طلبی چه باشد پاره سنگ گرفت پیش من انداخت گفت که بگیر چون بگیرم گشاده بود

سنگ را بدست گیر و در خدا طلب ^{از زمین دست او بکرامات زرشود}

و ز زر بدست گیر و در هوا پرست ^{از طالع بدش به نخست جبر شود}

حکایت روزی پیش نبرگی بودم در خاطر آوردم که اگر کراماتی دارم

مرا پندی دهد در حال گفت ترا پندی میدهم که درویشان را بکرامات اتحا

نکن که این معنی باد دعوی راست نیاید و درین کار رضا تسلیم باید و قلب تسلیم

لیس فی الفقر طریق الدعوی ^{۱۴} انما الفقر سبیل التسلیم

سوخته باید و آتش محبت در سینه افروخته و رفته نمودت بر حبیب محبت و حبه

آب روی بر خاک ریخته و خاک حسرت بر فرق ریخته نه طائفه مرست صحت

پرست که شیخی بنوازی بر خود بسته اند و بر دعوی خلق شسته ریشها

در از و خرده های کوتاه و جامه های سفید و نامه های سیاه حرام و

حلال بیک مذاق چشیده و شبیه و گوهر بیک سداک کشیده ^{۱۵} مشهور

لطف جبریه
 مرا از حبیب گریبان
 خود درین سینه تمام
 از خزانه غیب ۱۱
 جبریه جبریه
 خانی و در این میان
 و جبریه جبریه
 در میان و در این میان
 که در این میان
 در فقری دعوی و
 اختیار در این نیست
 که فقری راه رضا
 و تسلیم است ۱۲
 شین بجهت تحقیق
 و در این میان
 که مندی بود و گویند ۱۳
 ۱۴
 ۱۵

چو عجب گرز نو شفا یابم	که ارادت هزار چندانست حدیث ۱۲ ای بیاد ۱۲
چون نیک شدم این رباعی را بر سر تربت و طی نوشتم و رفتم رباعی	
من عاشق نام پیر بو نصر شدم	سرست ز جام پیر بو نصر شدم از خو اجلی دو عالم ننگ آید اکنون که غلام پیر بو نصر شدم
حکایت چون شاه شجاع کرمانی بنزدیک جنت رحمة الله علیه آمد با قبا و کلاه بود شیخ او را اغراز بسیار کرد مریدی بود او را بدل انکار کرد چون شاه شجاع برفت مرید از عقب او روان شد بخوابه در آید و بخت ماری دید که گردوی حلقه زده بود و شاخ ریحان در دامن گرفته شاه را باد میگرد حکایت سفیان ثوری رحمه الله علیه بستان راعی بچ میرفت شیری پیش آمد بستان ترسید سفیان گوش وی بگرفت و بالید و از راه دور کرد و گفت اگر بیم شهرت نبود می تا مکه زاد بر پشتی نهاد می قطعه	
ای بسا شیر گز رو معنی	همچو روباه شد برین درگاه شیر گرد و بنزد تو روباه
بزرگی گفت با ابراهیم خواص در بادیه بتو گل میفیم و با ما هیچ نبود هرگاه که گرسنه و تشنه میشدیم سفره نان و کوزه آب حاضر گشتی تا کعبه همین قیاس بود حکایت آورده اند که سلطان اولیا برهان اصفیا قطب الانام شیخ احمد حجام قدس الله سره بالا کرام با جمع مریدان نشسته بود یکی از	

ای قریب بود
نزد و دور
کرمان
بهر
شیخ
نایت
خارستان
خواران و دران
خواران و دران
ای بدگانه خاص
ای سرفراز
و می از این دستاورد
که بر آن طعام چیده شود
و بخاری استیغ
خارستان
باز میوه و نان
طیلس
سفره را که بپخته
و ستان
فقط اول خوانند
بقین است در غایت

فرزندان وی از مکتب آید پرسید که چه خوانده گفت **قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ** ^{بگو خدا است یگانه و بی شریک}
 پیش خواند و قدری سنگریزه بر سر وی نثار کرد و در حال زیر خالص شد و قطعه

محقق است کرامات اولیا او را	که از دریچه دانش نظر می تواند کرد
کسی که در نظرش سنگ زریکی باشد	عجب نباشد اگر سنگ زری تواند کرد

حکایت سلطان طریقت برهان حقیقت مرشد آگاه ولی درگاه سالک
 عالم توحید شاه خراسان شیخ ابوسعید قدس الله روحه و روح دنیا با شهم و آ
 ناغایتی که میخای طویله اسپان از زری ناب کرده بود تنگتری اعتراض کرد
 که شیخ ما را از دنیا منع میکنند و خود جمع و قطع

ای که گویی گرد این دنیا مگرد	خوشتن اول ز دنیا دور باش
گر طبیب از آتش منع میکند	گو مخور خود گر نباید خورد آتش

شیخ این اعتراض از وی دریافت دست وی گرفت و بطویله کشید گفت
 میخ زری که می بینی ما را در گل بست نه در دل شنوی

ای که سیم اندر کفم بینی نام سیم	از غمش دل خسته دارم همچو سیم
میخ زری ای دل رسیده در گل بست	فی هوای زری چو سیم در دل بست

حکایت ذوالنون مصری رحمه الله علیه گفت اول تجارت میکردم و در زیر
 دختی فرو داده بودم مرغی نابینا از دخت در افتاد و منقار پرزیدین دو و سکه پدید آ
 در یکی آب و دیگری دانه سیر خور و و شیران گرفت بگردم و بتوکل هرگز غم روزی نخوردم قطعه

بوی کی از زردن
 حضرت شیخ احمد جام
 زنده فیضی کامل
 آتش بر آفت
 و توشیح بجهت علم
 رفیق که از قانون کشید
 و بقی طعنه مصلحت
 آمده ۱۲ غیبت
 منی کند مری
 قطعه مستدبر
 بیم و سکون نون
 زلفش که اگر داند
 چوین است در دنیا
 هیچ سواد نیست
 و تشدید ای صوم
 کاره گاهی که خرد بید
 در سگ زیارت آفت
 نیز آمده عطا الله
 و در اصل برین
 فضل خود را بجا آورد
 و دل به دل
 اسباب بیاد حضرت
 سبب سلسله
 نبوت

بگو

طریق توکل اگر میرو
خداوند روزی دهنده چو گشت

مکن در همه حال دل مشغول
و بی لطف و مرچیت لایق است
نورانی ۱۲

حکایت عبدالرحمن صوفی گفت از عم خویش شنیدم که گفت در خدمت
ابو یزید بودم گفت بیا تا با استقبال دوستی رویم چون بدر و از راه رسیدیم
ایر اسیم بشربو و ابو یزید گفت اگر میخواهی ترا شفاعت کنم گفت من
چیزیتم همه عاصیان را در خواه که اگر بیا مرز و هنوز شتی خاک بیش نخواهد بود
و ازین حکایت هم که امات آن بزرگ و نیز همت این معلوم میشود قطعه

پیم حاجت است که تخصیص میکنی بدعا
اگر گناه همه عاصیان بیا مری

بگوں راہ تضرع کہ ای مقدر پاک
چہ قدر دارد بر حضرت تو مشتی خاک

حکایت آورده اند که یکی از ملوک فارس دختری داشت صاحب
 جمال مدتی رنجور شد از خواستگاران جمالش رنگ برعطران گرفت شنوی

نامہ عارضہ خوش خوش گرفت
 گیش بسکہ وصف بیماری
 زخار خوش ز بیم مرض

اقتاب رخس کسوف گرفت
 کرد بیمار گشت پندار سے
 از رخ ارغوان گرفت عرض

علاج بنمیشد سهیل بن عبد الله را بر سر بالین بردند فاتحه خواند
 حال دختر صحت یافت ملک گفت بهم علاج کردی گفت بفاتحه گفت
 را جبرائیل گفت شما از دل بپایم بخوانید از آن کارگر نمی آید قطعه

[illegible]

بدانکه مرده آنکس بود که از دم وی خلاف آنکه پیشش تن درست	خلاص خسته بیار یا بد از تیمار شود ز بار گرانش و آن سبک بیمار
حکایت ابو عمرو واسطی گفت در کشتی نشسته بودم ناگاه افواج امواج در ترکم افتاد و امواج در یاد در تلاطم آمد من و عیال من در تخته ماندیم تشنگی غلبه کرد شخصی را دیدم در هوا سبیل زرد در دست و کوزه از یا قوت پُر آب گفت بگیر بستاندم و آبی خوشتر از عسل خوردم گفتم بچه عسل بدین مقام رسیدی گفت قدم بر هوا نهادم تا قدم بر هوا نهادم قطعه	
تراگر بوی بهشت آرزوست نشووت قدم بر هوا نه که تا	مرد در پی آرزو و شهوات نهی از کرامت قدم در هوا
حکایت احمد ابراهیم گفت بدجله رسیدم کشتی نبود بشتر حافی پای بر روی آب نهاد و چون باد بگذشت من حیران شدم چون بدین طرف آمدم در قدم وی افتادم گفت با کسی مگوی که بمرتبه چه رسیدم قطعه	
ز آب آتش خاک است با طینت تو بروی آتش شہوت کسی که خاک کند	نکو نباشد اگر خلقت زیاد رود عجب مدار که بر آب همچو باد رود
حکایت بزرگی گفته است که در ویشی بن اشارت کرد که بیا و مرده بشوی روان شدم در خانه رفت سهر نهاد چون پیش او شدم مرده بود و وقتی که او را می شستم خلال محال فراموشی دم دهم گرفت در محاش کشید ماتمی آواز داد که بنده ما هرگز یکان فنی نکند دست	

ز کمین و فانی
و ضم کاتب و زن
تعالی مجازا بینه
چون و انبوه و لینه
بسی که در آمدن
در هم نشستن
غیاث اللغات
تلاطم بر در
تعالی میخی بر
یکه گردن بوجاه
دریا ۱۲ منتخب
۱۳ هواد باله
عوض فلک یعنی
فرقی میان آستان
فرمان است و خبر
بینه آرزو و میل
نفس الهام
حاصل منی مقول
شخص طبع این
بر کینه بود و در
وین نفس الهام را
نیگار زنده بینه
ز که در عالم طبع
عوض فلک بجا آورد

فرمود اگر نبودی منی خدا دران	سید که منع کرد ز سجده برای خلق ای که در کائنات صلی الله علیه و آله وسلم
شاگرد پیش پیر و زمان پیش شوهران	فرزند سجده کردی در حضرت پدر

حکایت نظام الملک وزیر را بهال خطیر مصداق کرده اند هیچ عقوبت از او حاصل نمیشد حکیمی گفت او را بمصاحبت بی ادبی عقوبت کنید صاحب جسد کردند بمصاحبت جوانی نادانی غافل لایستگی که گویی بسبک عقلی قدیم کاه از زن بود و در گران جانی کوه و زوئرن نه در خزان خیالش از حاصل علم چیزی و نه در بطانه و همش از رفت فکر پیشیزی شعر

كُلُّ الْعَذَابِ مُجْتَمِعٌ فِي طَلَاعِهِ	جَمْعُ النِّقِیْضِ اسْمُهُلْ مِنْ اجْتِمَاعِهِ

قطعه

زین گران جانی که بگیرد همین	از برای صحبتش دیو لعین
بمنجیب جسم او میزان چرخ	بر نابد چرم او گاو زمین
اقرار نم بالقیض آسان ترست	از ره عقل از قرآن با این قرین

مزاج نازک و از این مزاج ناهنس ملول شد و آنچه میخواستند ضعیفان قبول کرد حکایت مارون رشید پرسید که قرآن اهل ترست یا کسانی ابو یوسف راشید قرآن ترجیح نهاد و مارون گفت کسانی را ادب زیادت مست هم دین حدیث بودند که قرآن آمد مارون مسواک مادر دست داشت پرسید که سمن آيْ هَذَا فَقَالَ مَسَاوِيْكَ بَعْدَ اَزْ اَنْ كَسَا فِیْ دَرآمد همین از او پرسید

۹۴
پیشین بیغیج باجاق
بروزن کنش
بسی غش بوی
سبک در زرس
باشند بکشتن
نیز آمده اند
نیز بکشتن
فرمان از سران
و دیدار چنان
بلکه بکشتن
و موصاف آسان
غافل بکشتن
سلاطین و بزرگان
دشمنان و بیگانه
پستین و درخت
غوی است از
نخب و غنا
کسانی
نام شخصی است
کارهای دینی شود
که او را بکشتن
از غنای بیاد
۱۲

عنه از سر است در آسان این را در دنیا و آخرت

همه صفات از روی نیکوتر و زشت تر و راهمه اخلاق از چهره بدتر است قطعه

هر که محبوب است است افعال او	یک بیک از روی او محبوب تر
و آنکه ناخوشت است هم رویش نگر	کز همه اوصاف رویش خوشتر

بحکم حدیث نبوی ^{صلی الله علیه و آله} سَلِّ الصَّبِيحَةَ وَكُوبِذْ وَكُوبِذْ اگر از مال او نصابی نیابی

از جمال او نصیبی بتو رسد بخلاف زشت روی که سلسله موسی وی از بارش

گران ترست پیش امام آمد و گفت ای خوبصورت محبوب تیرت حاجتی دارم

امیر المومنین پرسید که چه حاجت داری گفت آنکه مراده هزار دینار قرض بی تاخیر

وقع کنم و عذاب بکن رفیع پس بدین پنج بندت رسانم و خاتمت آن بخت قطعه

مزد و منت بهم چگونگی بود	بشنو از من اگر نمیدانی
انچه و آنچه دبی بسکینی	پس بتدریج باز بستانی

امیر المومنین بگریست و گفت من نیز بتو حاجتی دارم توقع آنست که بروی

گفت چیست گفت فردا را بنخاس بری و بفروشی و قرض خود را داد کنی

خواجیه متفق گردید امیر المومنین سوگند داد و چاره ندید آنگاه امیر المومنین

بنخاس برد و بده هزار دینار بفروخت و قرض خود را داد کرد قطعه

مگردان سالکان را از در خویش	اگر مردی بسیج احوال مردود
نداری ز رز بهر شتن فدا کن	فَتَجِدُ النَّفْسَ أَقْصَى غَايَةِ الْجُحْدِ

ترسانی او را بخرید پرسید دین تو چیست گفت ^{صلی الله علیه و آله} وَابْتَغْتُ مِلَّةَ آبَائِي

۹۷
 هر که محبوب است است افعال او
 و آنکه ناخوشت است هم رویش نگر
 بحکم حدیث نبوی صلوات الله علیه و آله
 سَلِّ الصَّبِيحَةَ وَكُوبِذْ وَكُوبِذْ اگر از مال او نصابی نیابی
 از جمال او نصیبی بتو رسد بخلاف زشت روی که سلسله موسی وی از بارش
 گران ترست پیش امام آمد و گفت ای خوبصورت محبوب تیرت حاجتی دارم
 امیر المومنین پرسید که چه حاجت داری گفت آنکه مراده هزار دینار قرض بی تاخیر
 موقع کنم و عذاب بکن رفیع پس بدین پنج بندت رسانم و خاتمت آن بخت قطعه
 مزد و منت بهم چگونگی بود
 انچه و آنچه دبی بسکینی
 امیر المومنین بگریست و گفت من نیز بتو حاجتی دارم توقع آنست که بروی
 گفت چیست گفت فردا را بنخاس بری و بفروشی و قرض خود را داد کنی
 خواجیه متفق گردید امیر المومنین سوگند داد و چاره ندید آنگاه امیر المومنین
 بنخاس برد و بده هزار دینار بفروخت و قرض خود را داد کرد قطعه
 مگردان سالکان را از در خویش
 نداری ز رز بهر شتن فدا کن
 ترسانی او را بخرید پرسید دین تو چیست گفت وَابْتَغْتُ مِلَّةَ آبَائِي

بایست تم در آداب

عزیزان از خردمندی و درست و از دین دیانت مهجو عبد الشکیلانی گفت ایشان ابایش من فرستاده تا کمالیت دین و دنیا حاصل کنند اگر این شکایت کرده اند بشکرم جزا داده و اگر دیگری بغیرش ترا قطع	گر پیشتر گوید از او ستاد گر شکایت کند یقین میدان
نه ادیب است بلکه هست ندیم که نکو مشفق است در تقسیم من این خدمت ایشان از برای آن میفرمایم که در وقتی که بمنصب سلطنت رسند و برانده ششم نشینند قدر بر پای استادگان بدانند و از ایشان یاد کنند و خود را بنور کار مارسانند قطع	سلطان که نذر خبر از حال غیبت چون عدل کند با همه مردم بسوخت حکایت در اخبار آمده است که موسی علیه السلام گفت خداوند امر بر سر و پیشوایی بنی اسرائیل فرستادی تعلیم ملک داری فرماید که من چندین گاه شبانیه کرده ام اکنون پادشاهی می باید کرد و خطاب آمد که ای سنی پادشاهی همان شبانی است چنانکه گوسفندان را از فتنه گرگ نگاه میداشته اکنون بنندگان مارا از گرگ فتنه در پناه نگه داری قطع
رحمت گوسفند و شمشیر شبان است که در خط شبان مصدران است	شنیدی آنکه در تمثیل گویند ز گرگ این بود آن نقطه گله

۱۰۱
بیشتم در او نهیست
خارستان
عزیزان از خردمندی و درست و از دین دیانت مهجو عبد الشکیلانی گفت
ایشان ابایش من فرستاده تا کمالیت دین و دنیا حاصل کنند
اگر این شکایت کرده اند بشکرم جزا داده و اگر دیگری بغیرش ترا قطع
گر پیشتر گوید از او ستاد
گر شکایت کند یقین میدان
نه ادیب است بلکه هست ندیم
که نکو مشفق است در تقسیم
من این خدمت ایشان از برای آن میفرمایم که در وقتی که بمنصب سلطنت
رسند و برانده ششم نشینند قدر بر پای استادگان بدانند و از ایشان
یاد کنند و خود را بنور کار مارسانند قطع
سلطان که نذر خبر از حال غیبت
چون عدل کند با همه مردم بسوخت
حکایت در اخبار آمده است که موسی علیه السلام گفت خداوند امر بر سر
و پیشوایی بنی اسرائیل فرستادی تعلیم ملک داری فرماید که من چندین گاه
شبانیه کرده ام اکنون پادشاهی می باید کرد و خطاب آمد که ای سنی پادشاهی
همان شبانی است چنانکه گوسفندان را از فتنه گرگ نگاه میداشته
اکنون بنندگان مارا از گرگ فتنه در پناه نگه داری قطع
شنیدی آنکه در تمثیل گویند
ز گرگ این بود آن نقطه گله
رحمت گوسفند و شمشیر شبان است
که در خط شبان مصدران است

ای موسی تعلیم اول آنست که فردا چون از خانه بیرون آئی اول چیزی که بینی بخور
 و دوم ز آبپوش توهم را پناه ده چنانکه بر طلب رسان روز دیگر موسی از
 خانه بیرون آمد کوهی عظیم دید چنانکه کوه همت قانع آنست که سر بکوه آن بر کشیده
 یا ارتفاع درجه عالم آنست که بنایت کمال رسیده موسی علیه السلام با آنکه
 صولت طور دیده بود در آن حالت ترسید که خوردن آن مستعد رود یا نه ^{بند ۱۲}
 فرمان وی بوی نهاد چنانکه پیشتر می آمد خرد تر میشد چون نزدیک رسید
 بر مثال لقمه دید برگرفت و در دمان انباشت و حلاوتی تمام دید ^{بند ۱۳} قطعه

ای بسا کارها که در آغاز	هست نزدیک آو می دشوار
چون توکل نماید و تسلیم	سهل گردد بعاقبت آن کار

چون پیشتر آمد طشت زرد دید آنست که پوشیدنیست چندان که خاک بر سر زر
 میگرد زر بر سر خاک می آمد در پوشیدنش عاجز گشت از آنجا در گذشت قطعه ^{بند ۱۴}

چو بیند مرد حق زر بر سر خاک	کند خاک امانت بر سر زر
چرا بر سر کند خاک آن تنی مغر	ز بھر زرد که خاکش باد بر سر

چون پیشتر آمد کنج شک دید بوی رسید صغوه صفت متحرک و دوان پروانه وار
 متحرک و حیران گفت مرا پناه ده در آستین خودش جای کرد چون پیشتر آمد
 عتابی بوی رسید بال عتابی کشاده و پنجه عذاب کشیده گفت ای موسی
 این کنج شک صید من بود بسی در غشش پریده بودم و منازل همینجا بریده ^{بند ۱۵}

کوهان منج کاه ناز
 نام ستاره و زحل که
 بر فلک هم نشست
 و چنان فلک را زینت
 گویند که ۱۲ که الف
 طوطی طوطی طوطی
 یعنی سطلی کوه و دریا
 برانی زنگ که در طور
 گویند و اینجا مراد
 کوئیک موسی علیه السلام
 را تکی بران نذر بود
 و از کوه
 نام است ۱۳
 صغوه و پنجه عذاب
 بر کنج شک که در
 منج در دشت
 سولا ۱۴ غیاب
 حقه شک نیم
 هم میشد
 از شک و غیاب
 و خطره
 عتاب بنابر
 شک و غیاب
 غیاب

خشم خوشتر ز هر چه خواهی خورد	مکرمست به زهر چه خواهی خورد
داد بهتر ز هر چه خواهی داد	عدل نیکوتر از همه بنیاد
حکایت آورده اند که سلطان محمود غازی را عادت بود که گیسوهای زر بر دوشی و گردن و خانه مستحقان میگشتی و در خضیه ایشان یک کدی قطعه	
چه بر است از زکوة پنهانی	کز ریا و نفاق باشد دور
گرا خدای خدا بود مقصود	داند او هم عیان و هم پستود
حکایت دقاص آورده اند که در عهد عیسی علیه السلام در ویشی بدر باغی رسید و خوشه انگور طلبید مالک باغ بیرون آمد و گفت اگر انگور بر کس میدوم بر سر کشید و ویش گفت اگر چه انگور تو ندیدم تو بخشیدم که سر که ابروی تو بسی ترش دیدم قطعه	
چو مغلسی بدر باغی آمد از رود دور	سعادتی کن با وی بخوشه انگور
مزن بیش چو کز دم و لش کن مجروح	و گرنه بر تو گمارند شکر زنبور
خواجه چون در باغ رفت بجای هر خوشه کلمه دید معلق شده نزدیک عیسی علیه السلام آمد و فریاد برداشت و ماجرای حال بگفت عیسی علیه السلام گفت آن کلمه های مالکان باغ است که پیش از تو بوده اند رباعی	
از بوستان و باغ چه نازی که بوده اند	پیش از تو خلق مالک این باغ و بوستان
رفتند و بعد از ایشان این بوستان باغ	تملک دشمنان شده میراث دوستان
حکایت امام شافعی رحمه الله علیه چون از مصر به بغداد آمد محمد حسن از وچ	

مکرمست به زهر چه خواهی خورد
عدل نیکوتر از همه بنیاد
خشم خوشتر ز هر چه خواهی خورد
داد بهتر ز هر چه خواهی داد
حکایت آورده اند که سلطان محمود غازی را عادت بود که گیسوهای زر بر دوشی و گردن و خانه مستحقان میگشتی و در خضیه ایشان یک کدی قطعه
چه بر است از زکوة پنهانی
گرا خدای خدا بود مقصود
حکایت دقاص آورده اند که در عهد عیسی علیه السلام در ویشی بدر باغی رسید و خوشه انگور طلبید مالک باغ بیرون آمد و گفت اگر انگور بر کس میدوم بر سر کشید و ویش گفت اگر چه انگور تو ندیدم تو بخشیدم که سر که ابروی تو بسی ترش دیدم قطعه
چو مغلسی بدر باغی آمد از رود دور
سعادتی کن با وی بخوشه انگور
مزن بیش چو کز دم و لش کن مجروح
و گرنه بر تو گمارند شکر زنبور
خواجه چون در باغ رفت بجای هر خوشه کلمه دید معلق شده نزدیک عیسی علیه السلام آمد و فریاد برداشت و ماجرای حال بگفت عیسی علیه السلام گفت آن کلمه های مالکان باغ است که پیش از تو بوده اند رباعی
از بوستان و باغ چه نازی که بوده اند
پیش از تو خلق مالک این باغ و بوستان
رفتند و بعد از ایشان این بوستان باغ
تملک دشمنان شده میراث دوستان
حکایت امام شافعی رحمه الله علیه چون از مصر به بغداد آمد محمد حسن از وچ

کامل

گفته اند سبب درازی عمر عیسی بن حنوق که بقیه قوم ناد بود و قاعده موسی بن خنجر
علیه السلام بزیست آن بود که بر سر راه نشسته بود و پایی دراز کرده چون
پیری بوی رسیدی پاران باخود کشیدی بلیت

اگر بایست تا شوی سرفراز	مکن پیش پیران زده پمار

حکایت وقتی مارون ^{علیه السلام} شید خوابی دید که گفت در وارید و ندان در
فرج دمان او مشتوق شده و شیشه پروین ^{علیه السلام} سنان چون بنات ^{علیه السلام} انجمن شغری ^{علیه السلام}
شغری را بخواند که تعبیر کن گفت همه خویشان تو و بیشتر تو میرند مارون ^{علیه السلام} شید
را این سخن ناپسند آمد بفرمود تا مجموع و ندان نامی ^{علیه السلام} مجتهد را بکشند و قطعه

مقبور و دیگر را بخواند گفت امیر المومنین اسحق و از باور و عفو دولت و علمانت
یش از اقربای خود زندگانی یابد امیر المومنین را خوش آمد هزار بار
بوی داد و گفت این همان معنی ارویکین به نیکو باد و بار است و ان شاء الله

غمن را دور و نیست در جمله حال زان روی زشتش بد و زخ بربند	یکی روی خوب و دیگر روی زشت و زین روی خویش بسوی بهشت

شکایت در روزگار سلیمان پیغمبر صلی الله علیه و آله پسری با پدر و در حاکم
ستی بی ادبی کرد و طایفه بزرگ و یک چشم پدر را کور کرد و پدر شکایت پیش سلیمان

[illegible]

پسر چون ازستی بهوش آمد اورا گفت ندکه چرا چنین کردی پسر شیما شد
 کار برداشت و دست خود را برید قطع

خداست اور پدر میچون
در کلام خدا نخواهستی

بندگی خداست ای وانا
که وبالقوالدین احسانا

سلیمان سپهر اطلب کرد سپهر آمد و دست بریده را آورد پدر آن حال بدید
 فریاد وزاری برآورد و انتقام و ^{بدر رفتن} نظم خود بگذاشت و گفت کاش هر دو چشم
 من کشیدی و دست خود نبزیدی سلیمان را از گریه اورحم و دل
 آخیز بیل علیه السلام آمد و گفت عاکن سلیمان دعا کرد و هر دو تن درست شدند
 حکایت آورده اند که جوانی گناه کار است روزی استنجا رو بقبله نشست
 حضرت قبله او را بدل بگذشت در حال روی بگردانید خداوند تعالی
 و تقدس او را بمقام ولایت رسانید قطعه

حرمستان از سر و چو آن و نیک و بد
دوست از بی حرمستی دشمن شود

در همه حال و بهر وقتی نکوست
و دشمن از خیر گشت شود ای خواجہ دوست

حکایت آورده اند که حاتم طائی را سقایی بسیار جاگرومی و او هیچ نیگفت
و توقف میکرد و هر چه ممکن بود گفت قطع

با بخردان از مرد عاقل
در سبک بخت کند با بخت

مایل نبود چندان کردن
وی نتوان قضا کردن

۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

گفت در یک سخن هم خطا و هم صواب چون باشد گفت از آنکه جواب آن بود
که گفتی صواب بود و از آن که با وجود من در جواب شروع نمودی خطا کردی قطعه

جواب پسند گفتن بحضرت استاد ز روی شیخ سوالی کنم جوابم گوی	اگر چه عین صواب است بهم خطا باشد پیش از آب تمیم کجا روا باشد

حکایت آورده اند که امام عظیم صافی صوفی ابو حنیفه کوفی رحمه الله علیه
در مسجد کوفه درس میگفتند جمعی کو دوکان بر در مسجد گوی می باختند که دوکی بود
در آن میان هر گاه که نظر امام بروی می افتاد امام بر میستاختند ^{و میبختند} و موجب ^{الاجاب} میبختند
فهمید که این کو دوک سپر او ستاد من است از پدر او یک سکه یاد گرفته ام
گفتند ای امام سلمان او پسر سگبانی است گفتند آری آیین سکه
از پدر او یاد دارم که سگ آن زمان بالغ شود که در بول کردن یک پای خود
بردارد اگر حرمست فرزند او فرو گذارم از علم برخوردار می نیایم قطع

علم است گرچه گمانیت
هم ازین مرتبه بگیر قیاس

سگ بود گرد آرد از تو سپاس

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّهُ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
 عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ النَّاسُ عَلَى دِينِ خَلِيلِهِمْ فَلْيَنْظُرْ أَحَدُكُمْ إِلَى
 مَنْ يُخَالِطُكَ مَشْهُوِي

چون تو بر سبیل می نهی بنیاد	خانه محبت ^{۱۲} کی بود آباد
حکایت عزیزی مرا حکایت کرد که وقتی در راه خواهرم با شخصی همراه شدم و مدتی هم سفره و هم کاسه تا بر سفره نان سپید چون سگ میدوید اتفاقا با ما سگی همراه شد گاه گاه استخوانی پیش او می انداختم ناگاه دود و دوز و بهار رسیدند یکی چنگ در گریبان زد و دیگری دست در پای همراه در حال که روی دزدید پشت پادسگ پشتی یکی گرفت و من دیگری را از پا آوردم و بجا نماندیم از ایشان خلاصی یافتیم چون دزدان رفتند او گرسنه شد باز آمد گفتم مستنوی	
من نخواهم وصل چون تو ناکسی	سگ ز چون تو ناکسی بهتر نیست
هست ازین پس صحبتم با تو حرام	ختم کردم با تو یاری و السلام
گفتم که مگر تو خود کسی خواهی بود	
حکایت وقتی در ولایت گورستان بودم حریفی با من مصاحبت چنانکه شام و آوصاف او در تقریر خامه و تحریر نامه در نیاید بجمع صفات بد قطع	
زین کاهلی که گرد از عمر خویش سپهر	هر آدمی که باشد با وی دمی ندیم
از کاهلی بجیده منیکر چشم باز	در تنبلی بجز همین و نقس مقیم
بحر دیگر قطعه	
شکم فراخی گزیم شام خوردن او	ز مصر و شام بر آید نفیر قحط و نیاز

۱۲ کی بیان که کوفه افکار
۱۳ برای خود و آنچه در خانه
۱۴ سبیل که در راه
۱۵ لفظ که در سخن
۱۶ دقت و آن که در سخن
۱۷ دارند و در حفظ کلام
۱۸ و در بیابان و در سفر
۱۹ خاندان صحبت است
۲۰ از غیبت و غیبت
۲۱ سعادتی بفرم
۲۲ سبیل که در راه
۲۳ دمی که در وقت
۲۴ لازم سخن او است
۲۵ شامی که در وقت
۲۶ شین بجز و کسر بزرگ
۲۷ حرف چهارم است یعنی
۲۸ صفت او عادت است
۲۹ و نماند و در وقت
۳۰ شوق و در وقت
۳۱ و بکارهای و با فضیلت
۳۲ سکای و دیگر کارهای

به پیش سده او در غذا یکی باشد

شکار و شکر و سنگ نبات و قدر و پیا
هرگز خمر سندی را بخود راه ندادی و شمع خود را وجود نهدادی اگر نعیم اکلیب
و اتم در پیش او غرضه کرده دوزخ سده او نعره ^{۱۳} ^{۱۴} ^{۱۵} ^{۱۶} ^{۱۷} ^{۱۸} ^{۱۹} ^{۲۰} ^{۲۱} ^{۲۲} ^{۲۳} ^{۲۴} ^{۲۵} ^{۲۶} ^{۲۷} ^{۲۸} ^{۲۹} ^{۳۰} ^{۳۱} ^{۳۲} ^{۳۳} ^{۳۴} ^{۳۵} ^{۳۶} ^{۳۷} ^{۳۸} ^{۳۹} ^{۴۰} ^{۴۱} ^{۴۲} ^{۴۳} ^{۴۴} ^{۴۵} ^{۴۶} ^{۴۷} ^{۴۸} ^{۴۹} ^{۵۰} ^{۵۱} ^{۵۲} ^{۵۳} ^{۵۴} ^{۵۵} ^{۵۶} ^{۵۷} ^{۵۸} ^{۵۹} ^{۶۰} ^{۶۱} ^{۶۲} ^{۶۳} ^{۶۴} ^{۶۵} ^{۶۶} ^{۶۷} ^{۶۸} ^{۶۹} ^{۷۰} ^{۷۱} ^{۷۲} ^{۷۳} ^{۷۴} ^{۷۵} ^{۷۶} ^{۷۷} ^{۷۸} ^{۷۹} ^{۸۰} ^{۸۱} ^{۸۲} ^{۸۳} ^{۸۴} ^{۸۵} ^{۸۶} ^{۸۷} ^{۸۸} ^{۸۹} ^{۹۰} ^{۹۱} ^{۹۲} ^{۹۳} ^{۹۴} ^{۹۵} ^{۹۶} ^{۹۷} ^{۹۸} ^{۹۹} ^{۱۰۰} ^{۱۰۱} ^{۱۰۲} ^{۱۰۳} ^{۱۰۴} ^{۱۰۵} ^{۱۰۶} ^{۱۰۷} ^{۱۰۸} ^{۱۰۹} ^{۱۱۰} ^{۱۱۱} ^{۱۱۲} ^{۱۱۳} ^{۱۱۴} ^{۱۱۵} ^{۱۱۶} ^{۱۱۷} ^{۱۱۸} ^{۱۱۹} ^{۱۲۰} ^{۱۲۱} ^{۱۲۲} ^{۱۲۳} ^{۱۲۴} ^{۱۲۵} ^{۱۲۶} ^{۱۲۷} ^{۱۲۸} ^{۱۲۹} ^{۱۳۰} ^{۱۳۱} ^{۱۳۲} ^{۱۳۳} ^{۱۳۴} ^{۱۳۵} ^{۱۳۶} ^{۱۳۷} ^{۱۳۸} ^{۱۳۹} ^{۱۴۰} ^{۱۴۱} ^{۱۴۲} ^{۱۴۳} ^{۱۴۴} ^{۱۴۵} ^{۱۴۶} ^{۱۴۷} ^{۱۴۸} ^{۱۴۹} ^{۱۵۰} ^{۱۵۱} ^{۱۵۲} ^{۱۵۳} ^{۱۵۴} ^{۱۵۵} ^{۱۵۶} ^{۱۵۷} ^{۱۵۸} ^{۱۵۹} ^{۱۶۰} ^{۱۶۱} ^{۱۶۲} ^{۱۶۳} ^{۱۶۴} ^{۱۶۵} ^{۱۶۶} ^{۱۶۷} ^{۱۶۸} ^{۱۶۹} ^{۱۷۰} ^{۱۷۱} ^{۱۷۲} ^{۱۷۳} ^{۱۷۴} ^{۱۷۵} ^{۱۷۶} ^{۱۷۷} ^{۱۷۸} ^{۱۷۹} ^{۱۸۰} ^{۱۸۱} ^{۱۸۲} ^{۱۸۳} ^{۱۸۴} ^{۱۸۵} ^{۱۸۶} ^{۱۸۷} ^{۱۸۸} ^{۱۸۹} ^{۱۹۰} ^{۱۹۱} ^{۱۹۲} ^{۱۹۳} ^{۱۹۴} ^{۱۹۵} ^{۱۹۶} ^{۱۹۷} ^{۱۹۸} ^{۱۹۹} ^{۲۰۰} ^{۲۰۱} ^{۲۰۲} ^{۲۰۳} ^{۲۰۴} ^{۲۰۵} ^{۲۰۶} ^{۲۰۷} ^{۲۰۸} ^{۲۰۹} ^{۲۱۰} ^{۲۱۱} ^{۲۱۲} ^{۲۱۳} ^{۲۱۴} ^{۲۱۵} ^{۲۱۶} ^{۲۱۷} ^{۲۱۸} ^{۲۱۹} ^{۲۲۰} ^{۲۲۱} ^{۲۲۲} ^{۲۲۳} ^{۲۲۴} ^{۲۲۵} ^{۲۲۶} ^{۲۲۷} ^{۲۲۸} ^{۲۲۹} ^{۲۳۰} ^{۲۳۱} ^{۲۳۲} ^{۲۳۳} ^{۲۳۴} ^{۲۳۵} ^{۲۳۶} ^{۲۳۷} ^{۲۳۸} ^{۲۳۹} ^{۲۴۰} ^{۲۴۱} ^{۲۴۲} ^{۲۴۳} ^{۲۴۴} ^{۲۴۵} ^{۲۴۶} ^{۲۴۷} ^{۲۴۸} ^{۲۴۹} ^{۲۵۰} ^{۲۵۱} ^{۲۵۲} ^{۲۵۳} ^{۲۵۴} ^{۲۵۵} ^{۲۵۶} ^{۲۵۷} ^{۲۵۸} ^{۲۵۹} ^{۲۶۰} ^{۲۶۱} ^{۲۶۲} ^{۲۶۳} ^{۲۶۴} ^{۲۶۵} ^{۲۶۶} ^{۲۶۷} ^{۲۶۸} ^{۲۶۹} ^{۲۷۰} ^{۲۷۱} ^{۲۷۲} ^{۲۷۳} ^{۲۷۴} ^{۲۷۵} ^{۲۷۶} ^{۲۷۷} ^{۲۷۸} ^{۲۷۹} ^{۲۸۰} ^{۲۸۱} ^{۲۸۲} ^{۲۸۳} ^{۲۸۴} ^{۲۸۵} ^{۲۸۶} ^{۲۸۷} ^{۲۸۸} ^{۲۸۹} ^{۲۹۰} ^{۲۹۱} ^{۲۹۲} ^{۲۹۳} ^{۲۹۴} ^{۲۹۵} ^{۲۹۶} ^{۲۹۷} ^{۲۹۸} ^{۲۹۹} ^{۳۰۰} ^{۳۰۱} ^{۳۰۲} ^{۳۰۳} ^{۳۰۴} ^{۳۰۵} ^{۳۰۶} ^{۳۰۷} ^{۳۰۸} ^{۳۰۹} ^{۳۱۰} ^{۳۱۱} ^{۳۱۲} ^{۳۱۳} ^{۳۱۴} ^{۳۱۵} ^{۳۱۶} ^{۳۱۷} ^{۳۱۸} ^{۳۱۹} ^{۳۲۰} ^{۳۲۱} ^{۳۲۲} ^{۳۲۳} ^{۳۲۴} ^{۳۲۵} ^{۳۲۶} ^{۳۲۷} ^{۳۲۸} ^{۳۲۹} ^{۳۳۰} ^{۳۳۱} ^{۳۳۲} ^{۳۳۳} ^{۳۳۴} ^{۳۳۵} ^{۳۳۶} ^{۳۳۷} ^{۳۳۸} ^{۳۳۹} ^{۳۴۰} ^{۳۴۱} ^{۳۴۲} ^{۳۴۳} ^{۳۴۴} ^{۳۴۵} ^{۳۴۶} ^{۳۴۷} ^{۳۴۸} ^{۳۴۹} ^{۳۵۰} ^{۳۵۱} ^{۳۵۲} ^{۳۵۳} ^{۳۵۴} ^{۳۵۵} ^{۳۵۶} ^{۳۵۷} ^{۳۵۸} ^{۳۵۹} ^{۳۶۰} ^{۳۶۱} ^{۳۶۲} ^{۳۶۳} ^{۳۶۴} ^{۳۶۵} ^{۳۶۶} ^{۳۶۷} ^{۳۶۸} ^{۳۶۹} ^{۳۷۰} ^{۳۷۱} ^{۳۷۲} ^{۳۷۳} ^{۳۷۴} ^{۳۷۵} ^{۳۷۶} ^{۳۷۷} ^{۳۷۸} ^{۳۷۹} ^{۳۸۰} ^{۳۸۱} ^{۳۸۲} ^{۳۸۳} ^{۳۸۴} ^{۳۸۵} ^{۳۸۶} ^{۳۸۷} ^{۳۸۸} ^{۳۸۹} ^{۳۹۰} ^{۳۹۱} ^{۳۹۲} ^{۳۹۳} ^{۳۹۴} ^{۳۹۵} ^{۳۹۶} ^{۳۹۷} ^{۳۹۸} ^{۳۹۹} ^{۴۰۰} ^{۴۰۱} ^{۴۰۲} ^{۴۰۳} ^{۴۰۴} ^{۴۰۵} ^{۴۰۶} ^{۴۰۷} ^{۴۰۸} ^{۴۰۹} ^{۴۱۰} ^{۴۱۱} ^{۴۱۲} ^{۴۱۳} ^{۴۱۴} ^{۴۱۵} ^{۴۱۶} ^{۴۱۷} ^{۴۱۸} ^{۴۱۹} ^{۴۲۰} ^{۴۲۱} ^{۴۲۲} ^{۴۲۳} ^{۴۲۴} ^{۴۲۵} ^{۴۲۶} ^{۴۲۷} ^{۴۲۸} ^{۴۲۹} ^{۴۳۰} ^{۴۳۱} ^{۴۳۲} ^{۴۳۳} ^{۴۳۴} ^{۴۳۵} ^{۴۳۶} ^{۴۳۷} ^{۴۳۸} ^{۴۳۹} ^{۴۴۰} ^{۴۴۱} ^{۴۴۲} ^{۴۴۳} ^{۴۴۴} ^{۴۴۵} ^{۴۴۶} ^{۴۴۷} ^{۴۴۸} ^{۴۴۹} ^{۴۵۰} ^{۴۵۱} ^{۴۵۲} ^{۴۵۳} ^{۴۵۴} ^{۴۵۵} ^{۴۵۶} ^{۴۵۷} ^{۴۵۸} ^{۴۵۹} ^{۴۶۰} ^{۴۶۱} ^{۴۶۲} ^{۴۶۳} ^{۴۶۴} ^{۴۶۵} ^{۴۶۶} ^{۴۶۷} ^{۴۶۸} ^{۴۶۹} ^{۴۷۰} ^{۴۷۱} ^{۴۷۲} ^{۴۷۳} ^{۴۷۴} ^{۴۷۵} ^{۴۷۶} ^{۴۷۷} ^{۴۷۸} ^{۴۷۹} ^{۴۸۰} ^{۴۸۱} ^{۴۸۲} ^{۴۸۳} ^{۴۸۴} ^{۴۸۵} ^{۴۸۶} ^{۴۸۷} ^{۴۸۸} ^{۴۸۹} ^{۴۹۰} ^{۴۹۱} ^{۴۹۲} ^{۴۹۳} ^{۴۹۴} ^{۴۹۵} ^{۴۹۶} ^{۴۹۷} ^{۴۹۸} ^{۴۹۹} ^{۵۰۰} ^{۵۰۱} ^{۵۰۲} ^{۵۰۳} ^{۵۰۴} ^{۵۰۵} ^{۵۰۶} ^{۵۰۷} ^{۵۰۸} ^{۵۰۹} ^{۵۱۰} ^{۵۱۱} ^{۵۱۲} ^{۵۱۳} ^{۵۱۴} ^{۵۱۵} ^{۵۱۶} ^{۵۱۷} ^{۵۱۸} ^{۵۱۹} ^{۵۲۰} ^{۵۲۱} ^{۵۲۲} ^{۵۲۳} ^{۵۲۴} ^{۵۲۵} ^{۵۲۶} ^{۵۲۷} ^{۵۲۸} ^{۵۲۹} ^{۵۳۰} ^{۵۳۱} ^{۵۳۲} ^{۵۳۳} ^{۵۳۴} ^{۵۳۵} ^{۵۳۶} ^{۵۳۷} ^{۵۳۸} ^{۵۳۹} ^{۵۴۰} ^{۵۴۱} ^{۵۴۲} ^{۵۴۳} ^{۵۴۴} ^{۵۴۵} ^{۵۴۶} ^{۵۴۷} ^{۵۴۸} ^{۵۴۹} ^{۵۵۰} ^{۵۵۱} ^{۵۵۲} ^{۵۵۳} ^{۵۵۴} ^{۵۵۵} ^{۵۵۶} ^{۵۵۷} ^{۵۵۸} ^{۵۵۹} ^{۵۶۰} ^{۵۶۱} ^{۵۶۲} ^{۵۶۳} ^{۵۶۴} ^{۵۶۵} ^{۵۶۶} ^{۵۶۷} ^{۵۶۸} ^{۵۶۹} ^{۵۷۰} ^{۵۷۱} ^{۵۷۲} ^{۵۷۳} ^{۵۷۴} ^{۵۷۵} ^{۵۷۶} ^{۵۷۷} ^{۵۷۸} ^{۵۷۹} ^{۵۸۰} ^{۵۸۱} ^{۵۸۲} ^{۵۸۳} ^{۵۸۴} ^{۵۸۵} ^{۵۸۶} ^{۵۸۷} ^{۵۸۸} ^{۵۸۹} ^{۵۹۰} ^{۵۹۱} ^{۵۹۲} ^{۵۹۳} ^{۵۹۴} ^{۵۹۵} ^{۵۹۶} ^{۵۹۷} ^{۵۹۸} ^{۵۹۹} ^{۶۰۰} ^{۶۰۱} ^{۶۰۲} ^{۶۰۳} ^{۶۰۴} ^{۶۰۵} ^{۶۰۶} ^{۶۰۷} ^{۶۰۸} ^{۶۰۹} ^{۶۱۰} ^{۶۱۱} ^{۶۱۲} ^{۶۱۳} ^{۶۱۴} ^{۶۱۵} ^{۶۱۶} ^{۶۱۷} ^{۶۱۸} ^{۶۱۹} ^{۶۲۰} ^{۶۲۱} ^{۶۲۲} ^{۶۲۳} ^{۶۲۴} ^{۶۲۵} ^{۶۲۶} ^{۶۲۷} ^{۶۲۸} ^{۶۲۹} ^{۶۳۰} ^{۶۳۱} ^{۶۳۲} ^{۶۳۳} ^{۶۳۴} ^{۶۳۵} ^{۶۳۶} ^{۶۳۷} ^{۶۳۸} ^{۶۳۹} ^{۶۴۰} ^{۶۴۱} ^{۶۴۲} ^{۶۴۳} ^{۶۴۴} ^{۶۴۵} ^{۶۴۶} ^{۶۴۷} ^{۶۴۸} ^{۶۴۹} ^{۶۵۰} ^{۶۵۱} ^{۶۵۲} ^{۶۵۳} ^{۶۵۴} ^{۶۵۵} ^{۶۵۶} ^{۶۵۷} ^{۶۵۸} ^{۶۵۹} ^{۶۶۰} ^{۶۶۱} ^{۶۶۲} ^{۶۶۳} ^{۶۶۴} ^{۶۶۵} ^{۶۶۶} ^{۶۶۷} ^{۶۶۸} ^{۶۶۹} ^{۶۷۰} ^{۶۷۱} ^{۶۷۲} ^{۶۷۳} ^{۶۷۴} ^{۶۷۵} ^{۶۷۶} ^{۶۷۷} ^{۶۷۸} ^{۶۷۹} ^{۶۸۰} ^{۶۸۱} ^{۶۸۲} ^{۶۸۳} ^{۶۸۴} ^{۶۸۵} ^{۶۸۶} ^{۶۸۷} ^{۶۸۸} ^{۶۸۹} ^{۶۹۰} ^{۶۹۱} ^{۶۹۲} ^{۶۹۳} ^{۶۹۴} ^{۶۹۵} ^{۶۹۶} ^{۶۹۷} ^{۶۹۸} ^{۶۹۹} ^{۷۰۰} ^{۷۰۱} ^{۷۰۲} ^{۷۰۳} ^{۷۰۴} ^{۷۰۵} ^{۷۰۶} ^{۷۰۷} ^{۷۰۸} ^{۷۰۹} ^{۷۱۰} ^{۷۱۱} ^{۷۱۲} ^{۷۱۳} ^{۷۱۴} ^{۷۱۵} ^{۷۱۶} ^{۷۱۷} ^{۷۱۸} ^{۷۱۹} ^{۷۲۰} ^{۷۲۱} ^{۷۲۲} ^{۷۲۳} ^{۷۲۴} ^{۷۲۵} ^{۷۲۶} ^{۷۲۷} ^{۷۲۸} ^{۷۲۹} ^{۷۳۰} ^{۷۳۱} ^{۷۳۲} ^{۷۳۳} ^{۷۳۴} ^{۷۳۵} ^{۷۳۶} ^{۷۳۷} ^{۷۳۸} ^{۷۳۹} ^{۷۴۰} ^{۷۴۱} ^{۷۴۲} ^{۷۴۳} ^{۷۴۴} ^{۷۴۵} ^{۷۴۶} ^{۷۴۷} ^{۷۴۸} ^{۷۴۹} ^{۷۵۰} ^{۷۵۱} ^{۷۵۲} ^{۷۵۳} ^{۷۵۴} ^{۷۵۵} ^{۷۵۶} ^{۷۵۷} ^{۷۵۸} ^{۷۵۹} ^{۷۶۰} ^{۷۶۱} ^{۷۶۲} ^{۷۶۳} ^{۷۶۴} ^{۷۶۵} ^{۷۶۶} ^{۷۶۷} ^{۷۶۸} ^{۷۶۹} ^{۷۷۰} ^{۷۷۱} ^{۷۷۲} ^{۷۷۳} ^{۷۷۴} ^{۷۷۵} ^{۷۷۶} ^{۷۷۷} ^{۷۷۸} ^{۷۷۹} ^{۷۸۰} ^{۷۸۱} ^{۷۸۲} ^{۷۸۳} ^{۷۸۴} ^{۷۸۵} ^{۷۸۶} ^{۷۸۷} ^{۷۸۸} ^{۷۸۹} ^{۷۹۰} ^{۷۹۱} ^{۷۹۲} ^{۷۹۳} ^{۷۹۴} ^{۷۹۵} ^{۷۹۶} ^{۷۹۷} ^{۷۹۸} ^{۷۹۹} ^{۸۰۰} ^{۸۰۱} ^{۸۰۲} ^{۸۰۳} ^{۸۰۴} ^{۸۰۵} ^{۸۰۶} ^{۸۰۷} ^{۸۰۸} ^{۸۰۹} ^{۸۱۰} ^{۸۱۱} ^{۸۱۲} ^{۸۱۳} ^{۸۱۴} ^{۸۱۵} ^{۸۱۶} ^{۸۱۷} ^{۸۱۸} ^{۸۱۹} ^{۸۲۰} ^{۸۲۱} ^{۸۲۲} ^{۸۲۳} ^{۸۲۴} ^{۸۲۵} ^{۸۲۶} ^{۸۲۷} ^{۸۲۸} ^{۸۲۹} ^{۸۳۰} ^{۸۳۱} ^{۸۳۲} ^{۸۳۳} ^{۸۳۴} ^{۸۳۵} ^{۸۳۶} ^{۸۳۷} ^{۸۳۸} ^{۸۳۹} ^{۸۴۰} ^{۸۴۱} ^{۸۴۲} ^{۸۴۳} ^{۸۴۴} ^{۸۴۵} ^{۸۴۶} ^{۸۴۷} ^{۸۴۸} ^{۸۴۹} ^{۸۵۰} ^{۸۵۱} ^{۸۵۲} ^{۸۵۳} ^{۸۵۴} ^{۸۵۵} ^{۸۵۶} ^{۸۵۷} ^{۸۵۸} ^{۸۵۹} ^{۸۶۰} ^{۸۶۱} ^{۸۶۲} ^{۸۶۳} ^{۸۶۴} ^{۸۶۵} ^{۸۶۶} ^{۸۶۷} ^{۸۶۸} ^{۸۶۹} ^{۸۷۰} ^{۸۷۱} ^{۸۷۲} ^{۸۷۳} ^{۸۷۴} ^{۸۷۵} ^{۸۷۶} ^{۸۷۷} ^{۸۷۸} ^{۸۷۹} ^{۸۸۰} ^{۸۸۱} ^{۸۸۲} ^{۸۸۳} ^{۸۸۴} ^{۸۸۵} ^{۸۸۶} ^{۸۸۷} ^{۸۸۸} ^{۸۸۹} ^{۸۹۰} ^{۸۹۱} ^{۸۹۲} ^{۸۹۳} ^{۸۹۴} ^{۸۹۵} ^{۸۹۶} ^{۸۹۷} ^{۸۹۸} ^{۸۹۹} ^{۹۰۰} ^{۹۰۱} ^{۹۰۲} ^{۹۰۳} ^{۹۰۴} ^{۹۰۵} ^{۹۰۶} ^{۹۰۷} ^{۹۰۸} ^{۹۰۹} ^{۹۱۰} ^{۹۱۱} ^{۹۱۲} ^{۹۱۳} ^{۹۱۴} ^{۹۱۵} ^{۹۱۶} ^{۹۱۷} ^{۹۱۸} ^{۹۱۹} ^{۹۲۰} ^{۹۲۱} ^{۹۲۲} ^{۹۲۳} ^{۹۲۴} ^{۹۲۵} ^{۹۲۶} ^{۹۲۷} ^{۹۲۸} ^{۹۲۹} ^{۹۳۰} ^{۹۳۱} ^{۹۳۲} ^{۹۳۳} ^{۹۳۴} ^{۹۳۵} ^{۹۳۶} ^{۹۳۷} ^{۹۳۸} ^{۹۳۹} ^{۹۴۰} ^{۹۴۱} ^{۹۴۲} ^{۹۴۳} ^{۹۴۴} ^{۹۴۵} ^{۹۴۶} ^{۹۴۷} ^{۹۴۸} ^{۹۴۹} ^{۹۵۰} ^{۹۵۱} ^{۹۵۲} ^{۹۵۳} ^{۹۵۴} ^{۹۵۵} ^{۹۵۶} ^{۹۵۷} ^{۹۵۸} ^{۹۵۹} ^{۹۶۰} ^{۹۶۱} ^{۹۶۲} ^{۹۶۳} ^{۹۶۴} ^{۹۶۵} ^{۹۶۶} ^{۹۶۷} ^{۹۶۸} ^{۹۶۹} ^{۹۷۰} ^{۹۷۱} ^{۹۷۲} ^{۹۷۳} ^{۹۷۴} ^{۹۷۵} ^{۹۷۶} ^{۹۷۷} ^{۹۷۸} ^{۹۷۹} ^{۹۸۰} ^{۹۸۱} ^{۹۸۲} ^{۹۸۳} ^{۹۸۴} ^{۹۸۵} ^{۹۸۶} ^{۹۸۷} ^{۹۸۸} ^{۹۸۹} ^{۹۹۰} ^{۹۹۱} ^{۹۹۲} ^{۹۹۳} ^{۹۹۴} ^{۹۹۵} ^{۹۹۶} ^{۹۹۷} ^{۹۹۸} ^{۹۹۹} ^{۱۰۰۰}

اگر شکم خویش کنی نیم پُر

قسط بر آری ز نوا سحر

بیت

دروغ گوی که اندر فحون کذب گزاف

به پیش او نرو می هیچ قصه خوانی لاف

سخن در محالات نادر راندی و در بانش چون زبان لب تیز و طبعش چون

زن ابی لب فتنه انگیز

حدیث دزدی شرح خیانتش چه کنم

ز باد مایه خفت ز نار اصل نفس

مطبخ اوسقید و کاسه سیاه

منجمل بین لکاله الا الله

3

ز اعتماد بد و فسق او چنان گویم
چو سالها که گذشتی و عمر ما بودی

که دام کافرو ملحد چه مشترک و بی دین
از راه حق بزرگدانه و کاسق ۱۲
که روی او سرسیدی بسجده پنهین

هرگز و ضعیف ساختی و حجت قبله شد
فول رحلال آو غازی را میراث بدید

نستی و نفقه حاجی را شیر مادر قطعه

زخوی ناخوش و غصیب این چه گویت
نگام ششم چشم بر آن سرختی و خون

یا رب بنهار چه گرگ و کبک ام سگ
بر خاستی ز گردن او شاخ شاخ رک

شیرستان از دیگر پختی و سنگ و دیو
خاکساری از تنگ آشتی

وی نیا سینختی نظم
بیوفانی و دو طبع اسرار کشته

تشریف کینہ ز خاک است بخت
ز چشم را و صاف صد خند و گداز

گاه کینه دیوانه و بگریخته
 دور و دریا مجست از سر هنر

ماں لنگر و سفر از صاحبش بجان و

زمره نقشبندی بنگال بودیم هر جا که میرفتیم
همه ایشان را

محبت و صلح ایامانی و نه دولت

اسامانی ہمہ روز میگفتیم شعر
حفظ کجا کجا کجا کجا کجا کجا

نیک روزی در سفر بودیم دروا

رسیدند و محاربہ رفت ایشان

دفع شد از سهر مار صحبت آن نیمه
مال غارت شد و دل شاد شدیم از بی آنکس

چون از وی خلاصی یافتیم سوره اخلاص خواندیم و بایاران گفتیم شکر کنید قطعه

روز باشد قحط و نیاز و غارت و ام
روز در خدا یا بلای صحبت بد
هزار بار بیست از حریف نافر جام
کز تو بر نبود هیچ سختی و ناکام

دریست مصطفیٰ صلی الله علیه و آله وسلم که آن فایق شمع الطریق هر که او خضر
یا زمودی و سفر مراقت نمائی که پشیمانی آنجا سودی ندارد
لمت بدانکه سفر عین ضرر است و مصداق این حدیث پیغمبر که السَّفرُ
للعَذْرِ السَّقر و محبت حریف بدشقی دیگر ^{۵۷} فَوْقَنَا اللَّهُ مِنَ الْعَذَابِ الْكَبِيرِ قطع

فخر با حریف مخالف خطاست
تسلیت با صمد محنت اندر حضر
که هم مال و هم نفس ازو در پلاست
بسی به که با ناموافق ششفسر

کتابت خری و اشتیری را را که روند از پیری و لاعری هر دو و هر چه انهاد
 همد بر اداری بستند و ضمنا بر عمر غازی رسیدند و هوایش خوش و آبش لکش

تجربہ و فن تقبیل
برہنہ کردن چہ نیرا
از زودادیا علیکیران
باشند تا غرورایک
بیمہ اسکا مال از
برگرفتند و باربرین
۲۲ حاصل معنی بیگان
خود را چہ بیگان کو
انان باوری از فہ
آن پاک برستی ۱۲
خدا ہی تعالی شکیب
خدا ہی اگر کرد و کرد
ما از نور ۱۲ فتح ازین
۲۲ اول چہ ای یون
با یسترا و با یسترا
۲۲ سافرت لہر است
از غنایہ و فزوح
۲۲ از غنایہ و فزوح
از غنایہ و فزوح

هرگاه دو بانگ و نیم کتم بر پشت روم و بانگ نمی بعراق و بانگی بنوا و بانگی بر پای
 و دو بانگ نامور نیم بوسلیک دو بانگ بسینی و نیم بانگ بعشق و نهانند و اصفهان
 اکنون بیات من دست میزنم تو پای میکوب بیکضری و سه چوبی در بست چهار
 ساعت وز شب بعیش و طرب در دوازده پرده و بست چهار شعبه باز دهم قطع

به نیم روز سوی راست رو علی الاطلاق
 چو شد نماز دیگر بوسلیک پس عشاق
 ز شب چو شد بیک بانگر جوالیق
 رسد ز صوت حسینی حلاوتی بذاق

چو بانگ وقت طلوع و بوقت پشت عزرا
 میان دو نماز مخالفت باید
 نماز شام نهانند پس مخالفت راست
 به نیم شب بنوا و سحر تا صبح ساز

اشتر گفت ترک این فضولی کن کم این بوالفضولی گیر که راه نزدیک است و آباد
 دور اگر کاروانی بگذرد و آواز تو بشنود ازین سبب در بار اقی و از راه
 عراق و اصفهان ملول شوی من گفتم باقی دیگر تو دانی قطع

ز هزار از نصیحت او در کشتی زبان
 بر تو چه جرم باشد اگر دروش زبان

آنکس که گوش سوی حدیثی نمیکند
 رنجور را بگفتی خسرها مخور بخورد

و حال دراز گوش که آواز کشید آواز نفیرش بگوش کاروان رسید که خراشیدان زیر پا
 مانده بود و آیشان در بار خرد مانده آمدند و خرواشتر را بگفتند و در زیر پا کشیدند و

رو و صد دره از میوه سوی هر

چوبند مسافر خسری بدیسر

چون قدری راه برفتند خبر بایستاد بارش بر پشت شتر نهادند پاره راه

باید داشت که در وقت
 عواقب نوار وای
 بوسلیک اصفهان
 نام مستند نویسیست
 و بانگ و نهانند نام
 آن را بست چهار شعبه
 پای کوئی بگفت
 رقصی ۱۲
 یکضری و سه چوبی
 یک تاده نهان که نام
 یعنی آن پند نیست
 از دوازده که در این
 مستند است از این
 به وقت طلوع
 و بوقت پشت عزرا
 میان دو نماز مخالفت
 باید
 نماز شام نهانند
 پس مخالفت راست
 به نیم شب بنوا
 و سحر تا صبح ساز
 ز هزار از نصیحت
 او در کشتی زبان
 بر تو چه جرم
 باشد اگر دروش زبان
 آنکس که گوش
 سوی حدیثی
 نمیکند
 رنجور را بگفتی
 خسرها مخور
 بخورد
 و حال دراز گوش
 که آواز کشید
 آواز نفیرش
 بگوش کاروان
 رسید که خراشیدان
 زیر پا
 مانده بود و آیشان
 در بار خرد
 مانده آمدند و
 خرواشتر را
 بگفتند و در
 زیر پا کشیدند و
 چوبند مسافر
 خسری بدیسر
 چون قدری راه
 برفتند خبر
 بایستاد بارش
 بر پشت شتر
 نهادند پاره
 راه

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ أَنَا أَشْبَعُ يَوْمًا وَأَجْوَعُ يَوْمًا قُطِعَ

چون خواهم درین جهان بود	چونم لذت نعیم جهان *
که بدان زنده می توان بودن	بس بود از خورشش همان قدرم

حکایت آورده اند که پیغمبر علیه السلام هر روز عادت می داشتی که بابتاب حجرات طواف کردی اگر طعام یافتی بخوردی اگر نیافتی گفتی کنت الیوم صائما و نیت روزه کردی

حکایت آورده اند که کسری را پسری بود بسیار غوار همیشه خسته و بیمار بود و هیچکس به بیماری او نمیدانست طبیبی حاضر آوردند از زمین صبیح صورتی تلخ سیرتی صفائی

مراجی شافی علایجی رنجوران از دم او آسایشی و رنجوران از قدم او آسایشی و بر بنفش او نهاد و دانست که علت تخم است و سبب او بیماری اکلهای با جمیع علایجش کرد کسری پشید که او را چو دادی که بشد گفت که گشتی مشغولی

مخور جز بخت در ضرورت طعام	اگر صحت جسم خواهی بدایم
که از خلط معده هست سوء المزاج	چنین گفت بقراط گاه علاج

حکایت بنقل معلوم است که حکمای هند در اعمدراست و حکمت زیاده سبب ظاهر آن کم خوردن است که یکی از ایشان حسن بن بقدر بادام مغزی طعام نمیخورد و در هر سه روز آن مقدار بکاری برد

زمر و گان که چه چیز است علت مُردن	شنیده ام ز جیکی که گر کسی پرسد
که هست علت مُردن طعام میخوردن	ز صد یکی نبود کین جواب می ندهد

فردی در سواد خفا
مسیحی در سواد کمال
من هم بخورم در یک
روز دو گانه با هم
در دود و در دود
طواف بنفشه طاف
و تخم بنفشه را
گردید آن ۱۲ غایت
روزه دارم او را
کسری بکسر گان و
سکون سیرتی
مفتوح و در آن
بصورت باغب
نوشید و آن در آن
ست که کسری سب
خسره که بنفشه است
ست و در میان
نوشته که کسری سب
خسره که بنفشه است
و لغت بگوید کسری
و در آن کسری سب
مجا به ۱۲ غایت

حکایت آوردند که ابن عطاء مفت شبانه روز هیچ طعام نیافت گفت اگر
سه شبانه روز دیگر نیابم شکرانه آن ادا و رکعت نماز گزارم نیافت و گذارد قطعه

بشکر فقر زیادت کند شکر آن که تا نیاید ره سوی گنج بیگانه	چون فقر نصیب اندک معنی را چون فقر سلطنت است از برای آن فقرا

حکایت بعضی از حیوانات آنند که چون گرسنه میشوند از زبل ایشان بوی مشک
می آید و بعضی آنکه چون سیر میخورند از معدۀ ایشان بوی نبل آید مانند آهو و گاو و شتر و می

گاو از پی خوردنی بسیار آه خوردنش گیاه خشکست	نسخه از میکن چو مردار افکنده او مشال شکست

حکایت گاو زوری دیدم که روزی ده تن طعام میخورد و هشت تن خشت پنجه
ضرب بشت آرد و خاک میکرد و از هر دم در می ستاند گفتند ای پنهان دهن همت
مین به خشت را خاک میکنی و فلوس می ستانی خاک را خشت کن از من دم بستان
روز بعد زوری آمد و مرده طعام خورد و یک مرده کار نکرد و روز دیگر بگر بخت بهیت

سوی کوراکدانی گشته پیشه	بزدش هیچ کاری خوش نیاید

کایت و توثیت مسطورست که خدای تعالی هیچ طائفه را دشمن نراز جوانا
نایل ندارد که کسب دنیا کنند و نه کار آخرت چنانکه تناور گردایانند که با قوت تن
و تحت بدن گرد خانها میگردند و از بهر کاسه آتش دست چپ و دیوان کف میسینند قطع

ی تناور همچو خسر کش درینا	یا چو اشتر در بیابان خار خور

[illegible]

بهر لقمه دست پیش کس مدار | کار کی کن ورنه ز هر مار خور

خواص خوردن را از بھر حیات خواهد و عوام حیات را از بھر خوردن
حکایت شخصی بنزدیک بزرگی آمد که مرا روشی تعلیم کن گفت خورش تو چیست
گفت چون گرسنه میشوم سیر میخورم و چون سیر میخورم آرام می یابم گفت برو
اول خورش بیا موزا نگاه روش پیغمبر علیه السلام فرمود که مهتران بهشت آنند
که چون بیدار بر خیزند در خانه خود شام نه بینند و چون شب بنگاه خسپند در
منزل ایشان چاشت نباشد بامداد ایشان از خدا راضی باشند و شبانگاه
خداوند تعالی از ایشان خوشنود مشنود

نباشد کسی را غم شام و چاشت | که روزی بتریزی و سه روز گذشت
غم رزق آینده چندین مخور | غم غم رفته خور ای بخبر
خدائی که او آفرید از کرم | تکفل بروزی ماکر و هم

حکایت شیخ شفیق بلخی رحمه الله علیه گفت درویشان سه چیز اختیار کرده اند
و توانگران سه چیز آما آنچه اختیار درویشان است راحت نفس است و فراغت دل و آسایش
حساب و آنچه اختیار توانگرانست مشقت نفس و مشغولی دل و سختی حساب و حساب قطع

درویش را ز محنت امروز این است | از فکر تن ز محنت فردا دل از حساب
بر عکس این توانگر مسکین بروز حشر | افتاده از حساب بد و نیک در غدا

قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ إِنَّ فِي الْفَقْرِ رَحَةً

چاشت یعنی چای خور
بیدار شدن وقت را
و عوام آن وقت را
بزرگوار نیست
فردا شام و چاشت
ای حکما شام
و عوام شام
چاشت
بهر نفس خور
بدون تنفس
در وقت
الف و بکریم
یعنی و بی محسوس
املا از آن آسان
از تفصیل است
غایت الفاظ
مسی و سینه
بر آینه در درویش
آرام است

راحت از درویشی و محنت از طلب نشستی	
حکایت قتی و شهر سیرت در درویشی و عطا می گفتم درویشی پسید که الف سرتی تقدیم بچایف گفتم باز ادگی و فراغت بینی که ب نقطه دارد و مرا ز پیش برنی آرد قطعه	
پرسیدم از استاد که ای پیر طریقت	بهر چه الف تاب خم و هیچ ندارد
از رفر بن گفت که در مکتب تسلیم	صد بار شنیدی که الف هیچ ندارد
و دیران الف را از راستی در میان جان میکشند و سرو	
از ادگی و مجبوری عادت کن	تا همچو الف میان جان گیری جای
حکایت ابو العباس قصاب میگفت هرگز طعام نخوردم تا از گرسنگی بی طاقت نشدم لا بر ممر ابیطیب حاجت نشد قطعه	
هرگز بنو و طبیب حاجت	در گرسنگی و بینوائی
دیدم که نوشته اند در طب	الجموع و واد و کل و دای
بشر حافی رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ گفت اگر گرسنگی متاعی باشد که در بازار بفروشند عارفان را نشاید که غیر آن هیچ چیز نخرند قطعه	
چو مرگرسند ز اسیم و زربدست افتد	یقین بدانکه ز بازار غیر نان نخرند
ولیک گرسنگی گر بیم بفروشند	حکیم هیچ متاعی بغیر آن نخرند
در اخبار آمده است که فردای قیامت درویشانی که در دنیا ریاضت کشیدند و مجاهده دیده و از انعم دنیا محروم مانده خداوند تعالی خطاب کند که ای	

برای فتح ای پوز
نام شهری دارالک
نزد انسان اگر این لفظ
بکسر شربت دارد اما
فصل طریقی درویشی
طول نیت اول آورده
در بیان فیض شریعت
فایده بیان
گفت ۱۲
که بر بنیاد میگشند ۱۳
عنه ترجمه گرسنگی
علاج بر باب
عنه کتب
کافه فارسی
رای و کلام و کلام
میکشند او را شربت
طعام باشد و نیم
اول بیکون باشد
و نیم سبب بر نیم
کشف
نیم نیم
درای و خور و شربت
و کوشش و کافان
چنگ و کون ۱۳

تا ای

آنانی که دنیا را سه طلاق داده اند و نفس را با ریاضت بر نهاده قطع

بترک عالم منافی بویا کردند	یقین که در طلب دوستی ما کردند
ز بهر مصلحت آخرت که مقصود است	همه مصالح و مقصود خود را کردند

در عرصات بگردید و بگردید هر که بشما دوستی و احسانی کرده است و لطفی نموده
 قدم از قدم او برندارید و دشمنش از دست نگذارید تا او را با خود بهشت نبرید
 حکایت ابوهریره رضی الله عنه گفت روزی رسول خدا را دیدم
 که پیروی مبارک بر زمین نهاده بود و زنگ رخساره مبارک و
 متغیر بود گفتم یا رسول الله ترا چه بوده و چه رنج رسیده که پاهای

بر چهره تو نشان در دست چرا	گر دگر رخسار تو گرد دست چرا
بر خاک چرانها ده پهلورا	ای پشت جهان وی تو ز دست چرا

گفت ای ابهریره سه روز است که طعام نخورده ام و قوت و طاقت بر خا
 ندارم ابوهریره گفت در حضرت وی نشستم و بگریستم گفت ای ابهریره گر مکن
 که تنم آخرت در ریاضت دنیا است غرویش دنیا را بر من عرضه کردند
 قبول نکردم و بزنگ بوی او التفات نمودم از آنکه گذر نیست قطع

گر ترا عیش آخرت باید	ترک لذات این جهانی کن
کم یک ساعت تنم گیر	و آن گهی عیش جاودانی کن

حکایت در مقامات صوفیان آورده است که اگر البته در گرسنگی طاقت نیاید

نفس را با ریاضت بر نهاده قطع
 بترک عالم منافی بویا کردند
 ز بهر مصلحت آخرت که مقصود است
 همه مصالح و مقصود خود را کردند
 در عرصات بگردید و بگردید
 هر که بشما دوستی و احسانی کرده است
 و لطفی نموده
 قدم از قدم او برندارید
 و دشمنش از دست نگذارید
 تا او را با خود بهشت نبرید
 حکایت ابوهریره رضی الله عنه
 گفت روزی رسول خدا را دیدم
 که پیروی مبارک بر زمین نهاده بود
 و زنگ رخساره مبارک و متغیر بود
 گفتم یا رسول الله ترا چه بوده
 و چه رنج رسیده که پاهای
 بر چهره تو نشان در دست چرا
 بر خاک چرانها ده پهلورا
 گفت ای ابهریره سه روز است
 که طعام نخورده ام و قوت و طاقت
 بر خا ندارم ابوهریره گفت
 در حضرت وی نشستم و بگریستم
 گفت ای ابهریره گر مکن که تنم
 آخرت در ریاضت دنیا است غرویش
 دنیا را بر من عرضه کردند قبول
 نکردم و بزنگ بوی او التفات
 نمودم از آنکه گذر نیست قطع
 گر ترا عیش آخرت باید ترک
 لذات این جهانی کن و آن گهی
 عیش جاودانی کن کم یک ساعت
 تنم گیر حکایت در مقامات
 صوفیان آورده است که اگر البته
 در گرسنگی طاقت نیاید

باید که سه یک شکر را از طعام بپزند و سه یک دیگر از آب و سه یک دیگر از برآ نفس زن ^{۱۳} بکنند اما صوفیان وقت ماسیکویند که تو همیشه شکر را از طعام بپزند آب و خنجر لطیف خوردن اجای میکنند که لطیفان را جای کم نباشد و ^{۱۴} خنجر اجای گو مباحش بدیت	بشنو که چه گفت صوفی پرهواری
چون سیر شدی چراغم جان دار	بشنو که چه گفت صوفی پرهواری
حکایت در کتاب طب آورده اند که بجهت حفظ صحت بدن باید که در دو روز یک طعام خورد اول باید دو نماز شام روز دوم نماز پیشین بر تن بپاشی تا صبح ^{۱۵} قطع	در دو روزی سه بار باید خورد
تو یک روز میخوری شش بار	که تواند علاج تو کردن
حکایت وقتی شخصی نزد یک طبیبی آمد که در فراجم تغییری پیدا شده است تدبیر کن گفت تاثیر چیست گفت پیش ازین هر بار بعد از نیت نان بخوردم و پیشین و ختن نسبت مجموع پنجاه بود اکنون نسی بیش خورده نمیشود گفت سهل است طبو بخور بدین غناب دو من بپستان و من گان نقشه بکین ^{۱۶} لیلیه زرد سه من غار قیون نیم من اسطوخودوس یکین و صد من آب بچوشانید تا بست من بماند ترنجبین ده من شیر خشک پنج من و ران آب شربت کن و بخور تا تکلیبی باشد و ^{۱۷} در	نحوه باید که اگر تندرست گردی باید
حکایت در کتابی دیده ام که خداوند تعالی چون نفس ابیا فرید از و پرسید که تو کیستی و من کیستم گفت تو تویی و من منم گفته اند که سگ ابر بنده نقاد	نحوه باید که اگر تندرست گردی باید

در این کتابی که در این کتاب
در دو روزی سه بار باید خورد
تو یک روز میخوری شش بار
که تواند علاج تو کردن
حکایت وقتی شخصی نزد یک طبیبی آمد که در فراجم تغییری پیدا شده است
تدبیر کن گفت تاثیر چیست گفت پیش ازین هر بار بعد از نیت نان بخوردم و پیشین
و ختن نسبت مجموع پنجاه بود اکنون نسی بیش خورده نمیشود گفت سهل است طبو
بخور بدین غناب دو من بپستان و من گان نقشه بکین لیلیه زرد سه من غار قیون
نیم من اسطوخودوس یکین و صد من آب بچوشانید تا بست من بماند
ترنجبین ده من شیر خشک پنج من و ران آب شربت کن و بخور تا تکلیبی باشد و در
نحوه باید که اگر تندرست گردی باید

و نفس اماره بندگی معیاد تا آن حد میکند و این حد میشود که گفته اند فرد

تانباشی در طریق بندگی

صد سال اور از سر موم و وزخ بداشت و عذاب کرد و پرسید که تو کیستی و متن

وہاں جواب نخستین اعادت کرد و صد سال دیگر در ہر پیر و روز اور ابداً

چون سوال اول مکرر فرمود باز همین گفت ^{و بعد} سه روز بروی گریه سنگی را گشت

پرسید که تو کیستی و من کیستم گفت تو خدای بزرگ و من بنده ضعیف قطعه

چہ بلا صعب تر زگر سنند
لیس للجمائع الطوبیٰ خشوع

مصطفیٰ در دعای خویش چه گفت

باب یازدهم در تکل و احوال زنان

قال رسول الله صلى الله عليه وآله وسلم تنلح المرأة

لأربع لملها وبحسبها وجماعها ولدينها مستوفى

پایه چیز است در تن آسایش که ازان چاره باشد آرایش

دین اسلام و مازنی جمال

ان لرین هر چپار عرود مست	رن خواش که دیو مرهم
بکند خنایه شوق و یقین	آه که از این

و اما علاج بیس سمت سمت اول واجب و آن است که مال را اوراق

وارو شمشیرت افلاک از آید ^{سپه منشته} و آن گزین یک عالم را

[illegible]

۴۷
معنا و بضم هم که اولین
مطهر و شرف از افاضات
که نشسته است بر سر
۱۲ شمشاد
۱۳ بقیع حسین
۱۴ بقیع حسین
۱۵ بقیع حسین
۱۶ بقیع حسین
۱۷ بقیع حسین
۱۸ بقیع حسین
۱۹ بقیع حسین
۲۰ بقیع حسین
۲۱ بقیع حسین
۲۲ بقیع حسین
۲۳ بقیع حسین
۲۴ بقیع حسین
۲۵ بقیع حسین
۲۶ بقیع حسین
۲۷ بقیع حسین
۲۸ بقیع حسین
۲۹ بقیع حسین
۳۰ بقیع حسین
۳۱ بقیع حسین
۳۲ بقیع حسین
۳۳ بقیع حسین
۳۴ بقیع حسین
۳۵ بقیع حسین
۳۶ بقیع حسین
۳۷ بقیع حسین
۳۸ بقیع حسین
۳۹ بقیع حسین
۴۰ بقیع حسین
۴۱ بقیع حسین
۴۲ بقیع حسین
۴۳ بقیع حسین
۴۴ بقیع حسین
۴۵ بقیع حسین
۴۶ بقیع حسین
۴۷ بقیع حسین
۴۸ بقیع حسین
۴۹ بقیع حسین
۵۰ بقیع حسین
۵۱ بقیع حسین
۵۲ بقیع حسین
۵۳ بقیع حسین
۵۴ بقیع حسین
۵۵ بقیع حسین
۵۶ بقیع حسین
۵۷ بقیع حسین
۵۸ بقیع حسین
۵۹ بقیع حسین
۶۰ بقیع حسین
۶۱ بقیع حسین
۶۲ بقیع حسین
۶۳ بقیع حسین
۶۴ بقیع حسین
۶۵ بقیع حسین
۶۶ بقیع حسین
۶۷ بقیع حسین
۶۸ بقیع حسین
۶۹ بقیع حسین
۷۰ بقیع حسین
۷۱ بقیع حسین
۷۲ بقیع حسین
۷۳ بقیع حسین
۷۴ بقیع حسین
۷۵ بقیع حسین
۷۶ بقیع حسین
۷۷ بقیع حسین
۷۸ بقیع حسین
۷۹ بقیع حسین
۸۰ بقیع حسین
۸۱ بقیع حسین
۸۲ بقیع حسین
۸۳ بقیع حسین
۸۴ بقیع حسین
۸۵ بقیع حسین
۸۶ بقیع حسین
۸۷ بقیع حسین
۸۸ بقیع حسین
۸۹ بقیع حسین
۹۰ بقیع حسین
۹۱ بقیع حسین
۹۲ بقیع حسین
۹۳ بقیع حسین
۹۴ بقیع حسین
۹۵ بقیع حسین
۹۶ بقیع حسین
۹۷ بقیع حسین
۹۸ بقیع حسین
۹۹ بقیع حسین
۱۰۰ بقیع حسین

اینست استقامت و ایستادگی
 می گویند که نیست بر سر
 جانوران گسترده و
 زوئی بی نهایت ۱۸
 کند را رازی
 در دو کار از انضباط
 ۱۹
 بنوعی حاصل علی حده
 که هر کس بداند
 استغنیای بی غشفت
 که او چون دیگران
 زن نام خوشتر
 فانی و عجب
 اصطلح

گفت اگر خونی واقع شود گفتند بپوشیم و مخروشم گفت اگر دزدی واقع شود گفتند
در احتیای آن هشتام تمام نمایم گفت اگر بازنی میل افتد و باوی عقد کجا
بندم زنجیر گفتند حاشا که این تحمل توان کرد و سر

هزار محنت و خواری رنج و دشواری

پس روی بیاران کرد و گفت مسلمان ترین درین شهر آنها اند که بخون
 ناحق و دزدی رضا دادند و بکم خدا و مصطفی رضا ننمیدهند

زنی گفت باشوهر اندر عسیراق
نه من ثقیبت کو دکان تو ام
اگر چاکرم از تو خواهم خلاص
اسیری چمن در جهان کس ندید
چنین چکم کردست والی شهر
که زن رانه نان و نه جامه دهی
بنزد یک قاضی روم بعد ازین
وز انجا به شکنجه که تا محضر من
خیانت کنم من که هرگز ترا
بر آورد شوهر زبان گفت به
همه خان و نامم بر انداخته

که نان خواهم و جامه و رنه طلاق^{۵۴}
که بی نان و جامه ز بیم درو شاق^{۵۵}
و گریسته ام جویم از تو عشاق^{۵۶}
آنکه در هیچ قرن و نه در هیچ چاق^{۵۷}
چنین گفت فرمانده باشاق^{۵۸}
کنی در معیشت نشوز و شفاق^{۵۹}
کنم نفس خود را از تو افتراق^{۶۰}
طلب دار از تو بر جسم و چاق^{۶۱}
نباشد و گر باز نان اشتیاق^{۶۲}
چه سیگونی ای قبحه پر نفیاق^{۶۳}
وزین پس بجوئی ز من افتراق^{۶۴}

عہد حیات برداشت و طبعی خفاشی گمان چنان گویند و طریقی آدم یعنی زمان آدم و بدین معنی ترکیب است ابرہمان

[illegible]

برون بروی از خانه ام هر چه بود
 ز کفگیر و کاسه ز پیچید ز دیگ
 اگر میروی دست فرزند گیر
 اگر زندگانه بدل میکنی
 ز خانه برونت کنم چون سگان
 بهمان دم علی الرحمن کار ترا
 بکوری و خوش خنده و خوب طبع
 ز حسن و جالش مه اندر خسوف
 چو خالی شود از تو ایوان من
 و پا قش هم در دل و عهد مهر
 چو بشنید مسکین ز نش این سخن
 بزاری و بیچارگی و نیاز
 در آفاق جفتی نیابی چو من
 بگویم بازم بد رویشیت
 بترک حدیث زنان گیر کان
 کسی را که در خانه جنت بدست

ز خام و ز پیچته ز تازه رقت
 ز کشک و ز سرکه ز ظرف و سماق
 بشکرانه کاپین بخش و صدق
 و گرنه کنم بر تو زندان عراق
 که ختم ست با تو مرا الفاق
 بخو هم کی شادی از قفاق
 سیه موی و پاکیزه و سیم ساق
 ز نور ز رخس ز مهره در آتقاق
 بجای تو بنشانمش در زواق
 به بندم بحکم قیت و الو شاق
 در آورد عالی سر اندر و فاق
 در آمد که ای من بجانت و شاق
 بخوبی و پاکیزگی گشته طاق
 بخدمت به بندم ازین پس نطق
 بود شربت ناخوش اندر مذاق
 همین ست در خانه رنج شفاق

حکایت در شهر خندان شیرازی ساخته اند که هر روز زنان بی شوهر بران شیر

و در این شهر خندان شیرازی
 و در این شهر خندان شیرازی
 و در این شهر خندان شیرازی
 و در این شهر خندان شیرازی
 و در این شهر خندان شیرازی
 و در این شهر خندان شیرازی
 و در این شهر خندان شیرازی
 و در این شهر خندان شیرازی
 و در این شهر خندان شیرازی
 و در این شهر خندان شیرازی

و در این شهر خندان شیرازی
 و در این شهر خندان شیرازی
 و در این شهر خندان شیرازی
 و در این شهر خندان شیرازی
 و در این شهر خندان شیرازی
 و در این شهر خندان شیرازی
 و در این شهر خندان شیرازی
 و در این شهر خندان شیرازی
 و در این شهر خندان شیرازی
 و در این شهر خندان شیرازی

نشانند

می نشیند بنوبت تا شوهر برپا شود پیری حکایت کرد که یک روز صاحب جمالی را دیدم بر پشت آن شیر نشسته بود که آهوی چشمش شیر را صید کردی و تیر غمزده زهره را قید چشم حیران و بدل نگران او شدم چند آنکه میرفتم و می نگریستم او بخندید و من میگریستم بهیت

از دور مرا بدید و دانست	کاشفته زلف و خال اویم

بیطاق ابر و اشارت کرد عیسی که من با تو خفتم و انگشت بر لب و پر گوهر خفا و که گویا آنچه با تو گفتم و کم در آن میدان سرگردان او شد و چون گوی ای خیرم چه چکان او پیش آمدم و زاری کنان گفتم و سر د

دل دید ترا و ترک جان گفت	این واقعه چون توان نهان گفت

گفت یک عیب دارم که مویم سفیدست و دل از جوانی نا امید چون این سخن شنیدم روی گردانیدم گفت باری به بین نظر کردم زلفی چون قیر و چوبه چون زنجیر دیدم گفتم چه اخلاف گفتی که پیری را همه کس دشمن دارند گفت پس چرا من دوست دارم که با این موی سفید مرا دوست داری القصه بسیار زاری کردم و هزار دینار خواستگاری چون بخانه رفت بگوشه نشست و برویم فرو بست نه با من سخن میگفت و نه مراعاتم می پذیرفت قطع

سیان بیرون جوان اتفاق ممکن نیست	سیان روز و شب افراق ممکن نیست
بهر سخن که حدیثی کنند هر دو بهم	بهر حکایت خلع و طلاق ممکن نیست

۱۱۱ قاتل قاتل
۱۱۲ نیا می خیزد و در خواب
۱۱۳ و بنی نینا و در خواب
۱۱۴ در خواب
۱۱۵ خفته چو گل
۱۱۶ از چهل بنی
۱۱۷ و صید
۱۱۸ و صید
۱۱۹ و صید
۱۲۰ و صید
۱۲۱ و صید
۱۲۲ و صید
۱۲۳ و صید
۱۲۴ و صید
۱۲۵ و صید
۱۲۶ و صید
۱۲۷ و صید
۱۲۸ و صید
۱۲۹ و صید
۱۳۰ و صید
۱۳۱ و صید
۱۳۲ و صید
۱۳۳ و صید
۱۳۴ و صید
۱۳۵ و صید
۱۳۶ و صید
۱۳۷ و صید
۱۳۸ و صید
۱۳۹ و صید
۱۴۰ و صید
۱۴۱ و صید
۱۴۲ و صید
۱۴۳ و صید
۱۴۴ و صید
۱۴۵ و صید
۱۴۶ و صید
۱۴۷ و صید
۱۴۸ و صید
۱۴۹ و صید
۱۵۰ و صید
۱۵۱ و صید
۱۵۲ و صید
۱۵۳ و صید
۱۵۴ و صید
۱۵۵ و صید
۱۵۶ و صید
۱۵۷ و صید
۱۵۸ و صید
۱۵۹ و صید
۱۶۰ و صید
۱۶۱ و صید
۱۶۲ و صید
۱۶۳ و صید
۱۶۴ و صید
۱۶۵ و صید
۱۶۶ و صید
۱۶۷ و صید
۱۶۸ و صید
۱۶۹ و صید
۱۷۰ و صید
۱۷۱ و صید
۱۷۲ و صید
۱۷۳ و صید
۱۷۴ و صید
۱۷۵ و صید
۱۷۶ و صید
۱۷۷ و صید
۱۷۸ و صید
۱۷۹ و صید
۱۸۰ و صید
۱۸۱ و صید
۱۸۲ و صید
۱۸۳ و صید
۱۸۴ و صید
۱۸۵ و صید
۱۸۶ و صید
۱۸۷ و صید
۱۸۸ و صید
۱۸۹ و صید
۱۹۰ و صید
۱۹۱ و صید
۱۹۲ و صید
۱۹۳ و صید
۱۹۴ و صید
۱۹۵ و صید
۱۹۶ و صید
۱۹۷ و صید
۱۹۸ و صید
۱۹۹ و صید
۲۰۰ و صید

آخر الامر عاجز آمدم و کامیابین بازستاندم و نقص او ^{مرد و دست پیمان} و نقص ^{نور تعالی} با حسن برو خواندم و روزی	
باز استخاریدم و اورا بر پشت شیر دیدم از دور مرا دید روی پوشید پیش آمدم و گفتم فرد	
از کرده خوشترین پیمان هستی	با بنده خود بر سر پیمان هستی
بخندید و گفت مرا رگ جان گسستن به که با تو پیمان بستن فرد	
بر پشت هزار شیر زبشیم	خوشت که ترا بر شکم خود بینم
گفتم موی سیاه گفتم بادندان شکسته و پشت کوز چه کنی رباعی	
ای کوز به تبلییس مکن موی سیاه	کاندر ره عقل و دین قمار دست گناه
از موی سیاه باز جوان خواهی شد	لا حول و لا قوة الا بالله
حکایت دوستی مرا حکایت کرد که در شیر از موی خضاب میگردم و از زن	
پنهان میباشتم تا زمانی که مرا نزعی افتاد و مرا بر ندان قاضی بودند و بعد از آن که از زن	
بیرون آوردند زن می را بید که سفید است گفت من بعد مرا با تو زندگانی ممکن نیست هر چند	
مراعات کردم قبول نکرد و تا میان با سجائی اتفاق افتاد عاقلی مرا دید و گفت بیست	
از زرداری مرد عاقل زن مکن	چهار اذ بار در گردن مکن
سخن او شنیدم و از فضولی زنی در کج آوردم بعد از چند روز عاقل را دیدم	
پرسید که چونی گفتم ^{نور تعالی} لا تسئلوا عن اشیاء ان تبدلکم لتسواکم	
عالی رباعی گفتم یاد گیر رباعی	
آنگس که بلا و محنت تن خواهد	آوارگی از خانه و مسکن خواهد

از زن بود
خدای تعالی را در آن
پنهانی ۱۲ فسخ از زن
۵۳ تبلییس بفرست
شده فغانی بفرست
با سبب پوشیدن و
سختی نمی کرد و
براکا گو و فریب آدمی
اراده و درای پوشیدن
۱۲ عیاشی الفغان
۵۳ نیست توان
در مقام برتر
سبب در قوت
مکرم است و دارد
خدا و خلق
دانش و خلق و عاقل
و سبب کند و قید
۵۳ او را در آن
نشد و در آن
۵۳ و در آن
خدا و خلق و عاقل
از آن خبر را در آن
که شود و در آن
نشد و در آن

صد سلسله از غنا بگردن خود	دانی که بود کسی که اوزن خود
بخندید و گفت اکنون گفتن و یاد گرفتن سودی ندارد و گفتم چه کنم شعر	
اِذَا أَنْتَ كُنْتَ فِي الْمَقَامِ	تَرْحَلُ إِلَى جَانِبِ السَّلَامِ
بیت	
چو اندر نشستن عذاب است خیز	بهنگام فرصت بسوی گریز
حکایت از پیری پرسیدم که هیچ داعیه داری گفت داعیه آن دارم که ترک	
داعیه زن کنم قطعه	
در جوانی بودم اندر غم که چون	پیر گردم زن نه بیند روی من
پیر گشتم ای عزیزان بعد ازین	خود نمیخواهم که بنیم روی زن
حکایت وقتی در شهری زنی در نکاح آورد و مهر می گران در گردن کردم	
ناراضی که او را دیدم پنداشتم که شب اول گوشت و من اول شب در گوشت قطعه	
بلای جفت مخالف چگونه شرح دهم	که در جهان نبود مثل آن بلا و عذاب
شنیده که چه گفت ست زائل بارتم	عذاب گور نه از زائل بد بجا نه خواب
قریب به سال در آن صبر کردم آخر بگریم ختم و روی بگرمان آوردم قطعه	
که ختم ز خراسان بجز آن	چنانکه شنی از سبزوار بگریم نیز
و گر که باز ز کرمان بیامدم بگریم	همیگر نیزم و چون من سزار بگریم نیز
زغوی ناخوش او گر گریختم چه عجب	گل لطیف ز آسیب خار بگریم نیز

غنا قبیله
دفعان
کشف
دفعان
در جانب
سبب
جانب
بکران
مهر
دست
ناراضی
ایمان
نام
زال
پیر
سخت
پیر
مهر
ناراضی
شهر
غیاث

و حال این بود که قاضی را با من خبری بود و بر صفحه دل نقاشی چند آنکه گویان را می آورد و من سمیع نشیدم و روزی پرسید که چون خاطر او تو مایل است سبب ملاقات تو از وی چیست گفتم قاضی را درین صورت یک نظر رواست ^{۱۲} ^{۱۳} ^{۱۴} ^{۱۵} ^{۱۶} ^{۱۷} ^{۱۸} ^{۱۹} ^{۲۰} ^{۲۱} ^{۲۲} ^{۲۳} ^{۲۴} ^{۲۵} ^{۲۶} ^{۲۷} ^{۲۸} ^{۲۹} ^{۳۰} ^{۳۱} ^{۳۲} ^{۳۳} ^{۳۴} ^{۳۵} ^{۳۶} ^{۳۷} ^{۳۸} ^{۳۹} ^{۴۰} ^{۴۱} ^{۴۲} ^{۴۳} ^{۴۴} ^{۴۵} ^{۴۶} ^{۴۷} ^{۴۸} ^{۴۹} ^{۵۰} ^{۵۱} ^{۵۲} ^{۵۳} ^{۵۴} ^{۵۵} ^{۵۶} ^{۵۷} ^{۵۸} ^{۵۹} ^{۶۰} ^{۶۱} ^{۶۲} ^{۶۳} ^{۶۴} ^{۶۵} ^{۶۶} ^{۶۷} ^{۶۸} ^{۶۹} ^{۷۰} ^{۷۱} ^{۷۲} ^{۷۳} ^{۷۴} ^{۷۵} ^{۷۶} ^{۷۷} ^{۷۸} ^{۷۹} ^{۸۰} ^{۸۱} ^{۸۲} ^{۸۳} ^{۸۴} ^{۸۵} ^{۸۶} ^{۸۷} ^{۸۸} ^{۸۹} ^{۹۰} ^{۹۱} ^{۹۲} ^{۹۳} ^{۹۴} ^{۹۵} ^{۹۶} ^{۹۷} ^{۹۸} ^{۹۹} ^{۱۰۰}

یکره جمال او نظر کن باری	تا بر من بیچاره ملاست کنی

گفت حاجت نیست که او روی خود بکشد شاید تو آگای صفت جمال او کنی شاید ^{۱۲} ^{۱۳} ^{۱۴} ^{۱۵} ^{۱۶} ^{۱۷} ^{۱۸} ^{۱۹} ^{۲۰} ^{۲۱} ^{۲۲} ^{۲۳} ^{۲۴} ^{۲۵} ^{۲۶} ^{۲۷} ^{۲۸} ^{۲۹} ^{۳۰} ^{۳۱} ^{۳۲} ^{۳۳} ^{۳۴} ^{۳۵} ^{۳۶} ^{۳۷} ^{۳۸} ^{۳۹} ^{۴۰} ^{۴۱} ^{۴۲} ^{۴۳} ^{۴۴} ^{۴۵} ^{۴۶} ^{۴۷} ^{۴۸} ^{۴۹} ^{۵۰} ^{۵۱} ^{۵۲} ^{۵۳} ^{۵۴} ^{۵۵} ^{۵۶} ^{۵۷} ^{۵۸} ^{۵۹} ^{۶۰} ^{۶۱} ^{۶۲} ^{۶۳} ^{۶۴} ^{۶۵} ^{۶۶} ^{۶۷} ^{۶۸} ^{۶۹} ^{۷۰} ^{۷۱} ^{۷۲} ^{۷۳} ^{۷۴} ^{۷۵} ^{۷۶} ^{۷۷} ^{۷۸} ^{۷۹} ^{۸۰} ^{۸۱} ^{۸۲} ^{۸۳} ^{۸۴} ^{۸۵} ^{۸۶} ^{۸۷} ^{۸۸} ^{۸۹} ^{۹۰} ^{۹۱} ^{۹۲} ^{۹۳} ^{۹۴} ^{۹۵} ^{۹۶} ^{۹۷} ^{۹۸} ^{۹۹} ^{۱۰۰}

فاده ام به یکی دیو شکل کنیزش	تحمّل از خسرو برد بار بگر نیز و
بسیار که چو تیغ زبان برون آرد	هزار صفت شکن نامدار بگر نیز و
ازین گریه گفتی که از محابت او	سیون دیو به شبهای تاریک نیز و

قاضی چون این حدیث بشنید گفت عجب که ترا پیش ازین چنانی نبود گفتم بارگما گفته ام که از نادانان ^{۱۲} ^{۱۳} ^{۱۴} ^{۱۵} ^{۱۶} ^{۱۷} ^{۱۸} ^{۱۹} ^{۲۰} ^{۲۱} ^{۲۲} ^{۲۳} ^{۲۴} ^{۲۵} ^{۲۶} ^{۲۷} ^{۲۸} ^{۲۹} ^{۳۰} ^{۳۱} ^{۳۲} ^{۳۳} ^{۳۴} ^{۳۵} ^{۳۶} ^{۳۷} ^{۳۸} ^{۳۹} ^{۴۰} ^{۴۱} ^{۴۲} ^{۴۳} ^{۴۴} ^{۴۵} ^{۴۶} ^{۴۷} ^{۴۸} ^{۴۹} ^{۵۰} ^{۵۱} ^{۵۲} ^{۵۳} ^{۵۴} ^{۵۵} ^{۵۶} ^{۵۷} ^{۵۸} ^{۵۹} ^{۶۰} ^{۶۱} ^{۶۲} ^{۶۳} ^{۶۴} ^{۶۵} ^{۶۶} ^{۶۷} ^{۶۸} ^{۶۹} ^{۷۰} ^{۷۱} ^{۷۲} ^{۷۳} ^{۷۴} ^{۷۵} ^{۷۶} ^{۷۷} ^{۷۸} ^{۷۹} ^{۸۰} ^{۸۱} ^{۸۲} ^{۸۳} ^{۸۴} ^{۸۵} ^{۸۶} ^{۸۷} ^{۸۸} ^{۸۹} ^{۹۰} ^{۹۱} ^{۹۲} ^{۹۳} ^{۹۴} ^{۹۵} ^{۹۶} ^{۹۷} ^{۹۸} ^{۹۹} ^{۱۰۰}

ز آنکس که موافقت نباشد	آن به که مفارقت گزینے
او روی تو چون نگه ندارد	آن به که تو روی او نه بینے

حکایت حکایت کرد مرد دوستی در شیراز که در خانه پیر زنی نزول کرده بود و ناگاه از درین نظر کردم صاحب جمالی دیدم چون رودریاغ دل بخیر امید و چون غنچه در بوستان جان بختید ^{۱۲} ^{۱۳} ^{۱۴} ^{۱۵} ^{۱۶} ^{۱۷} ^{۱۸} ^{۱۹} ^{۲۰} ^{۲۱} ^{۲۲} ^{۲۳} ^{۲۴} ^{۲۵} ^{۲۶} ^{۲۷} ^{۲۸} ^{۲۹} ^{۳۰} ^{۳۱} ^{۳۲} ^{۳۳} ^{۳۴} ^{۳۵} ^{۳۶} ^{۳۷} ^{۳۸} ^{۳۹} ^{۴۰} ^{۴۱} ^{۴۲} ^{۴۳} ^{۴۴} ^{۴۵} ^{۴۶} ^{۴۷} ^{۴۸} ^{۴۹} ^{۵۰} ^{۵۱} ^{۵۲} ^{۵۳} ^{۵۴} ^{۵۵} ^{۵۶} ^{۵۷} ^{۵۸} ^{۵۹} ^{۶۰} ^{۶۱} ^{۶۲} ^{۶۳} ^{۶۴} ^{۶۵} ^{۶۶} ^{۶۷} ^{۶۸} ^{۶۹} ^{۷۰} ^{۷۱} ^{۷۲} ^{۷۳} ^{۷۴} ^{۷۵} ^{۷۶} ^{۷۷} ^{۷۸} ^{۷۹} ^{۸۰} ^{۸۱} ^{۸۲} ^{۸۳} ^{۸۴} ^{۸۵} ^{۸۶} ^{۸۷} ^{۸۸} ^{۸۹} ^{۹۰} ^{۹۱} ^{۹۲} ^{۹۳} ^{۹۴} ^{۹۵} ^{۹۶} ^{۹۷} ^{۹۸} ^{۹۹} ^{۱۰۰}

۹۲ نقاشی که در دل او بود و بر صفحه دل نقاشی چند آنکه گویان را می آورد و من سمیع نشیدم و روزی پرسید که چون خاطر او تو مایل است سبب ملاقات تو از وی چیست گفتم قاضی را درین صورت یک نظر رواست ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

صبح بندگان حله فروشی رفته و چادری که نه خریدیم و دستاری بزرگ دروی
 پیچیدم و در پشت گرفته بسوی خانه رفتم پیرزن گفت این چیست گفتم در ولایت
 خویش غسال بودم و ترا اینجا از برای آن خواستند ام که تا بیماری تو این کار پیش گیرم
 پیرزن این سخن بشنید نفی و فغان برداشت گفتم فائده نکست که برای حل
 درین منی عده ای کرده ام که هر دو ماه از عده غسل دگر و آنات بیرون می آیم
 دست بر سر زد و روی در پایم نهاد و گفت ممشوی

از بھر خدا مکن فضیحت رسوا ۱۲۱	و ریشہ و عادت ست اینست انکار که روی من ندیدی ۱۲۲

تشریح بسیار نمود و همراه اسفطاط کرد و صد دینار شکرانه زیادت بداد
 تا از وی در گذشتم و محلت بوی گذاشتم
 حکایت در بیوفائی زنان آورده اند که پادشاهی دزدی بردار کرد و یکی از
 سرهنگان را بمحافظت او فرمود چون شب درآمد سلطان خواب بر ولایت
 دماغ سرهنگ استیلا یافت سرهنگ در خواب فرو رفت و در آن آمد و دزد
 دزدیده بردند چون سرهنگ از خواب بیدار شد بر سر خود بگرفت و بگریخت
 پسران شب گذروی در گورستانی افتاد ماه روی دید که از صفای عارض او
 گشتی که گورستان پر نورست و از حسن طبع وی شاد و رحمت بر اهل قبور گفت
 مگر روی که بسا این مرده آمده یا حوری که بر حمت مرده آورده آتی مایه زندگان
 بای خطاب ۱۲۳

دکان غلام محمد
 و نشانیان تارک
 عرب دکان
 کانت در دکان
 بنیاد کار و نشانی
 محض غلام محمد
 علی غلام محمد
 بنیاد کار و نشانی
 کاند و فغان غلام
 بنیاد کار و نشانی
 غلام محمد و نشانی

اول سوسن تفتان
 از ناکه بن زنده شاد
 فصلی از داری کرد
 الف و کسب و فو قانی
 دست یافتن غلام
 شدن از غلام
 بغلام حای علی محمد
 و نشانی از غلام
 دست و چشم و نشانی
 بنیاد کار و نشانی
 بوی از ناکه بن زنده شاد
 بنیاد کار و نشانی

بنیاد کار و نشانی
 بنیاد کار و نشانی
 بنیاد کار و نشانی
 بنیاد کار و نشانی

حاضر آمد مرد در وصیت در آمد گفت منیگویم که این زن شوهر نکند لیکن شمارا شفیع می آرم که این بوی چندی که بر رخ دارم برای شوهر دیگر نکند ششوی

کسی دل برونای ز آل دارد	که دائم آب در غش بال دارد
وفای زن هوای نو بهارست	گهی روشن گهی ابرو غبارست
اگر دل برونای زن نهد شوی	ز رخ دانش بساید کند از موی

حکایت حضرت امیر المومنین علی کرم الله وجهه روزی بر لب مبارک آن که عجب دارم از زنان از بیوفائی و فتنه ایشان گفتند یا امیر المومنین از چه موجب گفت از پیغامبر صلی الله علیه و آله و سلم شنیدم که در روزگار عیسی علیه السلام مردی بود زنی داشت صاحب جمال روزی شوهر را گفت قتی که بعد از من زن دیگر بکشی و عهد وفای من دیگر گفت عهد کردم که زن دیگر نکند من نیز گفت من هم عهد کردم که بعد تو شوهر دیگر نکند اتفاق چنان افتاد که زن مرد و بر سر خاک زن مجاور شد و شب روز فریاد زاری میکرد و قطعه

سخت نادان مرد کی باشد که او	از وفات زن شود همیشه منهد
زال کمنه گرد و دانه جای خواب	بسترت تو گردد و بالین بلبند

روزی عیسی علیه السلام آنجا رسید مرد در دل با وی گفت مهندس عیسی بفرمود که دل از وفا بردار که وی از اهل دوزخ است مرد فریاد برآورد عیسی گفت اگر خواهی و عاکنم تا زنده شود مرد در قدم عیسی افتاد عیسی دعا کرد و زنده شد

وصیت افش واد
بر سر صاحب وصیت
نخستین ششوی
نخستین ششوی
پایان منصف
خود که بعد از این
چنان بیک در است
زال حق را
سجده زان فرات
سفید علی و از اینجا
مردی زن است
عجب آب زویران
دیکر در سبک کردن زان
امیر زنده ۱۲ افیت
دیکر در و عیسی
پایان منصف
آن طرف سر را گویند
که این طرف من نهند
بندی را با گویند
و با وقت خواب
زیر می افتد در
پسند خستادن بکلی
مرد و دارد ۱۷

چهره دید سیاه و تار یک مرد اورادید و تبرسید و گفت زن من نیست
عیسی علیه السلام دعا کرد و همان صفت اول باز بر آورد و نزد خود خوشدل شد
عیسی علیه السلام گفت این زن ترا هیچ عمر نمانده است و ترا چهل سال دیگر
عمرست مرد گفت یک نیمه عمر خود را بخوشیدم زن گفت قبول کردم دست یکدیگر
بگرفتند و روان شدند چون پاره راه رفتند مرد را خواب آمد مرد در کنار
زن نهاده بخت ناگاه مکرزاده از شکار می آمد چون خورشید از لشکر کیسوار
و چون ماه از ستارگان بر کنار آمده زن صاحب جمالی دید پرسید که تو
صورت حال بگفت مکرزاده گفت چه میکنی با این گدای مینو بیا تا ترا ببرم
و بکاخ خود در آرم بسیاری حکایت بگفت و عاقبت راضی شد و چون
گوز از زمین بر جست و بر قهای بنمزد نشست فرد *

لکڑی کا کون سا
پتھر ہے جو انوش
وہ پتھر کی رو پر نرسا
دگوتہ دھن و باضم
خمری خوش تر کہ بہید
گویند اس غزل
بعض ہی شاد تھا فی
رو او مع دوست خود آخر
زبان کی درندہ کا کہو
را حصیر کند و خورن
پیتر بسار و دست دارد
ہندی چیدا گویند
موجود جن جن فاضل
کردن و درین دار سیاح
۱۳۰۵ء بمبت
یکسری باری جوضیف
ماضی صفت ساری
جمعہ پرتش ۱۲
غیاث اللغات
۱۳۰۵ء سن نجم
شعبہ ہندی چون
سیکسنگام بانے
مواشی اور کران
۱۳۰۵ء جسٹ

پیش معشوق شد و شوهر پیش	زن زیبا چه کند شوهر پشت
چون شوهر بیدار شد زن را ندید در هر طرف می‌دوید و زن را می‌طلبید شبان صورت حال گفت و دیواره ازین حدیث برآشفست و بدر سر	سخت ۱۲ ایشان شد ۱۳
ملک زاده درآمد و در ابا هم دید چون آن نظر بروی افتاد روی بگردانید و گفت من ترا کی دیده و با تو کجا بوده ام هر چند شوهر سستی نمود و سودمند یاد مرز نزدیک عیسی رفت گفت ای طبیب بخور آن ای صبیب همچو ران قطعه	
تدی رنج کن بخلی ما	کان جهان پیشه از وفا برگشت

تا به بینی که آن خدا ناکس	عبد شکست و از خدا گشت

عیسی علیه السلام حاضر شد زن همچنان انکار میکرد عیسی گفت چون او را همچو آنچه بخواهی شنیده است بوی بازده زن گفت باز دوام در حال این بگفت بپایان بداد حاضران تعجب کردند عیسی صورت حال بیان فرمود دل از وفای زن برداشت حکایت در شهر بصره رئیس بود روزی در باغ خود رفت زن باغبان را صاحب جمال دید چنانکه گل از رشک رخسار جامه پاره میکرد و تخمه از زیر پرده برایش نظاره رئیس چون او را بدید قطعه

چون بلبل شیفته ز عشقش	فریاد و فغان ز جان بر آورد
از بکه ز شوق او بنالید	هر ناله او فغان بر آورد

باغبان را بطرفی فرستاد و زن را گفت برو و در باغ را محکم ببند زن رفت و باز آمد رئیس پرسید که همه در مابستی گفت بستم و یک در ماند که نمی توانم گفتم آن کدام است گفت آن در که خداوند تعالی می بیند در وقت گناه بنده را چون این چنین برخو و بلرزید و از حال بگریزد و از پیش زن برخاست و از آن جریمه عذر خواست قطعه

ایکصد حرم خلق کنی شرم نیست	در پی شهوت تن چند توان کوشیدن
گیرم از ویده مردم بتوانی پوشیدن	زانکه بی ویده به بند نتوان پوشیدن

حکایت بر فتنی در بصره خروج کرد زن علوی گرفتند تا ضحوت کنند گفت کنی تا شمار تعلیم کنم که تیغ بر شما کار نکند گفتند این چنین باشد گفت اول

عبد شکست و از خدا گشت
عیسی علیه السلام حاضر شد
انکار میکرد عیسی گفت
چون او را آنچه بخواهی
شنیده است بوی بازده
زن گفت باز دوام در
حال این بگفت بپایان
بداد حاضران تعجب کردند
عیسی صورت حال بیان
فرمود دل از وفای زن
برداشت حکایت در شهر
بصره رئیس بود روزی
در باغ خود رفت زن
باغبان را صاحب جمال
دید چنانکه گل از رشک
رخسار جامه پاره میکرد
و تخمه از زیر پرده بر
ایش نظاره رئیس چون
او را بدید قطعه
چون بلبل شیفته ز عشقش
از بکه ز شوق او بنالید
باغبان را بطرفی فرستاد
و زن را گفت برو و در باغ
را محکم ببند زن رفت و
باز آمد رئیس پرسید که
همه در مابستی گفت بستم
و یک در ماند که نمی توانم
گفتم آن کدام است گفت
آن در که خداوند تعالی می
بیند در وقت گناه بنده
را چون این چنین برخو و
بلرزید و از حال بگریزد
و از پیش زن برخاست و از
آن جریمه عذر خواست
قطعه
ایکصد حرم خلق کنی شرم
نیست در پی شهوت تن چند
توان کوشیدن زانکه بی
ویده به بند نتوان پوشیدن
گیرم از ویده مردم بتوانی
پوشیدن حکایت بر فتنی
در بصره خروج کرد زن
علوی گرفتند تا ضحوت کنند
گفت کنی تا شمار تعلیم
کنم که تیغ بر شما کار
نکند گفتند این چنین
باشد گفت اول

شکیر تجلیل میکند پرسید که کجا میروی گفت از دست زن بیگمیزم
طیبا نه محکم بقضائش زد و گفت ای بریده پای هنوز اینجا میشی بر سیده ^{قطعه}

از جو رزن کسیکه نخواهد گریستن	اندرک مسیافتی بود از قاف تا به قاف
صد بار بهتر از رزن بد نزد اهل عقل	بودن همیشه صائم و دائم با عسک

باب دوازدهم در حسد و شتم و تشنوی

عیش و حشید اند هر دو آتش	کافر و خسته می شوند خوش خوش
آن خانه جسم و جان بسوزد	وین خشک و تر جهان بسوزد

آورده اند که اول کسی که از فرزندان آدم حسد ورزید قابیل بود که با هابیل
جهت نزاع و کینه خواهر خصومت کرد عاقبت الامر چاره ندید جز آنکه برادرزاده اش
اول خون ناحق در جهان این بود که او گردنمیدانست که با وی چه کند آورا
بر سر نهاد و گرد جهان بگردید تا آخر کلاغی را دید که دیگر را کشته بود و دوفن میکرد
فَوَكَهَ تَعَالَى عَزَّابَايَحْتُ فِي الْأَرْضِ دَفْنِ كَرْدَنِ اَزْوَی تعلیم گرفت و آدم را
بن صیبت بنایت صغیب آمد بر قابیل دعا کرد تا مرد و در حضرت گشت قطعه

اگر توبہ نخواہد کرد مگرے	خدا یا حاسد م را توبہ دہ
برین تقدیر مرگش نیست ^{۷۱} مگرے	غواہ بود سکین را نوکے ^{۷۲}

نکات بیت قاریون برادر عسکرم زاده موسی علیه السلام بنو و
 بنصب عسکرم زاده حسامی برده خواست که احترام او را از نظر خلق ببر و قطعه

[illegible]

از ان حدیث شدم عاشقت باواز	اگر این حدیث باواز در جهان نشیند
بسیکند در خواستگاری کرد قیصر ^{دوم} منت داشت و عداوت از میان برداشت ملک چون دختر ابدید شیفته و عاشق او شد و ششماه با دختر در خلوت نشست و در بر روی ^{ای بر سنگند} امر او وزیر افر و بست ^{قطعه}	
کسی کو جمال دل آرام یافت	ز جمله جهانش دل آرام یافت
بنا کام بیند و گر روی کس	کسی کز لب و لبر ان کام یافت
وزیر ازین حالت حسد آمد خلعت طلبیدند و با یکدیگر تدبیر کردند که این عقد نکاح را فسخ کنند و آیت ^{عقود} صلاح را نسخ از کیفیت تدبیر مضطر شدند	اتفاق کردند که پیرزنی را طلب کنند که گره کشای این عقد به شکل ایشانند ^{پشوی}
بگاه مکر و حیل آن کند زال	که عاجز گرد و از وی رستم زال
تو بنشین سالها و رای نیرن	بیکدم دفع آن منسی کند زن
پیرزنی را آوردند که قامت او چون پشت فلک خم بود و هیت	
از ان زالی که آن در مکر و دستان	که پیشش ز آل گشتی پور و دستان
با وی مشورت کردند که میان ملک و دختر فراق اندیش این عقد نکاح را طلاق	پیرزن گفت اعطیت القوس بر امیه ها و آسکنت الدار ببا بهاف و
من اینکار را میکنم بیگمان	بدست کماندار دادی کمان
دختر قیصر را موی بود چون شب فراق سیاه ولی چون روز وصال کوتاه	

این حدیثی است که
بسیکند در خواستگاری کرد قیصر
منت داشت و عداوت از میان برداشت
ملک چون دختر ابدید شیفته و عاشق او شد
و ششماه با دختر در خلوت نشست
و در بر روی امر او وزیر افر و بست
کسی کو جمال دل آرام یافت
ز جمله جهانش دل آرام یافت
بنا کام بیند و گر روی کس
کسی کز لب و لبر ان کام یافت
وزیر ازین حالت حسد آمد خلعت طلبیدند
و با یکدیگر تدبیر کردند که این عقد نکاح را
فسخ کنند و آیت صلاح را نسخ از کیفیت
تدبیر مضطر شدند اتفاق کردند که پیرزنی
را طلب کنند که گره کشای این عقد به شکل
ایشانند پشوی بگاه مکر و حیل آن کند زال
که عاجز گرد و از وی رستم زال تو بنشین
سالها و رای نیرن بیکدم دفع آن منسی کند زن
پیرزنی را آوردند که قامت او چون پشت
فلک خم بود و هیت از ان زالی که آن در مکر
و دستان که پیشش ز آل گشتی پور و دستان
با وی مشورت کردند که میان ملک و دختر
فراق اندیش این عقد نکاح را طلاق پیرزن
گفت اعطیت القوس بر امیه ها و آسکنت الدار
ببا بهاف و من اینکار را میکنم بیگمان
بدست کماندار دادی کمان دختر قیصر را
موی بود چون شب فراق سیاه ولی چون روز
وصال کوتاه

مثنوی

همچو تیغ است قاطع پیوند رطب یا لبس بیک نسق سوزد	حسد اندر میان خویشاوند آتش آنکه که شعله افروزد
حکایت آورده اند که سیف الدوله پادشاه عراق بود حاجبی داشت مقرب حضرت وزیر را از وی حسد می آمد روزی بخدشت ملک عرض داشت که که حاجب ملک العیب بجز نسبت میکند و ملک این عیب ابنایت دشمن میدانست سخن عیب متفکر شد و دیو و سوسه بر سر وی نوشت فکر میکرد که حاجب را بچه تاویل در عذاب افکند تا کار بدان غایت رسید که خواب و قرار از وی برفت قطعه	بزرگان از همه خلعتان دیگر شنیدستی که در اقواء گویند
حدیث کس محقر تر ننوشتند که در معنی بزرگان جمله گوشتند	تاشبی وزیر حاجب را دعوت کرد و سیر بسیار در طعام انداخت با پدر و بزرگوار شهریار که در ملک حاجب را پیش خود خواند تا با وی حکایتی بگوید حاجب استین برد نهاد تا وی سیر بشنم ملک نزد ملک را حکایت وزیر تصدیق افتاد و فرود
گمانی که شد باقرینه و سرین بنزد همه عاقلان شد یقین	حالی کاغذی با خرنه دار نوشت که خلعتی بدارنده خط دهد و در آخر نوشت که بلا تو سرش بردارد و کاغذ را سر مهر کرده بجا بداد بگمان آنکه تشریف است تعجیل نمود در راه وزیر بوی رسید صورت حال با وی بگفت وزیر را حسد آمد خواست که

فردا در مکتب
و توبه بکش
آینه ای از دوزخ
و نسبت بدو ضرورت
فردا در مکتب
و توبه بکش
آینه ای از دوزخ
و نسبت بدو ضرورت
فردا در مکتب
و توبه بکش
آینه ای از دوزخ
و نسبت بدو ضرورت
فردا در مکتب
و توبه بکش
آینه ای از دوزخ
و نسبت بدو ضرورت

بزرگوار

بزرگوار

گریه می‌کنند و ادعای غم می‌کنند

حکیمی گفته است که میان گریستن شادی و مصیبت فرق است که اشک مصیبت شورست بخلاف شادمانی و شادی

اشک شورانگیز چون شیرین بود

لا اِلهَ اِلاَّ هُوَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَاْخُذُ هُوَ بِشَيْءٍ مِنْ عِلْمِهِ سِوَا الْمَقَاسِدِ وَهُوَ يَرْفَعُ الْوُجُوْهَ لِمَنْ يَّشَاءُ مِنْ اَمْوَالِهِمْ يَرْفَعُهَا لِمَنْ يَّشَاءُ وَهُوَ غَفُوْرٌ رَّحِيْمٌ
وَأَمَلْنَا الْفُجُورَ وَجَعَلْنَا بَيْنَهُمْ وَبَيْنَ مَا يَشْتَهُونَ الْبَحْرَ الْمَوْجِيُّ

باب سیزدهم در بیان ظلم و فساد

وَعَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّكَ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ الظُّلُمُ مِنْ ظُلُمَاتِ يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَشْهُوْرٌ

ظلم در اصل خوشتن نه گریستن

بشنوای عالم خدا آزار
که همه ظلمت قیامت از دست
بیش از ظالمین عقیب الدار
حکما عالم را چنین تعریف کرده اند که وَضَعُ الشَّيْءِ فِي غَيْرِ مَوْضِعِهِ هر چه چنان نماید ظلم
حکایت آورده اند که ظالمی در میان کوه شکلی بنا کرد و گفتند از آبادانی دور
عمارت متعذر است سوگند خورد که جز زنان حامله را کار نفرمایند و کوه شکلی بنا کرد
و زنان باردار را آغاز بیدادی نهادند روزی زنی را آغوشی گران برگردانیده
وقت وضع حمل درآمد نشست تا بار نهاده سرنگی بوی رسید با صورتی چون

نمونه خود را می‌نویسد
پیش از آن داخل شدند
بر دست گفتند از آن
رسیده است به او بگویند
نمی‌تواند و آدمی سر می‌باید
با قبول این اندک دنیا
نا بهره از آن رحمت
عالم را می‌باید
ستم کردن را غایت
ظلم را جز از این بود
و فی الدنیا و فی الآخرة
بسیار است از آن که فرمود
در اصل ظلم است
بنا کرد و ستم کردن
از قبیل آن است که
روز قیامت است
بسیار است از آن
سنگه آن ظلم کار
آفت است
نمونه خود را می‌نویسد
در غیر محل آن

حکایت در کتب اهل هند آورده اند که هیچ چه بی عالم و شر بر اعدا و نشاید کرد و از راه
تشبیه میگویند شخصی در بیابان بهیرفت بموضع رسید که کاروانیان آنست کرده بودند
رفته رفته باد آتشغال داده بود و در هنرم اگر ^{خسته} فتنه ناری بزرگ برپا شده چوب مانده آتش
طرف راه نمی یافت که روز آن مرد را زخم آمد و بر آن مار دول بسوخت گفت
که چه دشمن است اما در مانده است و سنگیری در مانده گاه ^{بخت} اهل کرم است فتنه

خواه دشمن باشد آنگس خواه دوست
از سرش درگذر و دستش بگیر

یاری در مانده بس کار نکوست
چون ز پافستاده بینی اسیر

تپس ثوبه بر سر چوب کرد و او را از آتش کشید و پیرون آورد و بار بجوی و رخت آید
و گفت ترا زخم خواهیم زد و هر وقت سن با تو یکی کرده ام گفت راست میگویی چه
میداشتی ندانستی که من دشمن تو بودم و معا و نشت دشمن از عقل دورست مشغولی

که تا مردم نگویند یا راوی بی
شکر یک اندر بر آتش ظلم با شکر

کن گز بجای بد گز
چو کلک خط مشرف می تراشه

گفت البته ترا زخم خواهد زد و نیکو را چگونه میکافات بدی باشد
گفت آری و مندهر بر آدمی زادن نیکو را میکافات بدی است اگر خواهی بدین
دعوی گواه آرم گفت اگر گواه باشد مرا بخت آید که گواه باشی بر تو ملامت باشد
از دور گاه و میشی بدید که گوی گاه و میشی بدید که بجز آینه یا توری فلک از میان
ما گرفت بیا تا بنزدیک آوریم چون پیش گاه و میش رسیدند و گفت نیکو را

[illegible]

سکافات چه باشد که او پیش گفت پیش آدمی ز او بدی گفت تا من جهان دوم
 شیر و ناله میبارم که از من مالک من فایده میگرفت چون پیر ششم سر داد و ششم
 ان فی التوراة تنظر قد رقیتم | خصله السادات ایترا اطلاق الحرف
 روزی مالک من بگذشت مرا فرمود دید بقصایبی فروخت که مرا بکشد و حقوق چند
 ساله را هیچ اعتباری نیست ما گرفت گواه گواهی داد و مرا گفت بیک گواه حکم چون کنند و
 معطوفی گفت بر زن و بر مرد | حکم بے دو گواه نتوان کرد
 از دور ناگاه دختی پدید آمد ما گرفت از ان دخت سوال کنیم چون نزدیک
 دخت رسید مرا گرفت بیک را سکافات چه باشد دخت گفت نیکی را پیش
 آدمی ز او بدی است گفت چگونه گفت در بیان ساfran را سایه میبینم
 و از حرارت آفتاب فدا می بینم ناگاه کسی که در سایه من حلقه
 نشست و پیاسه و چون بالا نظر کند گوید که فلان شاخ دسته تبر را
 شاید و نه این شاخ در بر شاخ چنانکه بزرگان گفته اند مشهوری
 در طبیعت آدمی وفا نیست | بر نیک بجز بدش جز نیست
 در سایه هر دخت کاسود | از رخ برید شاخ او زود
 ما گرفت اینک دو گواه شدند بر خشم در ده گفت تا قاضی حکم کند بحجت تو
 ثابت نشود ناگاه رو بای پیداشد ما گرفت هر چه رو باده گوید چنان باشد چون
 نزد یک رو باده رسید پیش از آنکه از او پرسند بانگ بر موز زد و گفت ندانسته که جزا

۵۷
 سکافات چه باشد که او پیش گفت پیش آدمی ز او بدی گفت تا من جهان دوم
 شیر و ناله میبارم که از من مالک من فایده میگرفت چون پیر ششم سر داد و ششم
 ان فی التوراة تنظر قد رقیتم | خصله السادات ایترا اطلاق الحرف
 روزی مالک من بگذشت مرا فرمود دید بقصایبی فروخت که مرا بکشد و حقوق چند
 ساله را هیچ اعتباری نیست ما گرفت گواه گواهی داد و مرا گفت بیک گواه حکم چون کنند و
 معطوفی گفت بر زن و بر مرد | حکم بے دو گواه نتوان کرد
 از دور ناگاه دختی پدید آمد ما گرفت از ان دخت سوال کنیم چون نزدیک
 دخت رسید مرا گرفت بیک را سکافات چه باشد دخت گفت نیکی را پیش
 آدمی ز او بدی است گفت چگونه گفت در بیان ساfran را سایه میبینم
 و از حرارت آفتاب فدا می بینم ناگاه کسی که در سایه من حلقه
 نشست و پیاسه و چون بالا نظر کند گوید که فلان شاخ دسته تبر را
 شاید و نه این شاخ در بر شاخ چنانکه بزرگان گفته اند مشهوری
 در طبیعت آدمی وفا نیست | بر نیک بجز بدش جز نیست
 در سایه هر دخت کاسود | از رخ برید شاخ او زود
 ما گرفت اینک دو گواه شدند بر خشم در ده گفت تا قاضی حکم کند بحجت تو
 ثابت نشود ناگاه رو بای پیداشد ما گرفت هر چه رو باده گوید چنان باشد چون
 نزد یک رو باده رسید پیش از آنکه از او پرسند بانگ بر موز زد و گفت ندانسته که جزا

چون از آن دیار چنان قرار یافت جانب ملک تبارش تافتم طائفه ترکان
باد و خوار بر ربا با هم راه شدند و جماعتی از دزدان خوشنود را ازین حال آگاه از
قضای مار و آن شدند و آسیب ظالم و قفسای دزدان آما متوقف می بود
تا چند آنکه دزدان مار قبلی رسانند و دست تعدی بهال مآور ندزدان
بدین بهانه بیاورند و اموال بخرانند و بسیار قطعه

بدین راه رسید و لیکن ^{استقص} بنجار راه را دیده گفت ای رفیقان راه از قضا ^{استحکم} ^{استقص} و در دان که در پیش اند طالب جناتنوی ^{عز}

مراد کعبه و رویت یحیی است	بعد از امیر وی را هست نه نیست ۱۲۹
خطا باشد که آری رخ سحر چین	چو سومی کعبه باید شد بتعین ۵۴ ای رهن ۱۲

اهمین که سلطان حسین از جانب مشرق روی نمود و خود سیدین جیقل کرده ماه از
مشرق مبارز شب بر بود کاروانیان تیغ کرسیدند و بی دریغ مردان بی زمین آبگشتند

از سر قهر بیدریغ بکش بکش ^{۵۴} لِلظَّالِمِينَ عِقَابَ الدَّارِ	لحالم و دوز را به تیغ بکش مکن ای خواجہ بر عوان زخار ^{۵۵}

حکایت وقتی از عراق بفارس میرفتم با جمعی رفیقان موافق و همدرادان و

بسته بر سر حصای تقوی	کرد و در زنجیر مالکی دعوی

وزیر امور و اقلندہ بفرش صد چوبی و آستین است	سریندر ابر کشیدہ بفرش گفته سرور و فرزند چوبی است

ن دست پای ما را بر می خیزد و بار بار بکشد و ندانند از میان برخاست و بنشینند

شاد و بعد از آنکه اصحاب را بخرید سر نمودند و جامه از زاهد در یو و ندر میا

منودی اور از رحمت رسیدی وقتی مرو بزاری یکی از شکریان ظالم طبع را دعوت کرد بسبب آنکه بنیاد مودت میان ایشان موقوفه و اساس محبت محمد و کرد و از طعاهای ملوکانه پیش آورد آثار رسم و جوئی تازه و از سر نو ^{۱۲} و مراحات چنانکه عادت میزبان کریم باشد با او ادانگه و قطع	
نان و سرکه گرنه پیش کس	لفظ خود شیرین کنی چون انگبین ^{۱۲} و انگهی ^{۱۳} سرکه بمالی جز بسین
عنوان حالی که از دعوت بازگشت بحضرت کسری آمد زمین بسوید گفت فلانکس مراد دعوت کرد و طعامهای ملوکانه پیش آورد کسری لب فرو نمود تا او را حاضر آورد و در معرض عتاب داشتند بعد از آن بفرمود که نه از برای آن با تو عتاب میکنم که طعام خاصه بساختی بلکه از برای آنکه چنین کافر نعمتی را دعوت کنی که نان خورد و غمازی تو بیاد شاه کند قطع ^{۱۳}	
اگر نانی دهمی وقتی سگی را	و اگر صد خوان نمی پیش خوانی
حکایت سبب نام ظالمی بر حجاج بن یوسف در اول نقطه نهادن مصاحف بود و حیرت افکندن ساجد میگفتند که مصحف از نقطه پاک و عبادت حق تعالی برخاک منوی ^{۱۳}	
آنکه نقطه خفا در قرآن	تا که باشد قراوتش آسان
مردمان ظالم و بخوش خواند	لعنتش خلق بر زبان می راند

رحمت بفرستد از جای مجسمه
و سکون جای خجسته
کسی که در آن درج
رسانیدن آن منتجب
طع اساس تقیر
بفرستد از وزن سحاب
بنیاد و پنج عمارت دنیا
والله صبح کس
صرف بنیاد عمارت بقا
غایت طع
مالیدن خلقی در سر
و کسی که در آن
عوان لفظی عقیده و توبه
و او سر سبز آن اسیان
و خفت بگرفته و ظالم
و نیز گفته اند^{۱۳} غایت
نام غلام زین جیجی
نام امیری ظالم که بدو
یوسف نام داشت و بدو
که حجی مضاعف کس را
بناحق نشسته و کشف
پادشاه و از آن مردون
و مصلحت نمی خواند
افراد و از آن مردون

وین زمان حال روزگار نگر	که چنان عادل اندوین پرو
آنکه مصحف بعمر نکشاید	وز مساجد حصیر نر باید
اول کسیکه بنیاد قجور و قلان بنهاد و سونات دیوان حجاج بود و رسالی بر خانه نیندرم وضع کرد دست در بروج ظلم مستتر اومی شد تا بدینجا رسید که در سالت صد قجور زیادت می ستانند و حکمات دیگر که هر یک را بنام می خوانند ملت	
آتش تیز ظلم ظالم سوز	در میان زمانه بود دست
بعد از وفات حجاج اورا بنجواب دیدند که بزنجیرهای آتشین بسته و صحرائی بر صفا افکند اند گفتند حال چیست گفت بخون هر یکینا می هنر را با قصاص کردند هنوز در ظلمه آخر قطع	
مگر ندان خون ریز کا دمی زاده	ز روی خلقت و صنعت بنای رحمت
وگر نه خون کسی بیگنه چر اریزد	علی الخصوص که او مومن مسلمان است
حکایت پادشاه مکر سوس طائفه را از حکما بجانب هندوستان فرستاد که قصص بلخ نمایند تا تحت بدین آبادانی ملک ایشان چه سبب است و تجوری ما و خراج ولایت ما چه علت است چون نزدیک رسیدند پادشاه هند بفرمود که ایشان اورا زندان و طعام اندک دهید تا انگاه که فلان کوه خراب شود چندانکه زاری کردند و شفیع اورا و در هیچ فائده نبود بخدا باز گشتند و تضرع و نیاز و زاری کردند و قطع	
چو خسروان جهان حکم جور فرمایند	کجا بنصب شفیعیان قضیه رفع شود
نجات خویش ز پروردگار جوی آندم	مگر بقدرت پروردگار دفع شود

قجور و قلان این هر دو
لفظ در هر دو است
بوجه و خارستان
بچین شاد و نعتی
یافتند شده به نظام و
ترکیت که بسنی نظام
بود که بطور حصول از
رعایا گرفته باشند و اندک
اعلام در سونات
بفتح یا یعنی می
توشه و نفقه و غیره
و سونات دیوان بنی
از حجابات کجری بود
ستار الطیقم
نیزه کرده شده
بوزن قجور و قلان
و خانه خواه حکم
قبول کردن از غایت
خواب بنی
میان اینهاست
چون شفیع بود
سنگین و سبک کردن
از سبب خراج

بعد از سه روز بیشتر ^{۱۲}آمد که فلان کوه خراب شده ایشان ^{۱۳}ایرون آوردند
کوه را خراب دیدند و تن خود را صحیح دانستند که صحت و بیماری باندک خوردن
و بسیار سیت و آبادانی ^{۱۴}خسروانی ملک ^{۱۵}بیدل و مردم آزاری بعد از آن
ایشان ^{۱۶}بنواخت و باز گردانید و گفت آنچه دیده اید باز گوئید ^{۱۷}قطعه

^{۱۳۸۷} اگر بسنگ رسد سوز سینه مظلوم وگر کبوه رسد آه و ناله درویش	^{۱۳۸۷} ز سوز سینه مظلوم سنگ گرد و خون عجب بد ار که کوه افقند شود بامون

حکایت وقتی طامی آتش سلم ^{۵۵} شعله کرده بود و گرد و فتنه مشتبوه
غریبی مرا گفت دعا کن تا خداوند تعالی او را توبه دهد گفتم امیدوارم که او را توبه
کرگی و بدگفت توبه که گوی چیسیت گفتم آنکه در عهد ادیس ^{توفیق توبه} پس علیه السلام
طائفه گفتند دعا کن تا این گمراگان از درندگی توبه کنند ادیس دعا کرد
و گمراگان همه هلاک شدند گفتند ما هلاک ایشان بنحو استیم گفت توبه که گشت
و دلیل آنکه درندگی لازم کرگست انتقا لازم بدون عدم ملزوم محال ^{۵۶}

دانی چه وقت تو بخت غلام از چنان تا چو سرفراز شود وقت مرگ است	وقتی که گرگ تو بخت از دندان تا چو هلاک مور بوقت پزند گه

حکایت در عهد عبداللہ بن طاہر کہ در عدل گمانہ بود و در داد و دہش
افسانہ مملکت خراسان او داشت جماعتی غش از نیشاپور و از دہ
دزد را گرفته بودند و بزند ان برده و پیش ملک عرضه داشتند و شب یکی از ایشان

۱۴ سنبلہ فیضیہ
 ۱۵ قشندہ فیضیہ
 ۱۶ فیضیہ فیضیہ
 ۱۷ اجماعیہ
 ۱۸ خوردن جالیست
 ۱۹ اجماعیہ
 ۲۰ خوردن جالیست
 ۲۱ خوردن جالیست
 ۲۲ خوردن جالیست
 ۲۳ خوردن جالیست
 ۲۴ خوردن جالیست
 ۲۵ خوردن جالیست
 ۲۶ خوردن جالیست
 ۲۷ خوردن جالیست
 ۲۸ خوردن جالیست
 ۲۹ خوردن جالیست
 ۳۰ خوردن جالیست
 ۳۱ خوردن جالیست
 ۳۲ خوردن جالیست
 ۳۳ خوردن جالیست
 ۳۴ خوردن جالیست
 ۳۵ خوردن جالیست
 ۳۶ خوردن جالیست
 ۳۷ خوردن جالیست
 ۳۸ خوردن جالیست
 ۳۹ خوردن جالیست
 ۴۰ خوردن جالیست
 ۴۱ خوردن جالیست
 ۴۲ خوردن جالیست
 ۴۳ خوردن جالیست
 ۴۴ خوردن جالیست
 ۴۵ خوردن جالیست
 ۴۶ خوردن جالیست
 ۴۷ خوردن جالیست
 ۴۸ خوردن جالیست
 ۴۹ خوردن جالیست
 ۵۰ خوردن جالیست
 ۵۱ خوردن جالیست
 ۵۲ خوردن جالیست
 ۵۳ خوردن جالیست
 ۵۴ خوردن جالیست
 ۵۵ خوردن جالیست
 ۵۶ خوردن جالیست
 ۵۷ خوردن جالیست
 ۵۸ خوردن جالیست
 ۵۹ خوردن جالیست
 ۶۰ خوردن جالیست
 ۶۱ خوردن جالیست
 ۶۲ خوردن جالیست
 ۶۳ خوردن جالیست
 ۶۴ خوردن جالیست
 ۶۵ خوردن جالیست
 ۶۶ خوردن جالیست
 ۶۷ خوردن جالیست
 ۶۸ خوردن جالیست
 ۶۹ خوردن جالیست
 ۷۰ خوردن جالیست
 ۷۱ خوردن جالیست
 ۷۲ خوردن جالیست
 ۷۳ خوردن جالیست
 ۷۴ خوردن جالیست
 ۷۵ خوردن جالیست
 ۷۶ خوردن جالیست
 ۷۷ خوردن جالیست
 ۷۸ خوردن جالیست
 ۷۹ خوردن جالیست
 ۸۰ خوردن جالیست
 ۸۱ خوردن جالیست
 ۸۲ خوردن جالیست
 ۸۳ خوردن جالیست
 ۸۴ خوردن جالیست
 ۸۵ خوردن جالیست
 ۸۶ خوردن جالیست
 ۸۷ خوردن جالیست
 ۸۸ خوردن جالیست
 ۸۹ خوردن جالیست
 ۹۰ خوردن جالیست
 ۹۱ خوردن جالیست
 ۹۲ خوردن جالیست
 ۹۳ خوردن جالیست
 ۹۴ خوردن جالیست
 ۹۵ خوردن جالیست
 ۹۶ خوردن جالیست
 ۹۷ خوردن جالیست
 ۹۸ خوردن جالیست
 ۹۹ خوردن جالیست
 ۱۰۰ خوردن جالیست

قَالَ السَّيِّئُ عَلَيْهِ السَّلَامُ إِنَّ الْجَنَّةَ حَرَامٌ عَلَى الْبَخْلَاءِ قَطْعاً

اگر از اهل دینی ای جو انحرود
نه بنیم جای ایشان جز جهنم
وَلَكِنَّكَ نَظْمُ الْمُسْكِينِ جَوَانِ

بدانکه بخل ثمره دوستی و دنیاست و دوستی او اصل همه گناه و خطایاست
که پیغمبر علیه السلام فرمود حُبُّ الدُّنْيَا رَأْسُ كُلِّ خَطِيئَةٍ وَتَمُّهُ وَفَرَمُوهُ
علیه السلام از آن بار که خداوند تعالی دنیا را آفرید هرگز در وی نظر نکرده است
و فرمود هر که ترا دوست دارد و من او را دشمن دارم الا جرم هر که طالب آخرت
اورا ناکر نیاید و الا آخره حضرت تارا اذ ان ضیعت اهلها است تحت الاخری

عارفان به امال نقصان است در پیشگاه
گر نینخواهی که گردی پانمال نفس خویش
تا کمال معرفت یابی مشو مائل به مال
مال چون در وقت آید نفس او در پائمال

حکایت آورده اند که چون سکه بر درم نهادند ابلیس علیه اللکنة از ششاد
بهالید و آنرا بر گرفت و بر سر و چشم خود مالید و فرزندانش از او پرسیدند که
چه حالت است گفت درین سنگ پاره دو وصف می بینم که بسیار می خلق ابدان
بفریم گفتند که ام است گفت زردی روی و چین چین زردی روی علت
حسد است و چین چین نشان بخل فرد

گر نداری بخل و کین سوش نگر
رنگ زرد و چین ابرویش نگر

آنجا که گفت بعزت خداوند که من بواسطه تو بسیاری از بخیلان ابد و رخ فرستم

۱
۲
۳
۴
۵
۶
۷
۸
۹
۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

خطاب حضرت شد که بسبب او بسیار جوانمردان را بهشت رسانم فرد

اگر دای زجسر خود نهادی چو نه سادی بر خصمان بداد

شخصی از حضرت امام جعفر صادق رضی الله تعالی عنه پرسید که آدمی از صفات

که امام بدرت رفت بی نزاری و خبیلی بدکلی آنکه کافر اجماع صفت نیک نیست

و رقتی که سبب دوزخ بیان میکنند تعیین میکند بدین دو صفت آنکه کافر

قوله تعالى قال انك من المصلين و لکن ذلک نطمع المصلين

و کما تحوّن مع الخائضین و کما نکذب بيوما الدين قطعه

یک قسم از آن بنفس و در قسم از آن بال

تقصیر در نماز مکن نفس را بآمال

حکایت آورده اند که عیسی علیه السلام از ابلیس پرسید که اگر دشمن تروار

گفت فاسق چو انمرد دیگر را پرسید که اگر دوست ترواری گفت زاهد بخیل را

گفت چه سبب گفت بسبب آنکه فاسق چو انمرد و زاهد بهدایت رسد و لذت و بهانی

اما زاهد بخیل بشوئی نخل بکفر و ضلالت افتد و بهر دو عالم رنج و محنت بدین قطعه

این فاسق سست که اندام خود

خاری که در و تر انگبین

از زاهد دین دار بهتر

از سدره بی گشت ر بهتر

حکایت آورده اند که ام المؤمنین عائشه صدیقہ رضی الله تعالی عنها

روزی صدقه بفقیر داد فقیر آن صدقه را بدست چپ گرفت ملاست کرد و ش

خطاب حضرت شد که بسبب او بسیار جوانمردان را بهشت رسانم فرد
اگر دای زجسر خود نهادی چو نه سادی بر خصمان بداد
شخصی از حضرت امام جعفر صادق رضی الله تعالی عنه پرسید که آدمی از صفات
که امام بدرت رفت بی نزاری و خبیلی بدکلی آنکه کافر اجماع صفت نیک نیست
و رقتی که سبب دوزخ بیان میکنند تعیین میکند بدین دو صفت آنکه کافر
قوله تعالى قال انك من المصلين و لکن ذلک نطمع المصلين
و کما تحوّن مع الخائضین و کما نکذب بيوما الدين قطعه
یک قسم از آن بنفس و در قسم از آن بال
تقصیر در نماز مکن نفس را بآمال
حکایت آورده اند که عیسی علیه السلام از ابلیس پرسید که اگر دشمن تروار
گفت فاسق چو انمرد دیگر را پرسید که اگر دوست ترواری گفت زاهد بخیل را
گفت چه سبب گفت بسبب آنکه فاسق چو انمرد و زاهد بهدایت رسد و لذت و بهانی
اما زاهد بخیل بشوئی نخل بکفر و ضلالت افتد و بهر دو عالم رنج و محنت بدین قطعه
این فاسق سست که اندام خود
خاری که در و تر انگبین
از زاهد دین دار بهتر
از سدره بی گشت ر بهتر
حکایت آورده اند که ام المؤمنین عائشه صدیقہ رضی الله تعالی عنها
روزی صدقه بفقیر داد فقیر آن صدقه را بدست چپ گرفت ملاست کرد و ش

نخل

نخل

مقدار رمی و پروی نوشته که وزن فی الا بقسطاس السقیه قطع

از من پیرس رونق آئین عشرت
بر خوان او نفس نردم از دایان

آش از کجا و سفره تنبیش از کجا
کز سفره نان او ببرد باد بر هوا

اصحاب چون این حالت بشنوند از عجزش نفرت نمودند و شام و نهارین افزودند قطعه
یاران ۱۲

دور باش از سفره خواننجیل	لعنت حق باو بر جاننجیل
لذت زهرست در ماننجیل	تلخی مرگست در آتش لیسیم

حکایت آورده آنکه وقتی هردی بامنکو حدیث شسته بود و مرغ بریان در پیش
 نهاده بودند دروشی سوال کرد و التفات جواب نشد و مرغ همچنان طعام میخورد
 دروشین محروم باز گشت قطع

انچه داری باو ده از کم و بیش کس نگیرد و بقیه درویش	مستحق راز در مکن محسب از کم و بیش فقط درویش بقیه باشد

تسبیب این نجیبی محنت بوی روی آورد و شکوه اش از وی طلب خانی نمود فرد

بابو خیرمان چ جامه بود بر تو عاشق است
و هیچ یک نمازد ملاقش موافق است

و پیغمبر فرمود علی السلام هر زنی که بدر ویشی بشوهر صبر کند بعنايت خداوند محل و منزلت
در روز جزا از هر دری که خواهد در آید و در بهشت القصه زن بعد از عدت شوهر کرد

تفاقر و زی باشو هر دو ممان و مرغ بریان پیش نهادم بودند و میخوردند

و از او دشوهر گرفت این مرغ و نان را بوی ده زن نان مرغ پریان با این نان

پادشاه راج هر مردی نمیشاید نمود	خاصه کو اندر بلاد یولیت چون بارسیاه
زانکه مردم را بهتر گریست علی نیز هست	هر که داند عیب او نیکو داند مدح شاه

مقصود گفت چه دیده گفت روزی مرا به دعوت خواند و بعد از آن بخوان سالار را
با حصار مانده اشارت کرد خوان سالار سفره کشید و خوان بخاد و یک کاسه
آتش آورد و یک مرغ بی سر آوردی بخوان سالار کرد گفت که سر مرغ چه کردی
گفت در وقت بسم الله پیش گریه انداختم گفت ای سگ بی حفاظند انسته که
از همه عضوها که در حیوانست نزدیک عقل سر برتر باشد ^{۱۲} فرد

کندر و پنج قوت حس است	شم و ذوق و سماع و لمس و بصر

اما چشم فرق نور و ظلمت و الوان از دست آنگوش استماع حروف و اصوات
بواسطه اسطکا که هوا از پرده اوست آمادمان است یاز طعماها از یکدیگر او کند
آتابینی ادراک روائح طیب و مستننه از و باشد اما لامسه که خشک تر و گرم و سرد لمس او تواند کرد
و دیگر خواص اعضا بحسب ذوق مغز سردماغ را آسوده دارد و دماغ شهوت انگیز و
و بهترین غذا با چشم خانه است و زبان در فصاحت افزاید و فضلات کمات بخوان
صلح افزاید اگر خاصیت سر بشمارم عاجز شوم و سخن بپایان نرسد و تو از غایت
نادانی سر را حقیر میداری و در پیش گریه می اندازی و درین باب چندان
سخن را ندکه بطبعی حیران باند گفت ای خواجہ سر مرغی را چندین حکمت نباشد اما حاضرانرا
معلوم شد که خضر این فضولی جز خناس است طبع و نبات است نیست جز خانی که

۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

این کتاب از کتب قدیمی است که در کتابخانه...

یک مرغ باشد خواه سردار خواه نی و تو خود این تکلف در همه عمر امر و زکر ده چون خلیفه
این سخن بشنید وزیر را معذور داشت و بخیل را از مجلس دور کرد
حکایت شیخ حسن بکنازی رحمه الله علیه سوال رفت که چون ثابت که گو سفند
در هر سال یکبار یاد و بار بیش نتایج نمی دهد هر بار از یکی تا دویش نیز آید و سنگ
هر سال سه بار نیز آید و هر بار که میزاید کم از ده نیز آید و هجده وقت گو سفند را می کشند
و سنگ از آنی آفراد گو سفند بچندین مرتبه در شش ماه از سنگ زیادت است قطعه

در دو هفته کس نه بیند زویش
از تبار او نتیجه در جهان

که بجای گوشت دان سبک کشند
چون چنین است از چینی کمتر است

شیخ فرمود که گو سفند را دو خصلت خوب است یکی آنکه همه شب بخت همین که
 سنگ تیر آهنگ صبح پنج بکشد گو سپند برخیزد و شش برابر انگیزد و بلف خورد
 مشغول گردد و هر گیاه که رسد ایشان را دیگر می کنند و سنگ را بر ضد این دو خصلت
 است همه شب بیدار باشد و باغریبان در پی آزار و چون شیر صبح ظاهر شود مثال
 و شمشیر و دیگر آنکه چون بگرداری رسد بخیل کند و دیگر را نگذارد که موافقت نماید
 آن صفات نیک در گو سفند برکت نهاد و بدین خصال بد از سنگ برداشتند

نه در معاش و معیشت نه در تبار و کشت
خویشاوندان ۱۲

نیل را بنود هیچگونه برکت و خیر
نست البت که هر صبح و شام میگردد

کاپیت روزی بنجیل مستکبری را گفتم اگر تو دعویٰ رستم می‌کردی من تجارا را

[illegible]

آورد می گفت چگونه گفتم از آنکه نیل و کبر هر دو چنانند هر که زرد را عزیز دارد
او دین اخوار دارد و بر عکس این نیز تفسیر و در اینجای کبر را جمع کرده قطعه

کبر و بخلند ضد همدیگر	بحدیث و بافتن اق اعم
این کرامات بین که این خوا	هر دو را جمع میکند با هم

باب پانزدهم در نوادر کلام قطعه

آدمی زینت از بیان دارد	گوهر خسر در دمان دارد
آدمیت عبارت از غلطی است	نه ازین کالتی که جان دارد

معلوم است که فضیلت آدمی بر سایر حیوانات بعقل است و چون لفظ کمال از لفظ فصاحت

کلامک مبین علی کمال فصاحتک	فان کمال المرء تحت کلامه

تصحیح کلامی بقرآن رسید با آنکه فصاحتی عرب و بلغای ادب در آن وقت بسیار بودند
خطاب شده که فَأَتُوا بُسُوتَیْمَیْنِ مِثْلَیْهِ یعنی مثل این تر آن بیارید تنو استند
فرمود که اگر خواهید یک سوره بیارید همه قاصر بودند و فرمود که فَأَتُوا بِأَیِّهِ اگر نتوانید
یک آیت بیارید چون جمله عاجز شدند و دست تقدیری دراز کردند خطاب شد که

فَإِنْ قَاتَلُواكُمْ فَاقْتُلُواهُمْ

حکایت حکیمی از نهایی بگردید و مسلمان شد گفتند ترا چه باعث شد
گفت سه کلمه که از محمد رسول الله بمن رسیده اول آنکه اَللّٰهُ عَظِیْمٌ لَا شَیْءَ
وَالشَّفَقَةُ عَلٰی خَلْقِ اللّٰهِ یعنی سلمانی بزرگ داشتن فرمان خدای تعالی است

یعنی آنکه هر که
غیر از دار دارد و زرد را عزیز دارد
کلامی که در این باب
جمع انداخته اند
توضیح از این کلام
کلامی که در این باب
موقوف است بر این
قالب است و در این
میدان آید و در این
واقع میشود و در این
چشمه و در این
بهر گفته اند و در این
کمال فصاحتی است
کمال از نهایی بگردید
در فصاحت و در این
بکلام و در این
توجه فرموده اند
پس بیارید یک سوره
مانند آن ۱۲ آیه از قرآن
که اگر نتوانید
پس بیارید یک آیه
فقط از قرآن

ابو علی درین علت بیتی گفته است یک مصراع فراموش کردم اما آخر این است
 مصراع ^{بنا ۱۲} وَمَا فِي دَاءِ الشُّكْبَتَيْنِ دَوَاءٌ قَطْعُ

چو بودی چون نبودی دانش و هوش	ندانم در دوزانو را دوا گفت
که آخر نیز هم کردی فراموش	چه خوش بودی بنزد عقل و دانش

حکایت در زبانی را در حُرّ پتیری بر سر آمد جراح گفت غم مخور که
 بهر نرسیده است در زبانی گفت اگر مرا دُرّه مغز بودی اینجا نیامدی قطع

گو بهمان کن که سزاوار همان فن باشد	کار هر مرد پدید است که در عالم چیست
سپهر و نیزه او بخیه و سوزن باشد	کار در زبانی سپهر و تیر گریستن نبود

حکایت دیوانه بود در اجاق پنهان که مردم را می زد که چرا یک جانب نمی بیند
 و خلقی بوی جمع شده بودند و درین منسی دلیل عقلی نمی شنود قطع

مرد و نا ابو علی سینا	مثلی گفته است در حکمت
چون چراغ نیست تا پیش نایبنا	پیش نادان دلائل عقلی

عاقلی گفت دیوانه دیگر را بیا ریسمان که او فکر کرده جواب بخاطر آورده باشد
 دیوانه دیگر آورد گفت زمین چون سپرست بر روی آب اگر همه بیک طرف
 روند آن طرف گران شود و بگرد این سخن مسموع افتاد قطع

گاه خطاب هست بیان و عبارتی	هر جنس را که بینی با جنس خویشتن
در جنس خویشتن بپذیرد اشارتی	از دیگری دلائل معقول نشنود

تجدید نیست برای
 در دوزانو را دوا گفت
 چراغ پتیری
 چو دشت پتیری را دوا
 و هم که یک علاج زخم
 و دیگر که دوزانو را
 و نیزه و سوزن را
 نسبت به هر جنس را
 بیست و نه زبانی را
 فزونی اختیار کند
 مثالی گفته است در حکمت
 پیش نادان دلائل عقلی
 مانند و صفت
 حال و دستان
 و قضا و شکر
 شده باشد و حکما
 که برای اینها
 خطاب آید
 منتخب

پیش دوید و گفت ای شاه جانوران ما دو برادریم و کله گو سفندی میراث مانده است میخواهیم که میان ما قسمت کنی شیر بدین طبع شادمان شد و ایشان را بنواخت و در عقب ایشان روان شد شیر قطع

مباش غره گرفتار مردم بکار	که عاقبت ز حدش بری پیشانی
یقین که دشمن خونخوار مهربان نشود	هیچ وقت نیاید ز گرگ چوپانی

چون نزدیک باغی رسیدند یک رو باه گفت من بروم و خبر گو سفند را بیاورم رو به برفت و به انگو خوردن مشغول شد ساعتی برآمد رو باه دیگر گفت بروم و از وی خبری آرم مصلحت باشد شیر گرفت نیکو پست چند آنکه بر سر دیوار رسید آن دیگر او را بدید بزودی دوید هر دو با اتفاق روی شیر آوردند و گفتند حاصل کردیم ترا زحمت شد شیر و غضب شد و دم را بر زمین زد گفتند زهی قاضی ظالم که از مصالحت خصمان در خشم شود قطع

آن شنیدی که روی بر بام	شیر گفت ای سگ ملعون
گفت اگر رفتی به پنجه من	بنمایم که هست کار تو چون
تو برین بام فی اشل شیری	من چو رو باه لنگ در بامین

حکایت محتسب سیستانی را مرد ساده دل دیدم نقل کرده اند که چون پدرش وفات یافت از بهر لحدش خشت پنجه می طلبیدند بسبب آنکه گور کنندن در سیستان از غلبه آب متعذر است محتسب گفت که خشت خام بنهید که فردا پنجه خواهد شد

۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

بعد از آن گفت چه پیشه داری گفت فقیه گفتم چه گوئی در سئله که کسی گو سفندی		
بفرخت مشتری هنوز به تسلیم ناکرده اورا بخانه می برد بقره افکند و بر شپم کسی		
نابینا شد دیت بر که باشد گفت بر بایع از آنکه مشتری اچرا اعلام نکرد که در دین		
گو سفند بنحی و نه اند که از زخم آن مردم کور می شوند مأمون و حاضران بخندیدند		
و اورا تشریف داد و او اسرار نمود قطع		
ای بسا کس که باو در نگر می	در دل آری که بسی نادانست	
چون در آید بفصاحت پیشست	هم تو گوئی که به از سحبت است	
حکایت شخصی را گفتند که کاغذ بنویس گفت پایم درو میکنند گفتند		
مانع چیست گفت بموضع می که نویسم بعنید از من هیچکس نتواند خواند		
هر آینه مرا طلب دارند پس در و پای مانع باشد قطع		
خط ناطع جوع خوبان دیده ام	خط بنده زان تیر باشد هنوز	
غیر بنده کس نیا رد خواندش	هم بشرط آنکه تیر باشد هنوز	
حکایت آورده اند که حکیمی رنجور شد جمعی بعیادت او آمدند و دیر نشسته حکیم		
شد یکی از آن میان گفت مار را میخ می گوی گفت اگر بعیادت روید دیر نشیند قطع		
اگر چه هست عیادت ز راه دینست	ولی عذاب گرانیست از مسلمانی	
سبک بگوی دعائی و سوره بر خوان	بر بفاخته از سرشش گران جانی	
بحر دیگر		

ای بسا کس که باو در نگر می
 از آن سخن بویین
 ۱۲
 بفرخت مشتری هنوز به تسلیم ناکرده اورا بخانه می برد بقره افکند و بر شپم کسی
 ۱۳
 نابینا شد دیت بر که باشد گفت بر بایع از آنکه مشتری اچرا اعلام نکرد که در دین
 ۱۴
 گو سفند بنحی و نه اند که از زخم آن مردم کور می شوند مأمون و حاضران بخندیدند
 ۱۵
 و اورا تشریف داد و او اسرار نمود قطع
 ۱۶
 ای بسا کس که باو در نگر می
 ۱۷
 چون در آید بفصاحت پیشست
 ۱۸
 حکایت شخصی را گفتند که کاغذ بنویس گفت پایم درو میکنند گفتند
 ۱۹
 مانع چیست گفت بموضع می که نویسم بعنید از من هیچکس نتواند خواند
 ۲۰
 هر آینه مرا طلب دارند پس در و پای مانع باشد قطع
 ۲۱
 خط ناطع جوع خوبان دیده ام
 ۲۲
 غیر بنده کس نیا رد خواندش
 ۲۳
 حکایت آورده اند که حکیمی رنجور شد جمعی بعیادت او آمدند و دیر نشسته حکیم
 ۲۴
 شد یکی از آن میان گفت مار را میخ می گوی گفت اگر بعیادت روید دیر نشیند قطع
 ۲۵
 اگر چه هست عیادت ز راه دینست
 ۲۶
 ولی عذاب گرانیست از مسلمانی
 ۲۷
 سبک بگوی دعائی و سوره بر خوان
 ۲۸
 بحر دیگر

صوفی را طبیب در طب گفت گفت اگر دوا شستیم و میخو رویم	که مخور گوشت ای به تب مجبور نشدی هرگز این چنین رنجور
حکایت مولانا قطب الدین شیرازی گفت وقتی در مصر قاضی بودم زنی از شهر شبکایت آمد که مرا فقط نسب دهد و شب بهرم نمی خسید مرد را طلب کردم گفتم هر روز یک من نان بن بدن بدو گفت دو من بدسم گفتم نیم من گوشت بدو گفت یک من بدسم گفتم هر روز یکبار بخواب گفت دو بار ختم روی بن کردم و گفتم چه گله داری گفت ای مولانا این همه که میگوید بر ریش تو میخندد قطعه	
چه شوی غره با قیوس کس ریش خند نیست گر اضاف	که همه عمر باو آفسوس ست و مراعات کند سالوست
حکایت در عهد ملک العالم صاحب الخیرات ملک زوزن طبیب شراره شخصی دعوی پیغمبری کرد و گفت جبرئیل بمن می آید و از احوال خبر میدهد گفتند او را بقتل آرید ملک فرمود که او را بدر الشفا ببرید و مراعات کنید که دماغ او فاسد شده است چنان کردند بعد از مدتی ملک بدر الشفا آمد او را دید که رنگ عاقلان گرفته و از دیوانگی بغیر زانگی و از بیوشی بهوش آمده ملک پرسید که جبرئیل بتو می آید گفت آری گفت چه میگوید گفت میگوید که نان سیده و آتش چرب و شربت طیف یافته ز نهار چاکلاده گاه با قیوس	
هر کجایی ز جنتی آتش ست و نان	میختم داری برادر آن مکان

۱۰ رنجور مجبور
 ۱۱ بخت خفتن
 ۱۲ راضی داده و ادراک
 ۱۳ که در شهر
 ۱۴ که در شهر
 ۱۵ رنجور مجبور
 ۱۶ رنجور مجبور
 ۱۷ رنجور مجبور
 ۱۸ رنجور مجبور
 ۱۹ رنجور مجبور
 ۲۰ رنجور مجبور
 ۲۱ رنجور مجبور
 ۲۲ رنجور مجبور
 ۲۳ رنجور مجبور
 ۲۴ رنجور مجبور
 ۲۵ رنجور مجبور
 ۲۶ رنجور مجبور
 ۲۷ رنجور مجبور
 ۲۸ رنجور مجبور
 ۲۹ رنجور مجبور
 ۳۰ رنجور مجبور

پیش دوید و گفت ای شاه جانوران ما دو برادریم و کله گو سفندی میراث
مانده است میخواهیم که میان ما قسمت کنی شیر بدین طبع شادمانش
و ایشان را بنواخت و در عقب ایشان روان شد شیر قطع

مباش غصه گرفتارم و دم بکار	که عاقبت ز حدش بری پشیمانی
یقین که دشمن خونخوار مهربان نشود	بهیچ وقت نیاید ز گرگ چوپانی

چون نزدیک باغی رسیدند یک رو باه گفت من بروم و خبر گو سفند را بیا
رو به برفت و به انگو خوردن مشغول شد ساعتی برآمد رو باه دیگر گفت بروم
و از وی خبری آرم مصلحت باشد شیر گفت نیکو باشد چند آنکه بر سر
دیوار رسید آن دیگر او را بدید بزودی و دید هر دو با اتفاق روی شیر آوردند
و گفتند مصلح کردیم ترا ز خمت شد شیر و غضب شد و دم را بر زمین زد
گفتند زهی قاضی ظالم که از مصالحت خصمان دشمن شود قطع

آن شنیدی که روی بام	شیر گفت ای سگ ملعون
گفت اگر دقتی به پنجه من	بنمایم که هست کار تو چون
تو برین بام فی اشل شیری	من چو رو باه لنگ در بامین

حکایت محاسب بیستانی را مرد ساده دل دیدم نقل کرده اند که چون پدرش
وفات یافت از بهر لحدش خشت پنجه می طلبیدند بسبب آنکه گور کردن در بیستان
از غلبه آب متعذر است محاسب گفت که خشت خام بنهید که فردا پنجه خواهد شد

اینکه در میان
خان و تازیانی
بیکدیگر از دست
بدر نماند رسد
ایشان را ای
پرو و دیوار افش
و از دشمن
بجای خونش کن
و او را رسانیدن
رسانیدن از ساز
و از گداز و از باده
و مصلحت کشی در آن
ببینی و در حق
نورانی گویند
محاسب گفت که
زای محاسب و نج
محاسب نام
محاسب که
که در خشت
و بنای خشت
محاسب بیستان
شیر قاضی بیستان
منوب بام

با وی میگفت مرا همه سال با تو آویخته اند صبر میکنم و نمی نالم یک ساعت که ترا از من آویخته اند این فریاد و اضطراب چیست ترکمان از خنده غش آمد و مرتبه وقتی بالا تر فرمود

حکایت منظوم

اُشتری و شغال و روباهی ناگهان یافتند یکتا نان از سر مکر و زرق گفت شغال یا دوارم که نوح کشتی را گفت روبه که هست بریادم سرفرو داشت اشتر و برداشت با چنین بیگلی و توانائی	هر سه کردند اتفاق سفر بی توقف میان را بگذر او خورد نان که از همه بهتر می ترسید و بود مش یاور که خدا کرد خاک آدم تر قرص را از زمین گفت نگر دوش دی زاده ام من از مادر

باب شانزدهم در وظائف و لطائف مردم

دانشمندی امثال حکومت نوشتند مولانا ملک اعظم گفتم قانون کتاب نیست از اعلی باد آردن منشی گفت این خلاف اصل از ان برخاست که از پایه معلوم علم بتمام حکم آمد قطعه

مرد عالم هست در دین پادشاه از حماقت ملک دین رسیده	مومنان در پیش او خیل و حشم تا شود در کار دنیا محشم

حکایت وقتی از لباس تصوف بیرون آمدم و در سبکه تصرف در آدم جمعی درویشان تربیت شیخ برهان الدین کوفی ارحمه الله علیه رسیدم دانشمندی اینجا

۱۱۱
۱۱۲
۱۱۳
۱۱۴
۱۱۵
۱۱۶
۱۱۷
۱۱۸
۱۱۹
۱۲۰
۱۲۱
۱۲۲
۱۲۳
۱۲۴
۱۲۵
۱۲۶
۱۲۷
۱۲۸
۱۲۹
۱۳۰
۱۳۱
۱۳۲
۱۳۳
۱۳۴
۱۳۵
۱۳۶
۱۳۷
۱۳۸
۱۳۹
۱۴۰
۱۴۱
۱۴۲
۱۴۳
۱۴۴
۱۴۵
۱۴۶
۱۴۷
۱۴۸
۱۴۹
۱۵۰
۱۵۱
۱۵۲
۱۵۳
۱۵۴
۱۵۵
۱۵۶
۱۵۷
۱۵۸
۱۵۹
۱۶۰
۱۶۱
۱۶۲
۱۶۳
۱۶۴
۱۶۵
۱۶۶
۱۶۷
۱۶۸
۱۶۹
۱۷۰
۱۷۱
۱۷۲
۱۷۳
۱۷۴
۱۷۵
۱۷۶
۱۷۷
۱۷۸
۱۷۹
۱۸۰
۱۸۱
۱۸۲
۱۸۳
۱۸۴
۱۸۵
۱۸۶
۱۸۷
۱۸۸
۱۸۹
۱۹۰
۱۹۱
۱۹۲
۱۹۳
۱۹۴
۱۹۵
۱۹۶
۱۹۷
۱۹۸
۱۹۹
۲۰۰

مجاور بود با التفات نکر و در ایشان سه یکبار زبان انکار دراز کردند و صحیفه مذمت باز و تفصیل و اجمال شرح افعال و اعمال ایشان نمودند و نشوی

مضتیا نی که وقت مفت کنند ۱۳ عطا	سه طلاق باقیه بحسب جفت کنند ای طلاق باقیه ۱۲
قاضیان نیز از سپیده نیم	حق بیوه خوردند و مال یتیم
و اعطای نه که از برای حطام	طالمان را نهند عادل نام
زاهدانی که بجز آوازه	خانه سازند پیش دروازه
اینچنین قوم اهل دین باشند	لاجرم عاصیان چنین باشند

گفتم اعتراض کشید که عالمان ناسان مصطفی اند و گزیدگان حضرت خداوند و سبب خلاص و نجات **وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ** ۱۴

بنزد اهل سنی علم نورست و اگر باشد عمل نورست

یکی گفت علم بی عمل باطل است و سنی در تفصیل آن بیاصل کور را از چه اند و چه بود و چه جور از طیب بیچاره فائده قطعه

کسی که علم دارد و لیک با علم	ندارد او شرع و شیوه دین
چند کلام لا به است با طوق مرقع	خر لاشه ست با پالان رنگین

گفتم که اگر که بد او عالمان از خون شهیدان به است و خواب ایشان از نماز زاهدان فرود که بیجا مبر فرموده است صلی الله علیه و آله و سلم **نَقِمُ الْعَالِمَ عِبَادَةً** ۱۵ تو بدین دلق رنگین و مرقع پیشین خود را بچشم و باین بدوانی و عالم را این زنا

مجاور بود با التفات نکر و در ایشان سه یکبار زبان انکار دراز کردند و صحیفه مذمت باز و تفصیل و اجمال شرح افعال و اعمال ایشان نمودند و نشوی

مضتیا نی که وقت مفت کنند
قاضیان نیز از سپیده نیم
و اعطای نه که از برای حطام
زاهدانی که بجز آوازه
اینچنین قوم اهل دین باشند

سه طلاق باقیه بحسب جفت کنند
حق بیوه خوردند و مال یتیم
طالمان را نهند عادل نام
خانه سازند پیش دروازه
لاجرم عاصیان چنین باشند

گفتم اعتراض کشید که عالمان ناسان مصطفی اند و گزیدگان حضرت خداوند و سبب خلاص و نجات
بنزد اهل سنی علم نورست و اگر باشد عمل نورست
یکی گفت علم بی عمل باطل است و سنی در تفصیل آن بیاصل کور را از چه اند و چه بود و چه جور از طیب بیچاره فائده قطعه

کسی که علم دارد و لیک با علم
چند کلام لا به است با طوق مرقع
ندارد او شرع و شیوه دین
خر لاشه ست با پالان رنگین

گفتم که اگر که بد او عالمان از خون شهیدان به است و خواب ایشان از نماز زاهدان فرود که بیجا مبر فرموده است صلی الله علیه و آله و سلم
تو بدین دلق رنگین و مرقع پیشین خود را بچشم و باین بدوانی و عالم را این زنا

نہی

ازین گروه چو فرو دیان از رزق پویش
همه حکایت شان کذب لایع و سالیان
مجموعی اند بی باطن بطا اهراسم فصل
قوم کافران باشند
گوا و باطن شان فعل ناپسندید

[illegible]

و بعد علم و عمل کوش هر چه خواهی پوش
مباش غره تیزبین چیره و دستار

از آنکه شیخی عبارت از عمل است و دانشمندی عبارت از علم و شوق و میل عمل است میفهمید علم چون ایشان بیرون آمدند همه عالم بودند و شمار شیخی بر باد رفته باشد قطعه	
عالم فایق اگر چه ناقص است	یک کمالش هست از دانش مقیم
جابل بدکار را پیوسته است	جمل و فسق او دو نقصان عظیم
آخر الامر معترف شدند و انصاف دادند و شکر آنه بگردن خداوند حکایت یکی از فرزندان در دعوت تمنای از قبح نقره کوب شربت میخورد که بگوید است گفتم اجتناب از شیخ خطاست شربت حرام در قبح نقره کوب بگوید نباشد تو غلط دیده قطعه	
شنیده که چه گفت است حیدر کرار	بنظم تازی غزرا مناسب اینان
چو فوجگان که بهمغای فرج میوه خورند	دهند صدقه به بیچارگان و سگینان
حکایت روزی بیکه قاضی بود مدعی یکفستای قاضی چون از بهر یکی پانزده دینار گرفتی دراز گوش بیکه میدی بعد از قیل و قال بران مقرر شد که به پانزده دینار صلح کنند و دراز گوش قسمی از خبر گفت که بنی دینار و سیانه بقاضی فرو شدند بجهت رشوت مجسم از محکمه برخاستم و گفتم که با	
قاضی که خدا نخواستم تو یارم باد	وز فتنه تو همیشه ز خصا ر م باد
پیش تو سب و با کسم دخواستی	ایزد و قضای بد گم دارم با
حکایت قاضی بود ظالم چنانکه همیشه متقار شایین ظلم او چون زاع و غن بر دراز گران بود و پیکه تر از وی قضای وی بظلم حرام گران میشوی	
قاضی همچو ترک تاتار	سور قاضیان فی التناجی

یکه کاشتنی
کمالش علم و علم
بیانات او مستقیم
و نقصان عالمی
جمل و فسق
او دو نقصان عظیم
آخر الامر معترف
شدند و انصاف دادند
و شکر آنه بگردن
خداوند حکایت یکی
از فرزندان در دعوت
تمنای از قبح نقره
کوب شربت میخورد
که بگوید است
گفتم اجتناب از شیخ
خطاست شربت حرام
در قبح نقره کوب
بگوید نباشد تو
غلط دیده قطعه
شنیده که چه گفت
است حیدر کرار
چو فوجگان که
بهمغای فرج میوه
خورند
حکایت روزی بیکه
قاضی بود مدعی
یکفستای قاضی
چون از بهر یکی
پانزده دینار
گرفتی دراز گوش
بیکه میدی بعد از
قیل و قال بران
مقرر شد که به
پانزده دینار صلح
کنند و دراز گوش
قسمی از خبر
گفت که بنی دینار
و سیانه بقاضی
فرو شدند بجهت
رشوت مجسم از
محکمه برخاستم
و گفتم که با
قاضی که خدا
نخواستم تو یارم
باد
پیش تو سب و
با کسم دخواستی
ایزد و قضای
بد گم دارم با
حکایت قاضی بود
ظالم چنانکه
همیشه متقار
شایین ظلم او
چون زاع و غن
بر دراز گران
بود و پیکه تر
از وی قضای
وی بظلم حرام
گران میشوی
غیث الدفات

بر غوی محض و نام کرده شرع حکم یابی بکار خاستان	مال ایتام برده جلیه بضرع چون تو خرابری بدوستان
حکایت خطیبی خطبه میخواند در خطبه طای بسیار میگفت و فرو می ماند برضا و قضا لازم شمردی و در مضایق الیه رفع واجب داشتی یکی از اصحاب گفت با وجود که حرکت آید ۱۲ سینه راجع چندین فاضل جاهلی را بدین رسم مضرب کردن مناسب نیست گفتم و فرو ماند او عذری گفته ام گفت چیست گفتم قطع	
بس سر و ماند و خطا خواند عذر او جمله خلق میداند از و مانش هیچ همی ماند خریج نگر رسد فرو ماند	فاضلی گفت کین خطیب شما گفتم ای خواجه در فرو ماندن زانکه هر حرف کان برون آید این مثل خود شنیده که پی
حکایت قاضی را دیدم که از مدعی رشوت میگرفت در عوض آن عصا و نعل با و می فروخت و او باز بی نجشید گفتم قطع	
بر مزاج خود حرامی را حلال عالم ست ای غافل از تفسیر حال	ایکه از ترویر حیل می کنی هیچ میدانی که علام الغیوب
قطع	
که در فساد از سر عون می برند سبق نیز از ناحی حق و سزا حق ناحق	نقو و باشد از قاضیان ظالم طبع همی گنبد ترویر هر زمان بر خلق

در تمام خطب الف
و سکون بر تاس
و فتح فوقانی جمع
بی بد و زار
شعری غنی
غین مجمر و کسر و او
و تشدید ای
بعنی که ام و ضل
تغیب مصل
تغنی مفتوح و قضا
بهر فرق و بیرون
همین مشک که بر
نخل غباری بار
و فتح چون سر زخم
بر کرد و دشت
قطره می بکشد
نخل سنبلیله بود
عین طبع
بینی چه بی حیل
بینی جانی ناز
نقو و باشد از قاضیان
فوقانی که کانی
نقو و باشد از قاضیان
نقو و باشد از قاضیان

کافریاوت ۱۲

حکایت وقتی در ولایت باحترام با کسی دعوی افتاد و فتوی پیش مفتی بردم گفت پنج دینارم بده تا جواب نویسم چاره ندیدم و زردادم و جواب گرفتم بعد از آن گفت معذورم دار که از آن از تو چیزی طلبیدم که هر سال از تنهای این آه پنجاه دینار بمن میداد و اس سال رسیده است نهایت ثقل الحال ام گفتم رباعی

بآستین سرخ و بطره دستار
امام بآجستان و فقیر مغناخوار

نه عالم است نه مفتی مقرر شبیار
امین مفتی ملت درین چگونه بود

حکایت یکی از سادات ولایت مادر خدمت مخدومی ملک الاسلام معزال دنیا والدین زیدت ملته و سلطانیه نظم عرضه میداشت که فلان ده را که ابوعلی سجور بر او لا و وقف همیکرده است و امروزی نوبت آن حکم از ثابن سیده است فلان اسپهزاده که حاضر است ناحی تصرف است حکم فرمایند تا بمن تسلیم نماید و از من شهادت طلبید ملک چنین سرمود که آنچه معلوم دارید بگوئید گفتم که سید مردی بزرگ است و از ولایت است و از سیادت آبا و اجداد صحت نسب او را معلوم است چون شهادت بدین نسق ادا کردم حاضران خندیدند و سید برنجی چون بخلوت بر فقیم سید ابجرا آغاز کرد که بگوی که ده وقت اولاد است و سید از ورثا است گفتم این چه که می پرس پیش من مجهول مطلق است چگونه بوقفیت آن گواهی دهسم و بر تقدیر معلوم بودن وقفیت چون آل سجور سید نبوده اند چگونه گویم که امیر سید از ورثا است و اگر از طرف مادر دعوی میکنی پس دختر باختیار مذاهب مطلق و اولاد داخل نیست

بافتخار مودت و محبت
بشری که نیست با حق
بجای خیر و نیکی
و فضا با خیر و خیر
بافتخار مودت و محبت
بشری که نیست با حق
بجای خیر و نیکی
و فضا با خیر و خیر
بافتخار مودت و محبت
بشری که نیست با حق
بجای خیر و نیکی
و فضا با خیر و خیر
بافتخار مودت و محبت
بشری که نیست با حق
بجای خیر و نیکی
و فضا با خیر و خیر

حکایت ترکمان زاده بود در سمرقند ^{نام شهر} شانۀ تراش بنایت مفسد و نابکار و قلا در شهر شانۀ تراشی میکرد و شایش می نمود ^{قطعه}

تازبان چرب دارد از تو حرف	چرب دارد به پرشش تو زبان
وراز و یک نواله فوت شود	میکشاید به ننگی تو دمان
تا بعد از مدتی کسب وی نجسج وی وفا نکرد وی را قرض بسیار برآید بچاره از قرضها امان بگیر خیت و با جمع صوفیان آیینت و تجر اسان افتاد و شیخی بنیاد نهاد بعد از آن که بکرمان آدم او را دیدم گیسو نهاد و شجره برداشت و سیاه بر خود بسته و در میان غلویان ^{نام} نشسته آستین وی گرفتیم و کشیدیم و گفتم ^{قطعه}	
آخر ای بی نیاز بدگوهر	نابکار و معاند و مغوی
پدرت ترکمان و مادرشیت	در میان تو چون شوی علوی
گفت از کنار جوی مایان که گذشتم غسل آوردم و موی فرو گذاشتم کسی که مرادید علوی پنداشت گفت ^{نام} الکسلاک علیک ای امیر سید بعد از آن شهر را گردیدم و شجره با خبر دیدم ^{قطعه}	
کی توان شد بسیرت سادات	اگر بصورت توان شدن مانند
بید میوه نیاورد هرگز	شاخ طوبی اگر کنی پیوند
اکنون فرقت آنست که ازین حدیث در گذری که من در میان مردم شرمندۀ نشوم و متن روزی بخندست مولانا می عماد الاسلام آدم او نیز آمد و شجره عرض کرد و شکایت احوال قرض خود و مولانا فرمود که در شهر ماط ^{نام} نفع بزرگان هستند که	

ترکمان بنیم فغانی
نام قوی از ترک کرد
بود از فرزندان فتح
علی السلام و کارا
سپای و فارسیان
برای شخصی فغانی
استغاث کرده اند
نامش شجره
تافت و تشدید لام
و آن شخص هم در نام
دشمن و غفلت و مردم
با شجره وجود و نمود
نامش شجره
در این شهر
بود و می بیند
بود و می بیند
نامش شجره
سادات و علوی
سطح الاله و خلق
که در السید و کار
اولا و حضرت فاطمه
شیخ السید شجره
بنایت اللغات

بر حلقه زیند قَوْلُهُ تَعَالَى فَإِنِ كُنْ أَمَّا طَابَ لَكُمْ وَقَوْلُهُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
تَسْلُكُ أَتَوَّالِدُوا وَتَكَاثُرُوا شَاهِدًا حَلَقَهُ بِرَأْسِهِ زَيْنِد قَطْعَهُ

طریقی گفت مر سوزن گری را	پس از عمری که با وی گشت گشتن
که در سوراخ باید کردن این تیغ	نباید کردن اندر تیغ سوراخ

گفت با ما حیدر چنین کرده است گفتیم این سخن تم نیست مگر تقدیری که بوده است
نص حکم نیست ناگاه از هر طرف دیدیم که یکی آستره کشید و یکی کار و کشیده چون بر
خاطره شخصی سخنیش گشاده چون شهاب ثاقب روی بمن آوردند چاره ندیدیم
الا انکه گفتیم برین تقدیر مسلم و مسموع و این واجب و لازم و الله اعلم وقطعه

چون ترا با مدعی افتاد کار	منع میکنم که بجا نیت
و بر جان هم تسلیم آرزو آنک	هیچکاری بهتر از تسلیم نیست

حکایت درویشی در حلقه صوفیان ترش نشسته بود و گره ابرو بر هم بسته
چنانکه بعد رنج و غم مبتلاست یا از درد شکم در صد بلا صوفی گفت مرا که او را
چه بوده است گفتم او را ابلیس رنج میدهد و در زرق و تلبیس و در شکم خونی

تصوف چه چیز است آزادگی	رها کردن عجب و افتادگی
نمودن بهر حالتی انبساط	ز دعوی پیاده شدن بساط
نه بر خلق منت نهادن که من	نکو مردم و زاهد و پاک سخن
چو من کس نبودم مرا و دن	بیایید و دستم بوسید و این

۱۰۰
۱۰۱
۱۰۲
۱۰۳
۱۰۴
۱۰۵
۱۰۶
۱۰۷
۱۰۸
۱۰۹
۱۱۰
۱۱۱
۱۱۲
۱۱۳
۱۱۴
۱۱۵
۱۱۶
۱۱۷
۱۱۸
۱۱۹
۱۲۰
۱۲۱
۱۲۲
۱۲۳
۱۲۴
۱۲۵
۱۲۶
۱۲۷
۱۲۸
۱۲۹
۱۳۰
۱۳۱
۱۳۲
۱۳۳
۱۳۴
۱۳۵
۱۳۶
۱۳۷
۱۳۸
۱۳۹
۱۴۰
۱۴۱
۱۴۲
۱۴۳
۱۴۴
۱۴۵
۱۴۶
۱۴۷
۱۴۸
۱۴۹
۱۵۰
۱۵۱
۱۵۲
۱۵۳
۱۵۴
۱۵۵
۱۵۶
۱۵۷
۱۵۸
۱۵۹
۱۶۰
۱۶۱
۱۶۲
۱۶۳
۱۶۴
۱۶۵
۱۶۶
۱۶۷
۱۶۸
۱۶۹
۱۷۰
۱۷۱
۱۷۲
۱۷۳
۱۷۴
۱۷۵
۱۷۶
۱۷۷
۱۷۸
۱۷۹
۱۸۰
۱۸۱
۱۸۲
۱۸۳
۱۸۴
۱۸۵
۱۸۶
۱۸۷
۱۸۸
۱۸۹
۱۹۰
۱۹۱
۱۹۲
۱۹۳
۱۹۴
۱۹۵
۱۹۶
۱۹۷
۱۹۸
۱۹۹
۲۰۰
۲۰۱
۲۰۲
۲۰۳
۲۰۴
۲۰۵
۲۰۶
۲۰۷
۲۰۸
۲۰۹
۲۱۰
۲۱۱
۲۱۲
۲۱۳
۲۱۴
۲۱۵
۲۱۶
۲۱۷
۲۱۸
۲۱۹
۲۲۰
۲۲۱
۲۲۲
۲۲۳
۲۲۴
۲۲۵
۲۲۶
۲۲۷
۲۲۸
۲۲۹
۲۳۰
۲۳۱
۲۳۲
۲۳۳
۲۳۴
۲۳۵
۲۳۶
۲۳۷
۲۳۸
۲۳۹
۲۴۰
۲۴۱
۲۴۲
۲۴۳
۲۴۴
۲۴۵
۲۴۶
۲۴۷
۲۴۸
۲۴۹
۲۵۰
۲۵۱
۲۵۲
۲۵۳
۲۵۴
۲۵۵
۲۵۶
۲۵۷
۲۵۸
۲۵۹
۲۶۰
۲۶۱
۲۶۲
۲۶۳
۲۶۴
۲۶۵
۲۶۶
۲۶۷
۲۶۸
۲۶۹
۲۷۰
۲۷۱
۲۷۲
۲۷۳
۲۷۴
۲۷۵
۲۷۶
۲۷۷
۲۷۸
۲۷۹
۲۸۰
۲۸۱
۲۸۲
۲۸۳
۲۸۴
۲۸۵
۲۸۶
۲۸۷
۲۸۸
۲۸۹
۲۹۰
۲۹۱
۲۹۲
۲۹۳
۲۹۴
۲۹۵
۲۹۶
۲۹۷
۲۹۸
۲۹۹
۳۰۰
۳۰۱
۳۰۲
۳۰۳
۳۰۴
۳۰۵
۳۰۶
۳۰۷
۳۰۸
۳۰۹
۳۱۰
۳۱۱
۳۱۲
۳۱۳
۳۱۴
۳۱۵
۳۱۶
۳۱۷
۳۱۸
۳۱۹
۳۲۰
۳۲۱
۳۲۲
۳۲۳
۳۲۴
۳۲۵
۳۲۶
۳۲۷
۳۲۸
۳۲۹
۳۳۰
۳۳۱
۳۳۲
۳۳۳
۳۳۴
۳۳۵
۳۳۶
۳۳۷
۳۳۸
۳۳۹
۳۴۰
۳۴۱
۳۴۲
۳۴۳
۳۴۴
۳۴۵
۳۴۶
۳۴۷
۳۴۸
۳۴۹
۳۵۰
۳۵۱
۳۵۲
۳۵۳
۳۵۴
۳۵۵
۳۵۶
۳۵۷
۳۵۸
۳۵۹
۳۶۰
۳۶۱
۳۶۲
۳۶۳
۳۶۴
۳۶۵
۳۶۶
۳۶۷
۳۶۸
۳۶۹
۳۷۰
۳۷۱
۳۷۲
۳۷۳
۳۷۴
۳۷۵
۳۷۶
۳۷۷
۳۷۸
۳۷۹
۳۸۰
۳۸۱
۳۸۲
۳۸۳
۳۸۴
۳۸۵
۳۸۶
۳۸۷
۳۸۸
۳۸۹
۳۹۰
۳۹۱
۳۹۲
۳۹۳
۳۹۴
۳۹۵
۳۹۶
۳۹۷
۳۹۸
۳۹۹
۴۰۰
۴۰۱
۴۰۲
۴۰۳
۴۰۴
۴۰۵
۴۰۶
۴۰۷
۴۰۸
۴۰۹
۴۱۰
۴۱۱
۴۱۲
۴۱۳
۴۱۴
۴۱۵
۴۱۶
۴۱۷
۴۱۸
۴۱۹
۴۲۰
۴۲۱
۴۲۲
۴۲۳
۴۲۴
۴۲۵
۴۲۶
۴۲۷
۴۲۸
۴۲۹
۴۳۰
۴۳۱
۴۳۲
۴۳۳
۴۳۴
۴۳۵
۴۳۶
۴۳۷
۴۳۸
۴۳۹
۴۴۰
۴۴۱
۴۴۲
۴۴۳
۴۴۴
۴۴۵
۴۴۶
۴۴۷
۴۴۸
۴۴۹
۴۵۰
۴۵۱
۴۵۲
۴۵۳
۴۵۴
۴۵۵
۴۵۶
۴۵۷
۴۵۸
۴۵۹
۴۶۰
۴۶۱
۴۶۲
۴۶۳
۴۶۴
۴۶۵
۴۶۶
۴۶۷
۴۶۸
۴۶۹
۴۷۰
۴۷۱
۴۷۲
۴۷۳
۴۷۴
۴۷۵
۴۷۶
۴۷۷
۴۷۸
۴۷۹
۴۸۰
۴۸۱
۴۸۲
۴۸۳
۴۸۴
۴۸۵
۴۸۶
۴۸۷
۴۸۸
۴۸۹
۴۹۰
۴۹۱
۴۹۲
۴۹۳
۴۹۴
۴۹۵
۴۹۶
۴۹۷
۴۹۸
۴۹۹
۵۰۰
۵۰۱
۵۰۲
۵۰۳
۵۰۴
۵۰۵
۵۰۶
۵۰۷
۵۰۸
۵۰۹
۵۱۰
۵۱۱
۵۱۲
۵۱۳
۵۱۴
۵۱۵
۵۱۶
۵۱۷
۵۱۸
۵۱۹
۵۲۰
۵۲۱
۵۲۲
۵۲۳
۵۲۴
۵۲۵
۵۲۶
۵۲۷
۵۲۸
۵۲۹
۵۳۰
۵۳۱
۵۳۲
۵۳۳
۵۳۴
۵۳۵
۵۳۶
۵۳۷
۵۳۸
۵۳۹
۵۴۰
۵۴۱
۵۴۲
۵۴۳
۵۴۴
۵۴۵
۵۴۶
۵۴۷
۵۴۸
۵۴۹
۵۵۰
۵۵۱
۵۵۲
۵۵۳
۵۵۴
۵۵۵
۵۵۶
۵۵۷
۵۵۸
۵۵۹
۵۶۰
۵۶۱
۵۶۲
۵۶۳
۵۶۴
۵۶۵
۵۶۶
۵۶۷
۵۶۸
۵۶۹
۵۷۰
۵۷۱
۵۷۲
۵۷۳
۵۷۴
۵۷۵
۵۷۶
۵۷۷
۵۷۸
۵۷۹
۵۸۰
۵۸۱
۵۸۲
۵۸۳
۵۸۴
۵۸۵
۵۸۶
۵۸۷
۵۸۸
۵۸۹
۵۹۰
۵۹۱
۵۹۲
۵۹۳
۵۹۴
۵۹۵
۵۹۶
۵۹۷
۵۹۸
۵۹۹
۶۰۰
۶۰۱
۶۰۲
۶۰۳
۶۰۴
۶۰۵
۶۰۶
۶۰۷
۶۰۸
۶۰۹
۶۱۰
۶۱۱
۶۱۲
۶۱۳
۶۱۴
۶۱۵
۶۱۶
۶۱۷
۶۱۸
۶۱۹
۶۲۰
۶۲۱
۶۲۲
۶۲۳
۶۲۴
۶۲۵
۶۲۶
۶۲۷
۶۲۸
۶۲۹
۶۳۰
۶۳۱
۶۳۲
۶۳۳
۶۳۴
۶۳۵
۶۳۶
۶۳۷
۶۳۸
۶۳۹
۶۴۰
۶۴۱
۶۴۲
۶۴۳
۶۴۴
۶۴۵
۶۴۶
۶۴۷
۶۴۸
۶۴۹
۶۵۰
۶۵۱
۶۵۲
۶۵۳
۶۵۴
۶۵۵
۶۵۶
۶۵۷
۶۵۸
۶۵۹
۶۶۰
۶۶۱
۶۶۲
۶۶۳
۶۶۴
۶۶۵
۶۶۶
۶۶۷
۶۶۸
۶۶۹
۶۷۰
۶۷۱
۶۷۲
۶۷۳
۶۷۴
۶۷۵
۶۷۶
۶۷۷
۶۷۸
۶۷۹
۶۸۰
۶۸۱
۶۸۲
۶۸۳
۶۸۴
۶۸۵
۶۸۶
۶۸۷
۶۸۸
۶۸۹
۶۹۰
۶۹۱
۶۹۲
۶۹۳
۶۹۴
۶۹۵
۶۹۶
۶۹۷
۶۹۸
۶۹۹
۷۰۰
۷۰۱
۷۰۲
۷۰۳
۷۰۴
۷۰۵
۷۰۶
۷۰۷
۷۰۸
۷۰۹
۷۱۰
۷۱۱
۷۱۲
۷۱۳
۷۱۴
۷۱۵
۷۱۶
۷۱۷
۷۱۸
۷۱۹
۷۲۰
۷۲۱
۷۲۲
۷۲۳
۷۲۴
۷۲۵
۷۲۶
۷۲۷
۷۲۸
۷۲۹
۷۳۰
۷۳۱
۷۳۲
۷۳۳
۷۳۴
۷۳۵
۷۳۶
۷۳۷
۷۳۸
۷۳۹
۷۴۰
۷۴۱
۷۴۲
۷۴۳
۷۴۴
۷۴۵
۷۴۶
۷۴۷
۷۴۸
۷۴۹
۷۵۰
۷۵۱
۷۵۲
۷۵۳
۷۵۴
۷۵۵
۷۵۶
۷۵۷
۷۵۸
۷۵۹
۷۶۰
۷۶۱
۷۶۲
۷۶۳
۷۶۴
۷۶۵
۷۶۶
۷۶۷
۷۶۸
۷۶۹
۷۷۰
۷۷۱
۷۷۲
۷۷۳
۷۷۴
۷۷۵
۷۷۶
۷۷۷
۷۷۸
۷۷۹
۷۸۰
۷۸۱
۷۸۲
۷۸۳
۷۸۴
۷۸۵
۷۸۶
۷۸۷
۷۸۸
۷۸۹
۷۹۰
۷۹۱
۷۹۲
۷۹۳
۷۹۴
۷۹۵
۷۹۶
۷۹۷
۷۹۸
۷۹۹
۸۰۰
۸۰۱
۸۰۲
۸۰۳
۸۰۴
۸۰۵
۸۰۶
۸۰۷
۸۰۸
۸۰۹
۸۱۰
۸۱۱
۸۱۲
۸۱۳
۸۱۴
۸۱۵
۸۱۶
۸۱۷
۸۱۸
۸۱۹
۸۲۰
۸۲۱
۸۲۲
۸۲۳
۸۲۴
۸۲۵
۸۲۶
۸۲۷
۸۲۸
۸۲۹
۸۳۰
۸۳۱
۸۳۲
۸۳۳
۸۳۴
۸۳۵
۸۳۶
۸۳۷
۸۳۸
۸۳۹
۸۴۰
۸۴۱
۸۴۲
۸۴۳
۸۴۴
۸۴۵
۸۴۶
۸۴۷
۸۴۸
۸۴۹
۸۵۰
۸۵۱
۸۵۲
۸۵۳
۸۵۴
۸۵۵
۸۵۶
۸۵۷
۸۵۸
۸۵۹
۸۶۰
۸۶۱
۸۶۲
۸۶۳
۸۶۴
۸۶۵
۸۶۶
۸۶۷
۸۶۸
۸۶۹
۸۷۰
۸۷۱
۸۷۲
۸۷۳
۸۷۴
۸۷۵
۸۷۶
۸۷۷
۸۷۸
۸۷۹
۸۸۰
۸۸۱
۸۸۲
۸۸۳
۸۸۴
۸۸۵
۸۸۶
۸۸۷
۸۸۸
۸۸۹
۸۹۰
۸۹۱
۸۹۲
۸۹۳
۸۹۴
۸۹۵
۸۹۶
۸۹۷
۸۹۸
۸۹۹
۹۰۰
۹۰۱
۹۰۲
۹۰۳
۹۰۴
۹۰۵
۹۰۶
۹۰۷
۹۰۸
۹۰۹
۹۱۰
۹۱۱
۹۱۲
۹۱۳
۹۱۴
۹۱۵
۹۱۶
۹۱۷
۹۱۸
۹۱۹
۹۲۰
۹۲۱
۹۲۲
۹۲۳
۹۲۴
۹۲۵
۹۲۶
۹۲۷
۹۲۸
۹۲۹
۹۳۰
۹۳۱
۹۳۲
۹۳۳
۹۳۴
۹۳۵
۹۳۶
۹۳۷
۹۳۸
۹۳۹
۹۴۰
۹۴۱
۹۴۲
۹۴۳
۹۴۴
۹۴۵
۹۴۶
۹۴۷
۹۴۸
۹۴۹
۹۵۰
۹۵۱
۹۵۲
۹۵۳
۹۵۴
۹۵۵
۹۵۶
۹۵۷
۹۵۸
۹۵۹
۹۶۰
۹۶۱
۹۶۲
۹۶۳
۹۶۴
۹۶۵
۹۶۶
۹۶۷
۹۶۸
۹۶۹
۹۷۰
۹۷۱
۹۷۲
۹۷۳
۹۷۴
۹۷۵
۹۷۶
۹۷۷
۹۷۸
۹۷۹
۹۸۰
۹۸۱
۹۸۲
۹۸۳
۹۸۴
۹۸۵
۹۸۶
۹۸۷
۹۸۸
۹۸۹
۹۹۰
۹۹۱
۹۹۲
۹۹۳
۹۹۴
۹۹۵
۹۹۶
۹۹۷
۹۹۸
۹۹۹
۱۰۰۰

از خطوط چین بر پیشانی و آرزو نشا بهت سلسله سنبل زلف سطور را شانه گردانی
 به طرف این چین انهار سلاست و فصاحت موج خیز و بهر گوشه این گاشن نخلها
 از شمار رسیده بلاغت شهر ریز تا وسعت نگاه بردامن روشهای این گلستان سبز
 تازگی مضامین فرشی ست از خجل و سنجاب و تامل نظر بساطت الفاظ رنگین سبزی
 از گل شاداب هر جا سنبستان معانی دام طائر نظر و هر سو جوش سبزه عبارات تازه
 تا بکمر گل عروسی قشنگی نگین فقراتش از صبا صد طیارچه سر نشخ رده و ریحان بادعای همگی
 سوادش رویای جاوید حاصل کرده بجواب گلستان سعدی ملاجای اگر چه
 آرایش بهارستان کسری فرو نگذاشته اما این بوستان فردوس نشانی ست
 که هزار بهارستان از جیب هر فقره بر می آرد و مقابل بوستان بسبل شیر از هر چند
 نفقه آتش زبان سنبستانی ترتیب داده آلا این گلستان جنت آستانی ست
 که صد هزار سنبستان در شکیب هر ورق پنهان می دارد و هیاهات هیاهات ترجیع کی
 بر دیگری از لوازم عیب بینی ست و تفوق کلامی بر کلامی از مراسم سخن چینی هنر از
 طریقه ناصواب گریز انم و آرزین جاده بی انضافی بر کران مراهم از میکده نتاج طبع
 ملاجای هزار بادیه استغفاده در جام و هم از آتش کلامی میرزا الفت صد چاشنی
 سخن در کام شکر اسانده گزاردن بحیه رضیه همچنان و متهم نکته گیری نبودن شیوه
 پسندیده این ثرویسده بیان همان آیدون حرفی از حال مصنف را ندن شایسته
 تناسب مقام و سخن از نام و نشان نش گفتن مقتضای سیاق کلام مخفی مباد که

شانه گردانی
 از روی گرد آیدین
 و اعراض کردن
 غایت المفات
 سنجاب و سنجاب
 صاحب قلم
 شاداب و شاداب
 دلیلی که بسند
 همون بوستان
 سعدی بر تریاده
 و بطریق خوش
 شاداب و شاداب
 تازی فارسی
 و در هر دو
 و در هر دو
 الف بنی
 و با کسب
 و این جای
 بران

بدست آورد و بجلانی طبع صواب اندیش و فکر و دقیقه رس قلب از خالص
و خرف را از گوهر و شبهه را از جوهر استیاری بخشید و عمل بر طبق خد ماصفا و
دع ماکد را پسندید گوهر را بی غائله شبهه یک سلک انتظام داد و فرقی ظاهر
در میان حق و باطل نهاد ^{صفت} صفت را از خاشاک اسقام پاک برفت و روش ^{سطور} سطور را
از سبزه بیگانه اغلاط مصطفی نمود و آنا دادند که در حکم صلاح او را قیامه مشق نامحسوس
خدا ناترس بوده باشد چه کاوش باست که بر روی کار نیامد و در تلاش کلمات
طیبات مناسب مقام و ملائم کلام کدام جگرست که خون نشود چون از استی نگذری
گوئی که اگر آبیاری همت خواجه بستیری توفیق دست و گیر بیان نشدی این ^{نایب} نایب
خزانی خارستانی بیش نبودی چه جای آنکه گلستانی میرسید و اگر با موافق انظار
طیبه اش بتبایدات ضعیفی آشنای صحتش نیگشت این بغینه دورتر از ساحل
نجات جز بورطه اغلاط جای نگرفتی چه جای آنکه به شنای نخر فصاحت انگشت نما
میگردید اگر خواجه با حیای اموات الفاظ دم بدم دم اعجاز سیجانی زند جا دارد
و گر بکبری نشانی فقرات لاف مصرعه منش کرده ام رستم داستان کشمزد مر او را رسد
و پس از آنکه سقم الفاظ را بحد و مداو احسب کرد بمطیع مشهور نزدیک و دور نشی لکشور
بفرستاد تا کاپی نویسان و کاتبان از هر سو برخواستند و بلباس کتابت و زیور ^{کشی} کشی
فاز طبعش بیاراستند و این ذره بهیچ قدر که درین کار و سگری غیر صحیح بحضوری ^{منش} منش
کرد و شرط خدمت بجانیاورد و مشابه آن بود که دو اساسی پیش چاره گری ترکیب

قلب مع قلوب
میر و ز نامر و
فی خاص و خاص
خوف و خوف
خاوری و محبت
بغی و محبت
شیر و شیر
و انسانی و انسانی
بود و نبود
عاشق و عاشق
و گداز و گداز
بود و نبود
بغی و محبت
و شکر و شکر
و دانا و دانا
بود و نبود
نیت و نیت

و انتزاج اجزای یاقوتی گند و یا سفره چینی بجلوس اسیری مانده از نعمت

الوان ترتیب دهد **مصرعه** | فکر هر کس بخت در بهمت اوست

خداوند بی مانندش جزای خیر دها و ذوالقهر و نیت خیرش بپای جان سنان

اللَّهُ بَسَّ وَبَاقِي هَوَسَّ

خانه الطیغ

زنگینی کلام حمد چنان آریست که خضر سبز کار خار سر ایزبان ابا سبز نجفی بهار بر گل سرخ

لباسی در وجود دوستی تقدیم زمانی داده که گل موسی ارباب زوی صاحبش از پی هدایت

و ندان سرخ کرده نعمت شکار سر و لیکه سبز کردگی گلستان دو جهان از رنگ وجود اوست

اگر شرح مستقیمش خالصست گلزار عالم بودی - آحادی به سر سبزی هدایت طریق سدا و دین

نیا سو و صلی الله علیه و علی آله و اصحابه و سلمه اما بعد بر ضمایر

اشراق مظاهر خرد پوران محمود الافاق و نکته سنجان متجلی بصفات تهذیب اخلاق روشن

و هویدا باد که درین قرب مان صغیفه نادر البیان گنجینه مالامال اندرز و نصیحت و خزینه معلو

از موعظت و حکمت که مبتدیان اسر خط خرد آموز نیست و نه تمهیدان بلغار الفرج گاه نوروز

همانا که در روشن تر نظم گفتار مانا به کتاب گلستان است و در لطافت معنی آبدار سوا غط

بعینه همقابل آن لوحش اندناش خوش عنوان خاستان است که بی شائبه

بهار آفرین گلشنی است که سر پیچ خزان بگوشه دانش نرسد و بلند بالا سر و ستانی

که صد طوطی فاخته و ارگرد سرش گردد - تا گلستان بهشت جاب بهشت اسما ص نهاد

۱۰
۱۱
۱۲
۱۳
۱۴
۱۵
۱۶
۱۷
۱۸
۱۹
۲۰
۲۱
۲۲
۲۳
۲۴
۲۵
۲۶
۲۷
۲۸
۲۹
۳۰
۳۱
۳۲
۳۳
۳۴
۳۵
۳۶
۳۷
۳۸
۳۹
۴۰
۴۱
۴۲
۴۳
۴۴
۴۵
۴۶
۴۷
۴۸
۴۹
۵۰
۵۱
۵۲
۵۳
۵۴
۵۵
۵۶
۵۷
۵۸
۵۹
۶۰
۶۱
۶۲
۶۳
۶۴
۶۵
۶۶
۶۷
۶۸
۶۹
۷۰
۷۱
۷۲
۷۳
۷۴
۷۵
۷۶
۷۷
۷۸
۷۹
۸۰
۸۱
۸۲
۸۳
۸۴
۸۵
۸۶
۸۷
۸۸
۸۹
۹۰
۹۱
۹۲
۹۳
۹۴
۹۵
۹۶
۹۷
۹۸
۹۹
۱۰۰

بنامیزد این را در برابر دو بهشت در باجستاد چون در دیباچه کتابت تفصیل شان زده که
 ای خاستان را ۱۲ ای برشته زده باب ۱۲
 ابواب مسطورست بنا بران درین محل اعاده سابق متروک و مقصور و گشاد بندیند که درین
 کتاب در هر باب از ایراد نوادر حکایات است بدان مشابه که با کتاب گلستان جان الموالا
 و از غلبه مثلث بلا اغراق سیکه هر دو کتاب ابه یکدیگر بهم بندند جز نقش اول و ثانی هیچ
 امتیاز نکند بالجمله تا خوبی صفا تش شنید هر کس ابرای خریداری طبعش سلطه کردید
 تا همه کسان اصرار و استبداد بجدی کردند و دست از خویش مفرط باینداشتند همین که
 و نسخه اصل بقص و تلاش دست بهم داد تا دید از نسخ مسخ عبارات بی معنی و نامربوط آن
 خاطر در ورطه حیرت افتاد فی الجمله قبل ازین که محرک سلسله استطباع این نسخه و استماع
 این متاع گران بها سخنور معنی شناس عالی فطرت و سخندان پاکیزه خیال قد طینت
 محقق و منتقد بی مثال منشی دین دیال میر منشی اجنبی بجهوپال بودند اصل نسخه کتاب
 ازین مطبع نامی طلبه داشتند و تنقیس بافرایمی چند نسخه اصل صحبت آن بهت برخواستند
 تا اینکه یک نسخه منقول عنه بمقابل نسخه چند بحال محنت شاقه و تدقیقات را تصحیح آنکه جز
 کامل فن سرانجام این کار شکرگزار نیاید و عموماً هر کس صلاحیت این معنی را نشاید بعد از آنکه
 اغلاطیکه از دست بردنسا خان بی روش و بی اصول صورت کتاب کالعدم شده بود از
 سرجان تازه دمیه احیای کلام افسرده فرمود و در نسبت تصنیف این گلزار همیشه بهار
 به چند اقوال اختلاف است لیکن تحقیق غالب محقق موصوف از علامه ملا خواجه عبداللہ
 خوانی است که بعد خلافت جلال الدین محمد اکبر شاهی شاه بندگان و وطن با لوف شهر خوا

اشکالات بر روی کار آمده همه منحل گردیده دقیقه از دقائق و قائل رب فرو گذشت
 اکنون این کتاب ندرت انساب را در جمله صفات مماثلت با گلستان است
 و از بهر تفتیح نظر گریان قدر شناس جوهر علم شایان و عهدگی این بوستان
 نضاح سزاوار آنست که قبل از گلستان تعلیم و تدریس اطفال دبستان
 رواج پذیرد که خار قبل از گل بر آید و اکتساب سهل بر دشوار در منصب تعلیم
 قبول عقل را شاید فی الجمله بتایید ربانی این نونهال سرستان بی فتنه بلیغ
 نضارت بخش گلستان علم و هنر جناب منششی نوکشور صاحب و ام اقبال
 بسازد و برگ عذگی خط و چاپ صاف و بصحت لائق و فائق که هر ورقش سحر و جادو
 صورت نمای شاه نصیحت و حکمت باید شمرد و در گل زمین طبع به نضارت کده
 لکن نو بهار سنی ۱۳۸۵ هم رنگ ماه جمادی الاولی ۱۳۹۵ هجری با بیاری طبع
 سر به لاکشید وقوع از جناب باری آنست که پسندیده و مقبول قدر شناسان
 اهل بصیرت گردد و دو تا تقریظ دل پذیر یکی از محقق بهیثال باعث طبع این گلزار
 جاوید بهار یعنی منششی دین دیال صاحب میرمنشی ایچمنشی بهوپال و دیگری از بخنود
 معنی نگار نازک فکر مولوی نور احسن صاحب وکیل ریاست بهوپال الصاق پذیر این سرستان
 قطعه تارخ طبع از زبان آن خوش فکر شاعر عظیم المثال منششی حکیم دیال صاحب و اراد
 خوش از مجد خوانی جواب گلستان
 رقم که عاقل بتاریخ سازش
 بشد طبع فی الحال با صد لطافت
 چهره نگین در کلامی عجیب و غریب

دبستان فتح
 دال هندوگر
 بای اوده بنی
 کتب دراصل
 دبستان بود
 کتب عالی
 باین اسم می شود
 ۱۲ اخلاص اللغات
 ۱۳ سازد برگ
 ۱۴ سحر و جادو
 ۱۵ در انعام ۱۱۲
 ۱۶ سحر و جادو
 ۱۷ سحر و جادو
 ۱۸ سحر و جادو
 ۱۹ سحر و جادو
 ۲۰ سحر و جادو

قطعه تارخ از سخن تازه خیال فشتی و آتش تخلص سخن	
چو شد از طبع خارستان گل خلد	دل من در هوایش گشت ببل
بتارخ سن طبعش سخن گفت	ز لطف طبع خارستان شده گل

ایضا

حبذا ناد و کتابی بمیشال	منطبع گشته قبول طبع شد
وقت فکر سال طبع آن سخن	گفت خارستان بس عهد طبع شد

صیحه نامه خارستان بحیثیت اغلاط اعراب و لفظ و بیثباتی و راجح

صفحه	سطر	غلط	صحیح	مرجح	راجح
۴	۷	.	.	از محل	از محل
۵	۱۰	بختی	بختی	.	.
۶	۱۵	بشهرت	بشهرت	.	.
۸	۱۰	جافور وار	جافور وار	.	.
۱۲	۱۰	.	.	بخرنیه	بخرنیه
۱۶	۹	وی	وی	.	.
۱۷	۹	مژده	مژده	.	.
۱۸	۷	.	.	از ارکان	از ارکان
۱۹	۸	.	.	باشم	میان

214
20

89156222

**MUSLIM UNIVERSITY LIBRARY
ALIGARH.**

This book is due on the date last stamped. An over-due charge of one anna will be charged for each day the book is kept over time.

16/6/75

29

[illegible]